COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XI. PARS IV.

LIPSIAE MDCCLXIV.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.
Venduntur etiam
Amstelodami apud I. Schreuder et P. Mortier iun. Parisiis apud Briasson, Patauii
apud I. Manfré, Holmiae apud L. Saluium.

I.

Noui Commentarii Academiae Scientiarum Imperialis Petropolitanae. Tom. VII. pro annis CIϽ IϽCCLVIII et CIϽ IϽCCLVIIII. Petropoli typis Academiae scientiarum. 1761. in Quarto. Alph. 3. tab. aen. 19. Tom. VIII. pro annis CIϽ IϽCCLX et CIϽ ϽCCLXI. Ibid. 1763. Alph. 3. pl. 7. tab. aen. 14.

Omissis aliis dissertationibus, quae in duobus hisce Commentariorum Academiae Petropolitanae voluminibus continentur, liceat nobis ratione consueta, eas tantum indicare, quae propius ad nos pertinere videntur. Ex his vero voluminis septimi classis physico-mathematica sequentes articulos complectitur.

De quibusdam circa lentes causticas et specula ustoria emendatis et nouiter inuentis, Cl. I. E. ZEIHER agit. Cl. Auctor exemplo Cel. BVFFON, cuius tamen T. VII. p. 237.

men inuenta ad ZEIHERVM, hanc dissertationem elaborantem, nondum peruenerant, studuit, plura specula plana ita combinare, vt coniuncta sphaericam superficiem obtinerent, quo lumen eorum reflexum, et in eundem locum proiectum, idem praestaret, quod speculum concauum metallicum. Tabulis porro vitreis planis ignis vi curuaturam induxit, easque ita incuruatas retinuit, quibus vel vt speculo vstorio, vel binis coniunctis et cauitate intermedia aqua repleta, vt lente vstoria vti licet.

p. 252. *Phaenomenorum iridis s. arcus coelestis disquisitio.* Auctore Cl. S. KOTELNIKOW. Originem, naturam et phaenomena iridis, ex principiis dioptricis explicat.

p. 277. *Descriptio ac explicatio quorundam experimentorum electricorum.* Auctore Cl. F. V. T. AEPINO. Experimentum electricum cum acu magnetica, a Patribus Societ. Iesu qui *Pekini* commorantur institutum, Cl. AEPINVS repetiit, et hic explicationem eius ex theoria electrica Frankliniana tradit.

p. 303 *Obseruatio optica de mutabilitate diametri apparentis foraminis angusti oculo propinqui,* EODEM Autore. Singularem inter vtramque pupillam, ratione mutationis diametri, obseruauit consensum, quo, vel vno tantum oculo fortiori lumini exposito, tamen se pupilla quoque alterius oculi, etsi multo minorem lucis copiam excipiat, contrahit. Deinde adnotauit idem, si quis oculo v. gr. sinistro, per foramen exiguum obiecta spectat, tunc multo maiorem visionis campum, se ipsi offerre clauso dextro, quam eo aperto. Huius vero phaenomeni ratio in eo est sita, quod aperto oculo dextro, eiusque pupilla ob maius lumen coarctata, simul sinistri oculi pupilla contrahebatur, quae nunc dextro

clauso

clauſo, ob minorem lucis copiam, per foramen acceptam expanditur, maioremque viſionis campum complectitur.

Acus nouae declinatoriae deſcriptio. Auctore Cl. ZEIHER. Modum ille excogitauit, acum magneticam ſine vllo capitulo ſuſpendendi, quo ſe liberrime ad omnes plagas conuertere, et vim ſe dirigendi ſine vllo impedimento exercere queat. P. 309.

In claſſe autem phyſica ſequentes occurrunt diſſertationes. *Nitraria planta obſcura explicata* a Cl. CAROLO LINNAEO. Primus hanc plantam, Ruſſiae indigenam, in vicinia officinae nitrariae Aſtrachanenſis obſeruauit SCHOBERUS, eandemque *Nitrariam* vocauit. Poſtea illam ad lacum quendam ſalſum Sibiriae repertam GMELINUS nomine *Caſiae* fructu nigro deſcripſit, AMMANNO illius deſcriptionem publicante. Idem vero GMELINUS in Sibirica flora, nomen *Oſyridis foliis obtuſis* ex LINNAEI horto Vpſalienſi adſumſit, figuramque eius, mancam tamen, exhibuit. Cl. LINNAEVS, qui per plures annos plantam hanc ſterilem coluit, tandem poſt varia alia tentamina, ſale radicibus adiecto, flores eius obtinuit, eosque, nondum accurate deſcriptos, verbis hic et figura depingit. Habet vero, vti ex deſcriptione eius patet, planta haec radicem lignoſam, fibroſam, patulam. Caulis eius fruticoſus eſt, ſesqui - ſeu bipedalis, diffuſus, proſtratus, ramoſiſſimus, rimoſus et cinereus. Rami alterni ſunt, ſubadſcendentes, ramoſi, caulis longitudinem habent, et ſubincani ſunt, atque ad folia dentibus truncatis et obtuſis prominent. Praeteritorum annorum ramuli ſaepe apice arido, qui ſpinam fragilem mentitur, terminantur. Folia ramea, alterna, erecto patula ſeſſiliaque ſunt et bina, raro 3. 4. ſeu 5. occurrunt, ſed floralia et ſuperiora in fer- P. 315.

tiliori ſolo terna ſunt, tamen ſimplicia. Foliola ſunt ſeſſilia, lanceolata linearia, ſubcarnoſa, integerrima, obtuſo - acuta, auenia, planiuſcula, pollicaria, annua et ſuperius magis a ſe inuicem diuergunt. Stipulae duae minimae et acutae adſunt, inflexae, obſcurae dentibus ramorum inſertae. Pedunculi ſaepius duo ſunt, ſolitarii, adſcendentes, teretes, aphylli, ebracteati, laeues, virides, foliis duplo longiores, bifidique, altero ramo bifido, altero trifido, ſubracemoſi. Flores habet ſubſeſſiles, e latere ſuperiore ramulorum pedunculi prouenientes, alternos ſaepe quinque vel ſex. Calyx eſt perianthium monophyllum, ſemiquinquefidum, erectum minimum, acutum, perſiſtens. Corolla petala quinque lineari lanceolata habet, canaliculata, apice fornicato, inflexoque hamata et acuminata. Stamina: Filamenta adſunt quindecim, ſubulata erectiuſcula, petalorum longitudine. Antherae ſubouatae ſunt, et luteae. Piſtillum habet germen conicum deſinens in ſtylum breuiſſimum et ſtigma conicum ſcabrum. Pericarpium drupa eſt ouato - oblonga monoſperma. Semen nux ouata, acuta, trilocularis. Ex his vero apparet, genus huius plantae eſſe diſtinctiſſimum, nec cum vllo alio facile confundendum. Pertinet autem ad pentapetala regularia RIVINI, et dodecandra monogyna LINNAEI.

p. 321. *Polypi marini Ruſſis Karakatiza, recentioribus Graecis* Οκτάπȣς *dicti deſcriptio.* Auctore Cl. I. T. KOELREVTER. Animalia haec exenterata et ſiccata, in Ruſſiam copioſe importari ſolent, cum palato tempore ieiunii gratum praebeant edulium. Pedes octoni, forma et longitudine inter ſe ſimiles, et acetabula duorum ordinum, ſitu inter ſe alterna et ſeſſilia *Polyporum* genus a *Loligine* et *Sepia* diſtinguunt. Abdomen quoque in *Polypis* ouatum et conuexum molleque eſt, pinnisque lateralibus hoc genus

genus deſtituitur. Haec vero ſpecies huius generis, quam accuratius ſibi deſcribendam Cl. Auctor ſumſit, dicitur ab eo *Polypus pedibus octo, ſimilibus, intermediis quatuor craſſioribus: acetabulorum alternantium ordine duplici inſtructis.* Primo autem menſura magnitudinis polypi, eiusque partium, ex diverſis polypis deſumta traditur. Subſtantia muſculoſa eſt, durior tamen quam aliorum animalium caro. Cutis ipſa inſignem laeuitatem habet, neque vllis pilis aut ſquamis ornatur. In toto corpore nullum os verum deliteſcit. Color in dorſo ex purpureo nigricans et ſaturatus eſt, in ſupina vero parte pallidus deprehenditur. Diſtinguit vero Noſter polypum in caput, pedes et abdomen. Primum autem pedum ſitum diuerſamque eorum craſſitiem ſubtilius deſcribit. Per totam eorum internam faciem acetabula diſtribuuntur, vaſcula ſcilicet conica, duriuſcula, fundo eleuato, lateribus orbicularibus ſtrictis et mollioribus praedita. Varietatem longitudinis pedum, numerique acetabulorum Cl. Auctor ex comparatione duorum polyporum cognouit, et in adiecta tabula explicat. Ex ea adparet, acetabula, licet organicae valde ſint ſtructurae, tamen cum corporis incremento numero augeri, pedes polypis mutilatos redintegrari, renatamque partem nouis inſtrui acetabulis. Interiora pedum membranis ſatis validis ex cute duplicata ortis coniunguntur. In capite oris apertura eſt, in pedum centro poſita, elliptica et exigua, dentesque bini nigricantes prominent, ipſa vero oris labia plicata ſunt. Ipſum autem caput in vniuerſum paruum eſt, imaeque pedum baſi proxime iungitur. Oculi duo ſunt, ad latera capitis poſiti, ſubrotundi, et praeter eos in capite tres quoque appendiculae cutaneae deprehenduntur. Collum adeo breue eſt, vt colli nomen illud vix mereatur. Abdomen vero

 ouatum,

ouatum, et vtrinque compreſſum, atque in eius dorſo decem appendiculae apparent, quae a cute elongata, ſuam originem ducunt. Sed in inferiore abdominis parte aluei apertura eſt, tam large patens, vt facile pulmones per eam conſpiciantur. Nam abdomen ſaccum refert muſculoſum, in quo praeter pulmones alia quoque viſcera, propriis inuoluta membranis reconduntur. In ſummo ventre ſupra alueum, fiſtula caua ſuper capitis faciem inferiorem antrorſum exporrigitur, quam modo in dextram, modo in ſiniſtram partem transferre, illiusque ope mare transmittere polypi dicuntur. Refert autem illa infundibulum conicum et ouatum. Ad baſin vtrinque cum ea velum aliquod connectitur, quo expanſo ſinus amplus ſe adſpicientibus offert. In vniuerſum vero non fiſtula ſolum, ſed et vela illa, ex tunicis muſculoſis et ferme cartilagineis componuntur. In ſpatio inter imum fiſtulae et velorum, ſummumque aluei marginem relicto, duo lacerti muſculoſi ad latera poſiti conſpiciuntur, qui ab angulo fiſtulae veloque communi principio lato proueniunt, in cuius medio duo canales ad tres fere lineas profundi aperiuntur. Simile quoque oſtium Noſter aliquando in poſtica parte abdominis deprehendit. Ad illud pertinebat canalis duriuſculus et laeuis ipſius abdominis ſubſtantiam perforans.

P. 344. *Zoophyti marini e Coralliorum genere hiſtoria.* Autore EODEM. Eſt hoc *Corallium ſpongioſum, leue; ramis tuberoſis, nutantibus; tuberculis aggregatis*, a LINNAEO autem vocatur *Alcyonium ſtipite arboreſcente, ramis obtuſis*. Monet tamen Noſter, tantum ab Alcyonio diſtare, quantum Agaricus a Lycoperdo, atque forma, ſubſtantia atque ſtructura diuerſiſſimum eſſe. Externam internamque Zoophyti huius ſtructuram diuerſasque, quae in eo occurrunt partes, Cl. KOELREVTER ea, qua pollet,

let, dexteritate et elegantia defcribit, variosque Autores, qui de coralliis egerunt, inprimis MARSILLIVM hinc inde emendat, tandemque chemicam eius analyfin, variorum menftruorum et ignis ope inftitutam, proponit. Ex hac patet, contineri in eo zoophyto praeter fal marinum, aliquod principium alcalinum bituminofum, nec non terram calcaream, oleumque animale volatile. Terrae, falis volatilis oleique copia in variis eiusmodi zoophytis varia eft.

Defcriptio tubiporae maris albi indigenae. Auctore EODEM Eft illa *tubipora ramofa; interftitiis fubrotundis diftincta, tubulis ramorum confluentium fimplicibus, flexuofis, aggregatis et conglutinatis.* Haec tubipora ad hunc vsque diem incognita, fi chemice examinatur, etiam de intima naturae vegetabilis et animalis vnione teftatur, cum, vt praecedens zoophytum, olei animalis volatilis alcalini indicia exhibeat. p. 374.

Continuatio hiftoriae zoophyti marini e coralliorum genere. Autore EODEM. *Corallii fpongiofi* exemplum, quod in hac differtatione defcribitur, cum fpecie, de qua antea dictum eft, omnibus notis effentialibus conuenit, fed accidentalibus differt. Infignis enim eius magnitudo oftendit, plantas marinas faepe in tantam molem excrefcere, vt magnitudine fua terrae arbores exaequent. Zoophyto huic adiungit Nofter defcriptionem *tuberis* cuiusdam, quod *pyriforme nutans* que vocat. p. 377.

Obferuationes meteorologicae factae Petropoli annis 1755. *et* 1756. *ft. v. et confectaria.* Auctore Cl. I. A. BRAVN. Continuationem obferuationum, quae in Volumine quinto horum Commentariorum continentur, Cl. Auctor exhibet. Singulare eft, primis Februarii a. 1755 diebus frigus in Germania circa Goettingam magis intenfum fuiffe, quam Petropoli. p. 388.

tropoli. Cum vero Cl. Auctor thermometro Deliliano vſus ſit, in eorum gratiam, qui illud non poſſident, tabulam adiecit, in qua omnia thermometra maxime vſitata, inter ſe exacte comparantur.

p. 39. In *Summario diſſertationum*, quas tomus hic continet, quaedam ſupplementa ad Beat. GMELINI hiſtoriam *Ibicis imperbis*, quae in horum commentariorum volumine quinto exſtat, communicantur. Ex iis adparet, deſcriptionem animalis huius ibidem traditam, feſtinationem, qua confecta eſt, quodammodo redolere. Quo vero clarius figura et habitus huius animalis pateſcant, marem et foeminam delineari et aeri incidi Academia curauit.

Octaui voluminis claſſis phyſico - mathematica ſequentibus articulis componitur.

T. VIII. p. 197. *Dilucidationes de reſiſtentia fluidorum.* Auctore L. EVLERO. Principia vnde reſiſtentiae fluidorum vulgo deducuntur examinat, et cum ea hypotheſi manifeſto falſae innitantur, qua, ad ſimilitudinem colliſionis corporum ſolidorum, particulae fluidi corpus in eo motum ſimiliter percutere aſſumuntur, illa, tanquam omni fundamento deſtituta reiicit. Oſtendit potius, in reſiſtentia nullam plane colliſionem, ſimilem ei, qua ſolida ſe percutiunt, admittendam eſſe, corpusque in fluido motum ab eo non aliam vim ſuſtinere, praeter preſſionem, quam fluidum praeterlabens, in totam eius ſuperficiem circumquaque exſerit, et reſiſtentiam eſſe effectum, ex omnibus his preſſionibus natum, motui corporis contrarium. Disquirit quoque, quomodo cognita ea preſſione, qua corpus vrgetur, ipſe motus fluidi iuxta corpus defluentis definiri poſſit.

p. 230. *Principia theoriae machinarum.* Auctore EODEM. Non vulgarem machinarum theoriam tradit,

dit, ſed ea potiſſimum, quae ad effectum machinarum determinandum attinent, explicat.

De motu et attritu lentium, dum ſuper catinis poliuntur, IDEM diſſerit. In attritum, quem catinus a lente patitur, inquirit, et varia conſilia artificibus, qui in hoc opere verſantur, tradit, docetque, motum lentis ſuper catino ita eſſe comparatum, vt inde neceſſario minimus attritus oriri debeat. p 254.

De noua quadam vectis proprietate Cl. AEPINVS agit. Conſiderat vectem aequalium brachiorum, quorum extremitates binae, ad bina virium centra infinite remota, ſingulatim, viribus quibuscunque ſollicitentur, quaeritque ſitum, quo vectis ſit in aequilibrio futurus. p. 271.

Deſcriptionem inſtrumenti cuiusdam nautis Barometri ad inſtar inſeruituri, Cl. ZEIHERVS exhibet. Cum barometra in nauibus, ob continuos motus, vſum nullum praeſtare poſſint, ex ipſius aëris indole Noſter menſuram elaſticitatis eius excogitauit. Commendat autem cylindrum cauum, omni aëre vacuum, cuius baſes mobiles ſunt. Inter eas vero in ipſo vacuo elaſtrum conſtituit, eas diſtendens, preſſionique aëris exterioris ita reſiſtens, vt tenſio elaſtri ſemper cum preſſione aëris in aequilibrio ſit. Aucta itaque aëris elaſtica vi, baſes propius ad ſe accedunt, recedunt ea minuta, ſicque ex earum diſtantia aëris preſſio patebit. p. 274.

Duarum machinarum, vnius ad perficienda quaedam inſtrumenta, germ. raendeleiſen, *alterius ad cochleas infinitas exſcindendas idoneae, deſcriptio.* Auctore EODEM. p. 279.

Acus nauticae nouae deſcriptio. Auctore EODEM. Superius iam proprietates expoſuit, quibus effectum eſt, vt pertica chalybea, vim maximam magneticam, nec niſi popos duos acceperit; nunc modum excogitauit, quo priſma eiusmodi chalybeum p. 284.

beum ita ſuſpenditur, vt ſe libere circummoueat, et pyxidis nauticae inſtar inſeruire queat.

p. 286. *De aequilibrio virium corporibus applicatarum, commentatio.* Autore Cl. KOTELNIKOW.

p. 304. *De commoda acus declinatoriae ſuſpenſione diſſertatiuncula.* Auctore EODEM. Aliud artificium excogitauit, commodae acus ſine perforatione eius ſuſpenſionis.

Claſſis phyſica ſequentes continet diſſertationes:

p. 315. *Plantarum aliquot rariorum deſcriptiones completae. Adiectae ſunt delineationes III.* Auctore Cl. I. CHRIST. HEBENSTREIT. Prima ea planta eſt, quam AMMANNVS *Arguſiam*, LINNAEVS in Horto Vpſalienſi *Meſſerſchmidiam*, et in Speciebus Plantarum *Tournefortiam* (ſibiricam) *foliis lanceolatis, floribus corymboſis, caule herbaceo* vocauit. Calycem habet monophyllum, quinquefidum, laciniis lanceolatis, hiſpidis, conniuentibus, dimidiam tubi partem haud attingentibus. Corolla monopetala eſt, regularis, infundibuliformis, tubo cylindrico in fundo globoſo, limbo quinquifido, ſegmentis ad horizontem directis, ſulco longitudinali excauatis, in ambitu ſinuatis, apicibus extremis deorſum flexis. Stamina quinque in medio tubi, filamenta ſuſtinent antheras breuiſſimas, ſubulatas. Piſtillum ſtaminibus breuius eſt, ſtigmate globoſo ſcabro, quod extremitati globoſae tubi claui inſtar infigitur. Semina ſunt duae capſulae oſſeae, ſubſtantia ſpongioſa exterius veſtitae, ſecundum longitudinem leuiter cohaerentes, quarum quaelibet in parte exteriore conuexa, transuerſim diſſecta, duos nucleos oblongos, incuruatos, augulatos, in loculamentis ſeparatis includit. Ex his Cl. HEBENSTREIT concludit, plantam hanc a *Tournefortia* differre, cum filamenta non ſint longitudine tubi corollae, ſed breviſſima,

viſſima, antherae non in fauce corollae, ſed profundius in medio tubi haereant, fructusque ſiccus ſit, ex duobus hemiſphaeriis coalitus, quorum ſingulum duo loculamenta diſtincta habet, ſemen vnicum includentia. Quapropter in honorem Cl. DANIEL GOTTLIEB MESSERSCHMID, qui ab anno 1719 ad 1727 Sibiriae plantas diſquiſiuit, eam Cl. HEBENSTREIT *Meſſerſchmidiam* vocat, cum character eius ab aliorum generum characteribus differat. Partes vero huius plantae, eiusque habitus in adiecta tabula aenea delineantur. Altera planta, cuius accurata deſcriptio hic traditur, eſt *Aeſchynomene* (americana) *caule herbaceo bifido, foliolis acuminatis, leguminum articulis ſemicordatis, bracteis ciliatis* LINN. Spec. ſ. *Hedyſarum caule hiſpido mimoſae foliis alatis, pinnis acutis minimis gramineis.* SLOAN. Iamaic. Accuratam figuram ad viuam plantam factam, qualis nulla hucusque aderat, Cl. Auctor exhibet. Tertium locum occupat, *Verbeſina foliis oppoſitis ouato-acutis integerrimis, ſcabris, pedunculorum ſummitatibus incraſſatis, et folioſis* ſ. *Rudbeckia foliis oppoſitis hirſutis, ouato-acutis, calyce imbricato cylindrico, radii petalis piſtillatis* ZINNII *). Abſoluta partium plantae huius expoſitione, Cl. Auctor ex calyce ſquamoſo, thalamo paleaceo et ſeminibus anguloſis concludit, eam ad *Verbeſinae* genus pertinere. Celeberrimus IVSSIEU hanc plantam Lipſienſibus nomine *Bidentis ſaponariae folio* communicauit, vnde ſemina eius Petropolim miſſa fuerunt, vbi Cl. Auctor a. 1757. hanc deſcriptionem compoſuit, delineationemque conficere curauit, quam ob plantae elegantiam hic tradere, quamquam ZINNII deſcriptio et figura interim prodierat, non dubitauit. Quarta eſt *Braſſica* (chinenſis) *foliis oualibus ſubintegerrimis, floralibus amplexicaulibus, lanceolatis, calycibus*

p. 321.
p. 325.
p. 331.

*) Eſt *Zinnia pauci flora* 1. Linn. Spec. Ed. II. p. 1261.

lycibus vnguibus petalorum longioribus LINNAEI. Plantae huius ſemina, ex China Academia accepit, qua occaſione Cl. Auctor varias, easque curioſas circa hanc, aliasque Sinenſium braſſicas, adnotationes tradit.

p. 339. *De gradibus frigoris ſummis, quos certa fluidorum genera ferre poſſunt, antequam fiant ſolida, in glaciem abeuntia, atque gradibus ſummis caloris, quos accipere poſſunt, donec bullire incipiant, et in ipſa bullitione continuata, diſſertatio experimentalis.* Auctore Cl. BRAUN. Scalam graduum frigoris et caloris NEWTONUS primus publicauit, cuius veſtigia Noſter, in primis in frigoris ſcala perficienda, optimo cum ſucceſſu legit. Materiae vero, circa quas Cl. Auctor durante hieme anni 1757 et 1758 experimenta inſtituit, fuerunt ſalium ſolutiones, vina et ſpiritus vini, olea expreſſa, oleoſaque corpora, tandemque metalla quaedam. Semper thermometro Deliliano vſus eſt. Ex comparatione variorum frigoris graduum, ſub quibus diuerſorum ſalium ſolutiones in glaciem abeant, adparet, ſolutionem ſalis communis et ammoniaci, maximum frigoris gradum ſc. 181. et 182., minimum ſc. 151. ſolutionem tartari albi ad congelationem requirere. Hinc nullum ſal congelationem aquae magis quam ſal marinus et ammoniacus impedit. Salium ſolutiones igni adhibitae, ſub minori gradu quam aqua pura ebullire incipiunt. Vinum generoſum hiſpanicum ſub gradu 167. in glaciem abiit, rhenanum 159. cereuiſia ordinaria 152. ſpiritus vini rectificatus ſub gradu frigoris 197. nullum adhuc congelationis veſtigium oſtendebat, vulgari iam ſub gradu 190. in glaciem mutato. Contra omnia fluida ſpirituoſa eo minori gradu caloris ad ebullitionem opus habent, quo maiorem ſpiritus copiam continent. Oleum oliuarum gradu 165. iam in maſſam ſolidam abit, lini vero ſub

ſub gradu demum 197. in glaciem mutari et perfecte indurari Noſter expertus eſt, quamquam vulgo illud nullo frigoris gradu indurari exiſtimatur. In vniuerſum, oleum quo purius eſt, eo magis congelationi reſiſtit; hinc eſſentialia expreſſis longe difficilius congelantur. Ebullitionem autem expreſſa olea gradu 360. ſupra o. oſtendunt, cum vero mercurium in thermometro, quo in definiendo caloris gradu vti ſolent, ipſum bullientem efficiant, finem mox obſeruationi imponunt. Oleorum vero ebullitio in vniuerſum duplex eſſe videtur, prior ab aqua pendens cum ſtrepitu fit, poſterior placida eſt, ſineque ſtrepitu. Hoc in butyro quoque et cera obſeruatur. In vniuerſum oleorum expreſſorum et corporum oleoſorum ebullitioni, gradum mercurii ebullientis tribuere poſſumus. Plumbum in tentaminibus Noſtri liquefieri coepit, ſub gradu ſupra o. 320-596. ſc. Fahrenh. ſtannum purum gr. ſupra o. 170-416. ſc. Fahr. biſmuthum gr. ſupra o. 235-494. Fahr. Zinci gradus liquefactionis non definiri poteſt, nam mercurius prius bullire coepit, quam zincum liquefieret. Concludit tandem Noſter, metalla firma pro congelatis, et glaciei ſpecie reputari debere, quae multo tamen minorem frigoris gradum quam aquae glacies requirit. Quae de congelatione mercurii hic occurrunt, non adeo plena ſunt et definita, vti ex recentiori Autoris ſcripto, quod ſuo loco indicauimus, cognoſci poſſunt *). Initium vero ebullitionis mercurii, figi poſſe videtur, circa gradum ſupra o. 419 - 715. Fahrenh.

Cautelae circa obſeruationes meteorologicas adhibendae. Auctore Cl. PETRO VAN MUSCHENBROEK. Oſtendit B. Autor hac diſſertatione defectus et imperfectiones obſeruationum meteorologicarum, p. 367.

*) vid. Comment. noſtr. Vol. X. P. II. p. 212.

carum, et quomodo tales obſeruationes perfectae et accuratae faciendae ſint, oſtendit.

p. 392. *Halonum extraordinariarum deſcriptio.* Auctore Cl. AEPINO. Nouum halonum genus producit. Vidit enim haloni conſuetae circulari ellipticam halonem ita iunctam, vt axis minor verticalis diametrum halonis circularis aequaret, maior horizontalis ſex diametris ſolaribus circiter axem minorem ſuperaret.

p. 404. *Piſcium rariorum e muſeo Petropolitano exceptorum deſcriptiones.* Autore Cl. KOELREUTER. In ingenti rerum naturalium theſauro, qui in Muſeo Petropolitano aſſeruatur, inſignis etiam piſcium collectio continetur, quae PETRUS MAGNUS Ruſſorum Imperator, ab ALB. SEBA pretio comparauit. Cum vero tertius theſauri SEBAE tomus, qui piſces exhibere debebat, nunquam editus ſit, Noſter piſces rariores huius muſei deſcribere aggreſſus eſt. Primus ex his eſt *Gaſteropelecus* GRONOV. ſ. *Clupea pinnis flauis ventralibus minutiſſimis* LINN. Secundus *Trutta dentata, dorſo plano, abdomine acuto, prominente, taenia longitudinali argentea, pinna ani longiſſima. Piabucu Braſil.* MARGGRAF. Tertius *Gobio pinnis pectoralibus flabello inſiſtentibus, pinna dorſi prima radiorum* 12, *ſecunda* 13. Horum piſcium accuratas deſcriptiones et figuras Noſter exhibet, accurata omnium earum partium menſura adiecta.

II.

Ornithologia ſiue Synopſis Methodica, ſiſtens Auium diuiſiones in Ordines, Sectiones, Genera, Species ipſarumque Varietates. Cum accurata cuiusque ſpeciei deſcriptione, Citationi

tionibus Auctorum de iis tractantium, Nominibus eis ab ipsis et Nationibus impositis, Nominibusque vulgaribus. A. D. BRISSON, Regiae Scientiarum Academiae Socio. Opus figuris aeneis adornatum. Parisiis apud Cl. Ioannem - Baptistam Bauche 1760 4. Tom. I. Alph. 3. pl. 11. tab. aen. 38. cum titulo. Tom. II. Alph. 3. pl. 3. tab. aen. 45. Tom. III. Alph. 4. pl. 12. tab. aen. 37. Tom. IV. Alph. 3. pl. 10. tab. aen. 46. Tom. V. Alph. 3. pl. 6. tab. aen. 42. Tom. VI. Alph. 3. pl. 7. tab. aen. 47. Cui tomo accedit: Supplementum Ornithologiae, siue citationes, descriptionesque antea omissae et species de nouo adiectae, ad suaque genera relatae. pl. 21. tab. aen. 6.

et

Ornithologie ou Methode contenant la Division des Oiseaux en Ordres, Sections, Genres, Especes et leurs Variétés. A laquelle on a joint vne Description exacte, de chaque Espece, avec les Citations des Auteurs qui en ont traité, les Noms qu'ils leur ont donnés, ceux que leur ont donnés les différentes Nations, et les Noms vulgaires. Par M. BRISSON, de l'Académie Royale des Sciences. Ouvrage enrichi de Figures en taille-douce. T. I. II. III. IV. V. et VI. Cui tomo adnectitur: Supplement d' Ornithologie ou les citations et descriptions précédemment omises, aux quelles ont a joint les especes nouvellement découvertes, rapportées chacun a leur genre.

In hocce egregio ſplendidiſſimoque opere Clariſſimus BRISSON regni animalis partes omnes explicare pergit, cum illud tertiam claſſem animalium, aves ſcilicet, contineat *). Mora vero, quae inter priorum claſſium huiusque editionem interceſſit, nata eſt ex laudatiſſimi Auctoris deſiderio, opus hoc quantum eius quidem fieri poſſit perficiendi augendique. Quapropter ex hac re liber hic maximam adquiſiuit praeſtantiam. Plurimae enim auium ſpecies rariores, ſpecierumque varietates plurimae hoc ipſo tempore Clariſſimo Auctori innotuerunt, eae ſcilicet, quae ex omnibus totius terrarum orbis partibus Cl. REAUMURIO transmiſſae fuerunt, ab iis qui mutuum litterarum commercium cum eo colunt. In vniuerſum vero ratio huius operis, cum ea conuenit, quae in prioribus claſſibus de quadrupedibus et cetaceis diſſeruit. Plurimas auium ſpecies, quae hic deſcribuntur, Cl. Auctor ipſe examinauit, reliquarum deſcriptiones ex optimis ſcriptoribus deſumſit, quos vbique indicat. Semper autem in auis cuiuslibet deſcriptione ita verſatur, vt primo ſuum nomen, autorumque ſynonyma et figuras iudiciumque de earum praeſtantia proponat. Addit quoque triuialia nomina et nomina, quae a diuerſis gentibus auibus imponuntur, qua tamen in re, ſi vel de germanicis nominibus iudicium nobis ferendum ſit, inſignes ſaepe errores irrepſere, nominumque numerus ſine vlla neceſſitate maxime auctus eſt. Deinde aues, magnitudinem

*) *Regnum animale in claſſes nouem diſtributum, ſiue Synopſis methodica ſiſtens generalem animalium diſtributionem in claſſes IX. et duarum primarum claſſium quadrupedum ſcilicet et cetaceorum particularem diuiſionem*, prodiit Pariſ. 1756. vid. Comment. I. Decadis Suppl. I. p. 129.

nem earum et formam, partiumque rationem et diuerſitatem coloresque ample et dilucide verbis depingit, additque loca, vbi aues naſcuntur, eosque, a quibus Cl. REAUMUR harum auium exempla miſſa ſunt: characteres ordinum generumque ex pedum roſtrique differentiis deſumſit, et figuris, in ſeptem prioribus tabulis aeneis contentis, explicauit. In vniuerſum 150 circiter genera, et 1500 ſpecies varietatesque enumerat. In tabulis aeneis circa 500 aues depinguntur, ex quibus 350 nunquam antea, 150 autem male delineatae, 320 non deſcriptae fuerunt. Varias figuras auium nondum cognitarum a Cl. POIVRE, qui aues Indiae Orientalis magna cura diſquiſiuit, accepit, has tamen a ſuis adiecta nota diſtinxit. In maiorum auium figuris ſcalam menſurae ſemper adiecit.

In ipſius operis initio conſpectum quendam generalem methodi, ſecundum quam aues diſpoſuit, tradit, deinde hunc conſpectum in tabulis adiectis generum explicat, tandemque ſe ad ſingulorum ordinum conſiderationem conuertit.

Aues in vniuerſum, vel digitis membranis deſtitutis praeditae ſunt, quae *Fiſſipedes* dicuntur, vel digitos habent membranis per totam longitudinem auctos, et *Palmipedes* vocantur. *Fiſſipedum* autem crura, vel ad calcaneum vsque plumoſa ſunt, vel in parte inferiore plumis deſtituuntur. *Palmipedum* digiti vero per totam ſuam longitudinem membranis augentur, vel fiſſis, vel ſemifiſſis vel integris. Et haec eſt generalis methodi a Cl. Auctore tradita idea, ſecundum quam decem et ſeptem auium ordines ad *Fiſſipedes*, nouem ad *Palmipedes* pertinent. Horum vero ordinum tres priores, in primo huius operis volumine continentur. Primus itaque ordo eas comprehendit aues, quae digitos habent qua-

Tom. I. p. 1.

tuor membranis deſtitutos, tres ſcilicet anteriores, vnum poſticum, omnes ad exortum vsque aut circiter diſcretos: roſtrum rectum: mandibulae ſuperioris apicem craſſiorem parumper et incuruum: nares membrana craſſa et molli ſemitectos. Vnicum genus ad hunc ordinem refertur, *Columbae.* Huius generis ſequentes ſpecies in tabulis quindecim prioribus delineantur. T. I. quae octaua eſt totius operis: *Turtur carolinienſis, Turtur paruus fuſcus americanus* et *Turtur gutture maculato ſenegalenſis.* T. II. ſiue IX. *Turtur paruus americanus* ſ. Columba paſſerina LINN. *Turtur Cap. bonae ſpei* et *Turtur amboinenſis.* T. X. *Turtur ſenegalenſis* et *Columba viridis amboinenſis* T. XI. *Turtur torquatus ſenegalenſis* et *Columba viridis philippenſis.* T. XII. *Columba viridis martinicana* et *ruffa cayanenſis* ſ. montana LINN. T. XIII. *Turtur iamaicenſis*, ſ. Columba cyanocephalos LINN. et *Palumbus moluccenſis* T. XIV. *Palumbus coeruleus madagaſcarienſis* et *viridis madagaſcarienſis.* T. XV. *Palumbus amboinenſis* ſ. Colum-
p. 156. ba indica L. et *Turtur viridis amboinenſis.* Ordinis ſecundi aues roſtro conico incuruo a prioribus differunt. Habent vero ex his aliae caput paleis praeditum, quae domeſticae ſunt, vt *Gallopauo, Gallus* et *Meleagris* vel paleis carent, vt *Lagopus, Perdix* et *Phaſianus,* quae genera ſylveſtres aues comprehendunt. Ad Phaſianum Noſter genus Pauonis et Crax LINN. refert. Ex his pingitur: Tab. XVI. *Gallopauo* ſ. Meleagris Gallopauo LINN. XVII. *Gallus criſpus* LINN. et *iaponicus* XVIII. *Meleagris* ſ. Phaſianus meleagris LINN. XIX. *Bonaſa pyrenaica* mas et foemina XX. *Bonaſa canadenſis.* XXI. *Bonaſa canadenſis maior* et *Perdix montana* XXII. *Bonaſa ſcotica* et *Coturnix ludouiciana.* XXIII. *Perdix graeca* et *Francolinus* ſ. Tetrao orientalis L. XXIV. *Perdix ſenegalenſis* et *Coturnix madagaſcarienſis* XXV. *Cotur-*

Coturnix philippensis, *mexicana cristata* et *Phasianus varius* XXVI. *Phasianus cristatus indicus*, et *guianensis* XXVII. *Pauo* cristatus L. XXVIII. *Perdix sinensis* et *Pauo tibetanus*. XXIX. *Crax guianensis* s. nigra L. Ad tertium ordinem pertinent eae aues, quae a prioribus rostro breui adunco tantum distinguuntur. Rapaces autem sunt omnes et carniuorae, variaeque earum species difficile a se inuicem separantur, cum tantopere vel aetatis vel sexus ratione colores mutent, vt non solum vna eademque species, sed et vnum idemque indiuiduum variis temporibus obseruatum, ad plures species pertinere appareat. In aliis vero basis rostri cute nuda tegitur, vt in *Accipitre, Aquila* et *Vulture*: in aliis vero ea plumis antrorsum incumbentibus cooperta est, vt in *Asione* et *Strigis* genere. A LINNAEO Aquila et Accipiter Nostri ad Falconem, Asio ad genus Strix dictum refertur. Sequentes icones in tabulis aeneis huic ordini adnexis continentur. Tab. XXX. *Accipiter minor* et *Gyrfalco* s. Falco gyrfalco L. XXXI. *Gyrfalco islandicus*. XXXII. *Aesalon caroliniensis* s. Falco sparnerius L. et *Aesalon dominicensis*. XXXIII. *Miluus regalis* s. Falco miluus L. XXXIV. *Aquila marina* siue *Haliaeetus* aut *Falco haliaeetus* L. XXXV. *Aquila ponticeriana* XXXVI. *Rex vulturum* s. Vultur papa L. XXXVII. *Scops* s. Strix scops L. et *Strix canadensis*. p. 307.

Secundum tomum quinque ordines efficiunt. Quarti ordinis aues conicum rostrum elongatum habent. Ex his *Coracia*, s. Vpupa LINN. *Coruus*, *Pica Garrulus* et *Nucifraga*, quae genera omnia ad Coruos retulit LINNAEUS, plumas habent, quae basi rostri incumbunt antrorsum, naresque tegunt. In aliis vero plumae baseos rostri retrorsum versae nares detectas relinquunt. Ad has perti- T. II. p. 1.

pertinent *Galgulus*, quod genus varias ſpecies, a LINN. ad Coraciae, Corui et Fringillae genera relatas, continet, *Icterus*, quod genus etiam ad Coraciam a LINN. translatum eſt et *Manucodiata* ſ. Paradiſaea L. Ex ſpeciebus, quas hicce ordo comprehendit, delineantur: Tab. I. *Coracia*, ſ. Vpupa pyrrhocorax L. et *Pyrrhocorax* II. *Monedula philippenſis* et *capit. b. ſp.* III. *Pica candida* et *ſenegalenſis* IV. *Garrulus cayanenſis* et *canadenſis fuſcus* V. *Nucifraga* ſ. Coruus caryocotactes L. et *Galgulus* ſ. Coracias garrulus L. VI. *Galgulus mindanoenſis* ſ. Coruus Benghalenſis L. et *garrulus ſinenſis* VII. *Galgulus angolenſis* et *indicus* VIII. *Icterus* et *Caſſicus ruber.* IX. *Caſſicus luteus* et *Xanthornus cayanenſis* X. *Icterus niger*, *minor viridis* et *minor ſpurius*. XI. *Icterus guaianenſis* et *Xanthornus mexicanus* XII. *Icterus minor* et *Xanthornus iamaicenſis*, *dominicenſis* et *icterocephalus cayanenſis* XIII. *Manucodiata* ſ. Paradiſaea apodo L. et *Manucodiata minor* ſ. Paradiſaea regalis
p.139. L. Quinti ordinis aues roſtrum rectum et mandibulam ſuperiorem apice vtrinque emarginatam habent. Ex his roſtro conuexo ſunt *Lanius*, *Turdus*, *Cotinga*, quod nouum genus eſt, vnica ſpecie a LINNAEO ad Lanios relata excepta: roſtro horizontaliter baſi compreſſo et fere triangulari *Muſcicapa*, nouum quoque genus praeter paucas ſpecies ſub variis aliis generibus deſcriptas. Delineantur ex his ſequentes: Tab. XIV. *Lanius cayanenſis cinereus* et *cayanenſis naeuius*. XV. *Lanius cap. b. ſpei*, *ludovicianus* et *madagaſcarienſis minor viridis* XVI. *Lanius madagaſcarienſis minor* mas et foemina, *madagaſcarienſis coeruleus* et *cayanenſis luteus* XVII. *Lanius ſenegalenſis cinereus* et *ruber* XVIII. *Lanius lucionenſis*, *manillenſis*, *canadenſis* et *madagaſcarienſis rufus.* XIX. *Collurio madagaſcarienſis* et *Lanius madagaſcarienſis maior viridis*. XX. *Turdus iliacus* ſ. muſicus LINN. et *Merula criſtata cap. b. ſpei.* XXI. *Merula monta-*

montana et *sinensis cristata minor* XXII. *Turdus arundinaceus* LINN. *Merula senegalensis* et *oliuacea cap. b. spei* XXIII. *Turdus sinensis* et *Merula cap. b. spei* XXIV. *Merula canadensis, madagascariensis aurea*, et *borbonica*. XXV. *Merula alia madagascariensis, cinerea madagascariensis* et *cinerea indica*. XXVI. *Merula philippensis* et *calua philippensis* XXVII. *Merula dominicensis, oliuacea dominicensis* et *fusca cap. b. spei*. XXVIII. *Merula solitaria philippensis* et *Mainatus* f. Gracula religiosa L. XXIX. *Merula palmarum, palmarum atricapilla* et *Lanius cayanensis striatus* XXX. *Merula torquata cap. b. spei* et *viridis angolensis* XXXI. *Merula viridis longicauda senegalensis, oliuacea indica* et alia *indica* XXXII. *Merula viridis moluccensis* et *viridis atricapilla moluccensis* XXXIII. *Oriolus cochinsinensis* et *merula solitaria manillensis* XXXIV. *Cotinga purpurea, cinereo purpurea* et *Muscicapa*. XXXVI. *Muscicapa senegalensis torquata, martinicana cristata, capitis b. spei, torquata cap. b. spei* et *Tyrannus brasiliensis* XXXVII. *Muscicapa maior cinerea madagascariensis, senegalensis pectore rufo* et *pectore nigro*, et *madagascariensis maior nigra cristata*. XXXVIII. *Muscicapa martinicana fusca, Tyrannus dominicensis, Muscicapa nigra cayanensis* et *alia cayanensis* XXXIX. *Muscicapa borbonica, cristata senegalensis, cinerea canadensis, cristata borbonica* et *Tyrannus cauda bifurca*. XL. *Muscicapa madagascariensis longicauda, madagascariensis albicilla longicauda* et *madagascariensis varia longicauda*. XLI. *Muscicapa cristata* et *cristata alba vtraeque ex Cap. b. spei* Coruus paradisii LINN. Sexti ordinis aues rostrum rectum mandibulamque integram vtramque habent. *Buphagi* genus rostrum subquadrangulare, paululum superne conuexum inferne angulosum, *Sturnus* conuexum, apice obtusum, apicis latitudine crassitiem superante habet. Delineatur Tab. XLI. *Sturnus cap. b. spei* f. p. 437.

Sturnus contra L. XLII. *Sturnus ludouicianus* et *Bu-*
p. 453. *phagus.* Characterem ſeptimi ordinis exprimit roſtrum gracile parum arcuatum. reliquae partes partibus auium priorum ordinum ſimiles ſunt. Ad hoc genus numeratur *Vpupa*, quae in capite corollam longitudinalem, plumoſam, in duplici ſerie parallela diuiſam et plicatilem gerit, et *Promerops*, genus ſcilicet ſimplici capite donatum. Tab. XLIII. *Vpupae* ſ. Vpupae epops L. et *Promeropis* figuras
p. 469. exhibet. Octaui ordinis aues a prioribus diſtinguuntur roſtro minimo baſi horizontaliter compreſſo, apice adunco; et oris rictu capite ampliore. *Caprimulgi* genus ex generibus huius ordinis ſimplicem caudam, *Hirundines* duplicem habent. Delineantur ex huius ordinis ſpeciebus ſequentes: Tab. XLIV. *Caprimulgus* europaeus LINNAEI. XLV. *Hirundo ſenegalenſis*, *martiniana*, *americana* et *riparia ſenegalenſis*. XLVI. *Hirundo cayanenſis*, *riparia cochinſinenſis* ſ. eſculenta L. et *apos cochinſinenſis.*

T. III. In tertii Voluminis initio Cl. Auctor ad nonum
p. 1. progreditur ordinem. Continentur in eo aues digitis quatuor membranis deſtitutis tribus ſcilicet anticis, vno poſtico, omnibus circiter ad exortum vsque diſcretis, cruribus ad calcaneum vsque plumoſis et roſtro conico attenuato. Sectio prima earum eſt, quae mandibulam vtramque rectam habent. *Tangara* ſcilicet, *Carduelis*, *Paſſer*, *Coccothrauſtes*, *Emberiza*, quae genera LINNAEUS omnia ad Loxiae, Emberizae et Fringillae genus vario modo refert. Secundae ſectionis aues ſuperiorem mandibulam aduncam habent. *Colius* nimirum et *Pyrrhula*, quam ad Loxiam retulit LINNAEUS. Mandibulam vero vtramque aduncam apicibus ſe decuſſantibus *Loxia* BRISSONII habet. Pinguntur ex his Tab. I. *Tangara*, *Epiſcopus auis*, *Tangara cayanenſis coeru-*
lea

lea et brasiliensis coerulea. II. *Tangara cayanensis nigra, brasiliensis nigro lutea, cayanensis nigro lutea, dominicensis* et *cardinalis canadensis.* III. *Cardinalis* et *cardinalis purpureus* mas et foemina f. Fringilla gyrola L. IV. *Tangara Peruuiana viridis, viridis indica punctata, cayanensis viridis* et *Carduelis candida et nigra.* V. *Passer syluestris, passerculus cap. b. spei* f. Emberiza alario LINN. *alius passer capitis b. spei,* et *erythrorynchos capit. b. spei.* VI. *Passer erythrorynchos senegalensis, cardinalis madagascariensis, cardinalis cap. b. spei* f. Emberiza Orix L. et *cardinalis dominicanus* f. Loxia dominicana L. VII. *Passer niger, Fringilla sinensis, Maia ex insula cubo* et *chloris iauensis.* VIII. *Vidua* f. Emberiza paradisaea L. *Vidua minor,* et *Chloris ludouiciana vulgo papa dicta* f. Emberiza ciris L. IX. *Vidua riparia africana, maia sinensis, Granatinus* f. Fringilla brasiliana L. X. *Bengalus* f. Fringilla angolensis L. *Senegalus ruber, Bengalus fuscus, Bengalus punctulatus* f. Fringilla Amandaeca L. *Senegalus striatus* f. Loxia astrild. L. XI. *Coccothraustes capitis b. spei, lutea capitis bonae spei, cayanensis, sinensis cinerea* f. Loxia oryzouora L. XII. *Coccothraustes philippensis, ludouiciana,* et *canadensis* f. Loxia enucleator L. XIII. *Coccothraustes iauensis, naeuia* f. Loxia punctulata L. *moluccensis, barbarica* et *emberiza dominicensis* XIV. *Emberiza canadensis coerulea, Hortulanus ludouicianus* et *Hortulanus cap. b. spei* XV. *Fringilla niualis, senegalensis* et *Hortulanus caroliniensis* f. Fringilla oryziuora L. XVI. *Fringilla cap. b. spei, Colius cap. b. spei,* et *Colius senegalensis cristatus.* XVII. *Pyrrhula africana nigra minor, brasiliensis coerulea* et *Loxia* curuirostra LINNAEI XVIII. *Nidus Coccothraustis philippensis.* Ordo decimus continet aues rostro subulato instructas, quoad reliqua hactenus recensitis similes. Ex his nares detectas habent *Alauda* et *Ficedula* f. Motacilla P. 333.

tacilla L. In *Paro* contra nares plumis baſeos roſtri operiuntur. Sequentes vero figurae exhibentur. Tab. XIX. *Alauda candida, ſenegalenſis criſtata* et *Alauda cap. b. ſpei.* XX. *Alauda arborea* L. *maior* ſ. calandra L. *Rubetra ſenegalenſis* XXI. *Curruca cinerea ſiue cineraria* ſ. Motacilla ſyluia L. *Vitiflora griſea* ſ. Variet. *α.* motacillae oenanthe L. *Vitiflora cinerea et rufeſcens* XXII. *Luſcinia madagaſcarienſis, Curruca naeuia cap. b. ſpei, Rubetra philippenſis* et *Ficedula martinicana.* XXIII. *Rubetra, Rubetra philippenſis* et *Motacilla flaua.* XXIV. *Rubetra maior ſeu rubicola* ſ. Motacilla rubetra L. *Rubetra lucionenſium* mas et foemina et *madagaſcarienſis* et *Ficedula madagaſcarienſis maior* XXV. *Motacilla cinerea, iauenſis, capitis b. ſpei* et *Vitiflora rufeſcens* XXVI. *Ficedula Canadenſis maior, dominicana minor, canadenſis, ludouiciana* et *alia dominicana.* XXVII. *Ficedula canadenſis cinerea, canadenſis cinerea minor, canadenſis fuſca, canadenſis icterocephalos, dominicana cinerea* et *dominicana varia* XXVIII. *Syluia canadenſis coerulea, Ficedula madagaſcarienſis minor, borbonica, Syluia viridis* et *Ficedula dominicana fuſca.* XXIX. *Parus canadenſis atricapillus, polonicus ſiue
p.587. penduſinus* LINN. Ordinis vndecimi, qui vnicum *Sittae* genus comprehendit, character in roſtro cuneiformi conſiſtit. Siſtit Tab. XXIX. adhuc *Sittam* eu-
p.601. ropaeam L. et *canadenſem.* Ordinis duodecimi aues roſtrum habent filiforme, quod vel arcuatum eſt in *Certhia* et *Polytmo,* quem LINNAEUS ad Trochili genus refert, vel rectum in *Melliſuga* ſ. Trochilo L. Exhibetur vero Tab. XXX. *Certhia muralis* ſ. familiaris L. *philippenſis* et *griſea* XXXI. *Certhia capitis bonae ſpei, philippenſis purpurea* mas et foemina *cayanenſis* ſ. coerulea LINN. et *braſilienſis coerulea.* XXXII. *Certhia torquata capitis b. ſpei, madagaſcarienſis violacea, violacea braſilienſis* et *philippenſis minor.*

XXXIII.

XXXIII. *Certhia madagascariensis oliuacea, cayanensis viridis, brasiliensis nigricans, madagascariensis viridis* mas et foemina et *longicauda minor capitis b. spei.* XXXIV. *Certhia longicauda senegalensis, longicauda capitis b. spei, senegalensis violacea, philippensis oliuacea,* et *martinicana seu sacchariuora* s. Certhia flaueola LINN. XXXV. *Polytmus iamaicensis* s. Trochilus mango LINN. *Polytmus mexicanus* s. Trochilus holosericeus L. *Polytmus cayanensis violaceus* et *cayanensis longicauda.* XXXVI. *Mellisuga* s. Trochilus minimus L. *Mellisuga gutture naeuio cayanensis, alia cayanensis* s. Trochilus niger L. *Mellisuga ventre griseo cayanensis, Mellisuga gutture rubro carolinensis* mas et foemina s. Trochilus colubris et tormineo L. *Mellisuga ventre albo cayanensis, dominicensis* s. Trochilus Surinamensis L. et *Mellisuga cayanensis cauda bifurca.* XXXVII. *Mellisuga gutture topazino brasilicana, cristata* s. Trochilus cristatus L. *Mellisuga maior cayanensis, Mellisuga gutture rubro brasiliana, alia brasiliana cauda bifurca,* et *violacea cauda bifurca iamaicensis.*

Eorum autem ordinum, qui quartum huius operis tomum constituunt, primus est decimus tertius. T. IV. p. 1. Aues, quas Cl. BRISSON huic ordini adnumerat, habent omnes digitos quatuor membranis destitutos, duos scilicet anticos, totidemque posticos, cruraque ad calcaneum vsque plumosa. Ex illis vero sub prima sectione enumerantur eae, quae rostro recto instructae sunt, linguamque longissimam et lumbriciformem habent, vt *Torquilla* s. Ignius et *Picus.* Quae vero lingua rostrum longitudine non superante rostroque longissimo quadrangulari acuto instructae sunt vt *Galbula* s. Alcedo L. ad secundam sectionem pertinent. Tertiae Sectionis aues rostrum modice deorsum inflexum, superne conuexum, lateraliter compressum habent, *Bucco* nimirum et *Cuculus.*

Quar-

Quartae sectionis aues rostrum breue et aduncum gerunt, cuius latitudo vel crassitiem superat vt in genere *Trogonis*, vel crassities latitudinem, vt in *Crotophago* et *Psittaco*. Quae vero huius ordinis aues rostro longo, crassitie caput aequante serrae instar denticulato: vtriusque mandibulae apice deorsum incuruo: linguaque pennae aemula donatae sunt, eae ad *Tucanae* genus quod Ramphostos L. est, pertinent, quod quintam sectionem constituit. Plures huius ordinis species in tabulis adnexis delineantur, nimirum Tab. I. *Torquilla* s. Ignius torquilla L. et *Picus niger canadensis cristatus*. II. *Picus varius* s. medius L. et *Picus varius canadensis*. III. *Picus virginianus* s. erythrocephalos L. et *Picus dominicanus striatus minor* IV. *Picus dominicensis striatus*, et *alius dominicensis minor* V. *Galbula iacamar* et *galbula iacamar longicauda* s. Alcedo dea L. VI. *Picus capitis bonae spei* et *Bucco*. VII. *Bucco cayanensis, philippensis*, *maynanensis* et *Bucco cayanensis naeuius*. VIII. *Cuculus senegalensis*, et *cayanensis*. IX. *Cuculus cayanensis naeuius* et *Cuculus naeuius indicus*. XI. *Cuculus cristatus coromandelensis* et *Cuculus naeuius malabaricus*. XII. *Cuculus naeuius mindanensis* et *cristatus madagascariensis* XIII. *Cuculus coeruleus madagascariensis* et *alius madagascariensis*. XIV. *Cuculus siamensis cristatus* et *coeruleus sinensis*. XV. *Cuculus maior madagascariensis* mas et foemina. XVI. *Trogon cayanensis cinereus* et *Cuculus cayanensis minor* XVII. *Trogon cayanensis viridis* et *Cuculus rostro longo iamaicensis*. XVIII. *Crotophagus* s. Crotophaga ani L. et *Crotophagus maior* XIX. *Ara brasiliensium* et *Psittaca cyanocephala*. XX. *Ara brasiliensis cyaneocrocea* s. Psittacus ararauna L. XXI. *Cacatua* XXII. *Psittacus lucionensis* et *Cacatua minor*. XXIII. *Lorius philippensis* s. Psittacus lory L. et *Lorius moluccensis* s. Psittacus garrulus L. XXIV. *Lorius orientalis indiae*

s. Psit-

ſ. Pſittacus domicella L. et *Pſittacula ſenegalenſis* XXV. *Pſittacus amazonicus gutture coeruleo* et *Pſittaca indica coccinea* XXVI. *Pſittacus amazonicus braſilienſis* et *Pſittacus amazonicus varius* ſ. Pſittacus aeſturius L. XXVII. *Pſittaca borbonica torquata* et *Pſittaca cayanenſis* XXVIII. *Pſittaca guianenſis* et *Pſittaca amboinenſis coccinea.* XXIX. *Pſittaca ginginiana* et *alia ginginiana erythrocephalos.* XXX. *Pſittacula philippenſis, Pſittacula madagaſcarienſis* et *Pſittacula gutture luteo.* XXXI. *Tucana cayanenſis gutture luteo* et *Tucana cayanenſis gutture albo.* XXXII. *Tucana braſilienſis gutture luteo* ſ. Ramphoſtos piperiuorus L. et *Tucana cayanenſis torquata* ſ. Ramphoſtos tucanus L. XXXIII. *Tucana braſilienſis viridis* et *cayanenſis viridis.* Qui hunc ordinem excipit deci- P.435. mus quartus aues continet, quae digitis quatuor membranis deſtitutis, tres ſcilicet anticis vnoque poſtico; medio trium anteriorum cum extimo digito trium articulorum ſpatio, cum intimo primi tantum articuli interuallo arcte cohaerente: et cruribus ad calcaneum vsque plumoſis praeditae ſunt. Huius ordinis aues aliae roſtro donantur leui, et verſus apicem lateraliter compreſſo *Rupicola* nimirum et *Manacus,* quod genus a LINNAEO ad *Parum* refertur: vel roſtro conico, ſerrae inſtar denticulato vtriusque mandibulae apice deorſum incuruo, vt *Momotus:* vel roſtro recto longiuſculo vt *Iſpida?* ad Alcedinem a LINNAEO relata et *Todus,* quod genus etiam ſpecies quasdam Alcedinis L. continet: vel roſtro arcuato et acuto, vt *Apiaſter* ſ. Merops LINNAEI: vel denique roſtro craſſo et falciformi, vt *Hydrocorax* ſ. Buceros L. Horum vero generum ſequentes ſpecies depictae ſunt. Tab. XXXIV. *Rupicola, Manacus ruber* ſ. Parus aureola XXXV. *Manacus niger criſtatus, Manacus albo-capillus* ſ. Parus pipra L. et *Momotus* XXXVI. *Manacus gutture albo, Manacus fronte alba* et *Iſpida capitis b. ſpei* XXXVII. *Iſpida indica,*

dica, torquata indica et cristata philippensis. XXXVIII. *Ispida madagascariensis* et *coerulea madagascariensis.* XXXIX. *Ispida senegalensis* et *alba et nigra* s. Alcedo rudis L. XL. *Ispida senegalensis maior* et *ternatana* XLI. *Ispida cristata mexicana* et *Todus* s. Alcedo todus L. XLII. *Apiaster madagascariensis* et *madagascariensis torquatus.* Merox viridis L. XLIII. *Apiaster maior philippensis* et *minor philippensis.* XLIV. *Apiaster angolensis*, *Apiaster insulae franciae* et *apiaster erythrocephalus indicus* XLV. *Hydrocorax* XLVI. *Hydrocorax senegalensis rostro nigro* et *senegalensis rostro rubro.*

T. V. p. 1. Ordinis decimi quinti, qui Voluminis quinti initium facit, aues digitos habent membranis destitutos, crura in parte inferiore plumis denudata sunt: alaeque pro mole corporis exiguae et volatui inutiles, nam ob hanc alarum breuitatem, moli corporis comparatam, nunquam volant. Aliae earum duos tantum habent digitos anticos, posticos nullos vt *Struthio*, aliae anticos tres, posticos nullos, vt *Rhea* s. Struthio-americanus L. et *Casuarius* s. Struthio-casuarius L. aliae anticos tres, posticum vnum vt *Raphus* siue Struthio cucullatus L. In tabulis
p. 17. aeneis delineantur Tab. I. *Struthio* et *Casuarius.* Ordinis decimi sexti aues habent digitos tres anticos, membrana destitutos, posticum nullum, crura in parte inferiore planis denudata, alasque sat magnas et volatui idoneas. Diuiduntur vero eius ordinis aues in tres sectiones, in prima continentur illae, quae rostrum habent conico incuruum: in secunda, quae rostro donantur recto et longissimo, in apice crassiori, vt *Himantopus*, Charadrius et *Ostralega:* s. Haemontopus L. in tertia, quae rostrum rectum et breue in apice crassius habent, vt *Pluuialis.* s. Charadrius L. Delineantur in tabulis; Tab. II. *Otis*

minor, Anas campestris vulgo dicta, s. Otis tetrax L. mas et foemina III. *Himantopus* s. Charadrius himantopus L. *Ostralega Pica marina vulgo dicta*, s Haemantopus ostralegus L. IV. *Pluuialis aurea* s. Charadrius pluuialis L. *Pluuialis minor siue Morinellus* s. Charadrius morinellus L. V. *Pluuialis torquata* an Charadrius Alexandrius? an Aegyptius L.? *Pluuialis torquata minor* s. Charadrius hiatricula L. VI. *Pluvialis dominicensis aurea et dominicensis torquata.* VII. *Pluuialis maior oedicnemus vulgo dicta* s. Charadrius oedicnemus L. et *Pluuialis senegalensis armata.* Ordinis decimi septimi aues cum auibus ordinis praecedentis conueniunt in omnibus, solis digitis exceptis, quorum tres anticos vnumque posticum habent. Ex iis rostro recto et apice crassiori sunt *Vanellus* s. Tringae L. species et *Iacana* s. Fulicae L. species, rostro subrecto sursum modice tendente et horizontaliter paullulum compresso *Arenaria* s. Tringa LINN. rostro superne conuexo et apice lateraliter compresso, *Glareola:* rostro recte et lateraliter compresso, *Rallus:* rostro gracili *Tringa*, *Limosa* Scolopacis L. species continens et *Scolopax:* rostro deorsum arcuato *Numenius*, etiam ad Scolopacem a LINNAEO relatus: rostro recto horizontaliter plano ipsius apice ampliato, subrotundo, spathae-formi *Platea* s. Platalea LINN. rostro crasso et longo *Ciconia* Ardeae L. species, *Ardea* et *Scopus:* rostro crasso et breui, ipsiusque mandibula superiore cochleari formi, apice vnguiculato *Cochlearius:* rostro breui, recto apice conico *Balearica*, quae in capite ornatur corolla plumis, graminis radicum aemulis, conflata et Ardeae L. species est; rostro conico incuruo *Cariama* et *Anhima:* rostro conico lateraliter compresso *Porphyrio* Fulicae L. Species. Ex his pingitur Tab. VIII. *Vanelius* s Tringa vanellus L. et *Vanellus armatus Ludouicianus.* IX. *Vanel-*

p. 91.

Vanellus griseus s. Tringa squatarola L. et *Vanellus varius* X. *Vanellus heluetic us* et *senegalensis armatus* XI. *Iacana armota fusca* et *arenaria cinerea* XII. *Glareola* et *Rallus aquaticus* LINN. XIII. *Rallus aquaticus minor s. Maruetta*, et *Rallus genistarum ortygometra* s. Rallus crex L. XIV. *Rallus Philippensis et philippensis striatus* XV. *Rallus philippensis torquatus* et *philippensis fuscus* XVI. *Tringa* s. Tringa ochiopus L. et *Guinetta* s. Tringa hypoleucos L. XVII. *Totanus* s. Scolopax totanus L et *Totanus cinereus* s. Tringa littorea L. XVIII. *Totanus striatus* et *naeuius* XIX. *Cinclus* et *cinclus torquatus* XX. *Calidris* et *Calidris grisea minor* XXI. *Calidris naeuia* et *grisea* XXII. *Pugnax* s. Tringa pugnax L. anas et foemina XXIII. *Limosa grisea* et *fusca*. XXIV. *Cinclus dominicensis* et *Limosa grisea maior* XXV. *Limosa rufa* s. Scolopax Lapponica L. *Cinclus dominicensis minor* XXVI. *Gallinago* s. Scolopax gallinago L. et *Gallinago minor* XXVII. *Numenius minor* s. Scolopax phaeopus L. et *Numenius viridis* XXVIII. *Numenius madagascariensis* XXIX. *Numenius brasiliensis coccineus* s. Scolopax rubra L. diuersae aetatis XXX. *Platea rosea* s. Platalea aiaia L. XXXI. *Ciconia fusca* s. Ardea ciconia nigra L. XXXII. *Ciconia alba* s. Ardea ciconia XXXIII. *Grus* s. Ardea grus LINNAEI XXXIV. *Ardea cinerea* L. XXXV. *Ardea cristata* XXXVI. *Ardea grisea* et *cristata purpurascens* XXXVII. *Botaurus* s. Ardea stellaris L. et *Cancrophagus philippensis* XXXVIII. *Cancrophagus viridis* s. Ardea virescens L. et *Cancrophagus viridis naeuius* XXXIX. *Nycticorax* s. Ardea nycticorax L. XL. *Ardeola* et *Ardeola naeuia* XLI. *Balearica* s. Ardea pauonina L. XLII. *Porphyrio* s. Fulica porphyrio L. et *Porphyrio minor*.

Progre-

Progredimur ad ſexti ſiue vltimi voluminis con- T. VI.
tenta, in quo Cl. BRISSON *Palmipedum* ordines p. 1.
recenſet. Initium vero huius decimus octauus ordo facit, cuius aues digitis quatuor, tribus anticis, vnoque poſtico, per totam longitudinem membranis auctis fiſſis praeditae ſunt. Habent vero earum aliae digitos membranis ſimplicibus obſitos vt *Gallinula*, quae a LINNAEO ad fulicas refertur: aliae membranis emarginatis, vt *Phalaropus* ſ. Tringae ſpecies, et *Fulica*. Tab. I. delineatur *Gallinula* mas et foemina ſ. Fulica choropus L. II. *Fulica* nigricans L. et maior ſ. *diabolus marinus* ſ. aterrima Ordinis decimi noni aues digitis quatuor, tribus anterioribus membranis inter ſe ſemifiſſis connexis poſtico ſoluto, cruribus ad podicem poſitis, et extra abdomen conditis praeditae ſunt, et ad vnicum *Colymbi* genus pertinent. Depingitur Tab III. *Colymbus* et *Colymbus criſtatus minor* IV. *Colymbus criſtatus* V. *Colymbus cornutus* ſ. criſtatus L. et *Colymbus cornutus* et *fluuiatilis dominicenſis*. Ordinis viceſimi genera donantur digitis tribus anticis, membranis integris inter ſe connexis, poſtico nullo: cruribus p. 69.
ad podicem poſitis et intra abdomen conditis. Ex his *Vria* roſtrum rectum et acutum; roſtrum vero lateraliter planum, transuerſim ſtriatum *Fratercula* et *Alca* habent, quae genera omnia ſub vnico Alcae genere a LINNAEO deſcribuntur. Sequentes vero ſpecies figurae ſiſtunt. Tab. VI. *Vria* ſ. Alca lommia L. et *Fratercula* ſ. Alca arctica L. VII. *Alca maior* ſ. impennis L. VIII. *Alca* torda L. et *Alca minor*. Viceſimi primi ordinis aues digitis qua- p. 95.
tuor, tribus ſcilicet anticis, membranis inter ſe connexis, poſtico ſoluto: cruribus ad podicem poſitis et intra abdomen conditis, praeditae ſunt. Aliae ex iis roſtrum rectum apicemque ſuperioris maxillae aduncum habent, vt *Spheniſcus* ſ. Diomedea L. et

Catarractes f. Phaethon L. aliae roſtrum rectum et acutum vt *Mergus*. Tab. IX. ſiſtitur *Spheniſcus naevius* f Diomedea demerſa L. X. *Mergus maior* et *minor* XI. *Mergus gutture ruffo*, et *maior naeuius*. Vni-
p.125. cum *Albatri* genus vnicaque eius ſpecies a LINNAEO ad Diomedeas relata ordinem viceſimum ſecundum conſtituit. Habet ea digitos tres anticos membranis integris inter ſe connexos, poſticum nullum, et crura circa corpus medium et extra ab-
p.129. domen poſita, corpore breuiora. Aues autem, quas Cl. BRISSON ordine viceſimo tertio enumerat, digitis quatuor, tribus anterioribus, membranis inter ſe connexis, poſtico ſoluto, cruribus circa corpus medium et extra abdomen poſitis, corpore breuioribus et roſtro edentulo inſtructae ſunt. Aliae earum roſtrum verſus apicem aduncum habent, vt *Puffinus*, quod genus a LINNAEO ſub Procellariae genere quoque comprehenditur, *Procellaria*, *Stercorarius*, qui Lari LINNAEI ſpecies eſt, et *Larus:* aliae roſtrum rectum et lateraliter planum, vt *Sterna* et *Rygchopſalia* f. Rynchops LINNAEI. Pinguntur ſequentes ſpecies huius ordinis. Tab. XII. *Puffinus cinereus* et *Procellaria cinerea* XIII. *Procellaria* pelagia L. et *Stercorarius ſtriatus* XIV. *Larus cinereus*. XV. *Larus varius ſiue Skua* XVI. *Gauia cinerea* f. Larus canus L. et *Gauia cinerea maior*. XVII. *Gauia cinerea minor* et *cinerea naeuia* XVIII. *Gauia ridibunda* f. Larus atricilla L. et *Gauia fuſca* f. Sterna ſtolida XIX. *Sterna* f. Sterna hirundo L. et *Sterna minor* f. nigra L. XX. *Sterna nigra* et *naeuia* f. Rallus lariformis L. XXI. *Sterna fuſca* et
p.229. *Rygchopſalia* f. Rynchops nigra L. Ordo viceſimus quartus ea auium genera complectitur, quae digitis quatuor, tribus anterioribus membranis integris inter ſe connexis, poſtico ſoluto, cruribus circa corpus medium et extra abdomen poſitis, corpore breviori-

vioribus et roſtro denticulato praedita eſſe deprehenduntur. Quae vero ad hunc ordinem referuantur aues, eae ſunt roſtro vel ſubcylindraceo, mandibulae ſuperioris apice adunco, vt *Merganſer*, quod genus quasdam Mergi LINNAEI ſpecies comprehendit, vel roſtro ſuperne conuexo, inferne planiuſculo, vt *Anſer* et *Anas*. Continentur in tabulis aeneis ordinis huius ſpecies ſequentes Tab. XXII. *Merganſer.* XXIII. *Merganſer criſtatus* ſ. Mergus merganſer L. XXIV. *Merganſer criſtatus minor ſiue Albellus* ſ. Mergus albellus L. mas et foemina XXV. *Merganſer cinereus* XXVI. *Anſer ſylueſtris canadenſis* L. XXVII. *Anſer Aegyptius.* XXVIII. *Cygnus ferus* ſ. Anſer cygnus L. XXIX. et XXX. *Anſer lanuginoſus ſiue Eider* mas et foemina ſ. Anas molliſſima L. XXXI. *Brenta* ſ. Anas bernicla L. XXXII. *Anas clypeata* ſ. clypeata L. et platyrrhynchos L. et *Anas aeſtiua* ſ. ſponſa L. XXXIII. *Anas ſtrepera* L. et *Anas tadorna* L. XXXIV. *Anas longicauda* mas et foemina XXXV *Penelope* ſ. Anas fenna L. et *Anas fiſtularis* ſ. penelope L. XXXVI. *Anas glaucium* L. mas et foemina XXXVII. *Glaucium minus* ſ. Anas faligula L. et *Anas clangula* L. XXXVIII. *Anas fiſtularis americana*, ſiue *Anas autumnalis* et *Anas nigra* L. XXXIX. *Anas querquedula* L. mas et foemina XL. *Querquedula minor* ſ. Anas crecre L. et *Querquedula feroenſis* XLI. *Querquedula ludouiciana* ſ. Anas albeola L. et *Querquedula dominicenſis*. Aues ordinis vi- P. 475.
ceſimi quinti digitis quatuor, omnibus membranis integris inter ſe connexis: cruribus circa corpus medium et extra abdomen poſitis, corpore breuioribus praeditae ſunt. Ex his roſtrum acutum habet *Anhinga* et *Lepturus* ſ. Phaeton L. roſtrum vero apice aduncum *Sula* ſ. Pelecanus L. *Phalacrocorax*, qui etiam ad Pelecanum a LINNAEO refertur et *Onocrotalus*. Tab. XLII. pingitur *Lepturus* ſ. Phaeton aethe-

aethereus L. et *Lepturus candidus* XLIII. *Sula fuſca* et *Fregata* ſ. Pelecanus aquilus L. XLIV. *Baſſana* ſ. Pelecanus baſſanus L. XLV. *Phalacrocorax* ſ. Pelecanus carbo L. et XLVI. *Onocrotalus philippenſis.*
p. 531. Aues ordinis viceſimi ſexti digitis quatuor, tribus anterioribus membranis integris inter ſe connexis, poſtico ſoluto, cruribus circa corpus medium et extra abdomen poſitis, corpore longioribus, praeditae ſunt. Ex his *Phoenicopterus* roſtrum denticulatum habet, *Auocetta* ſ. Recuruiroſtra L. et *Corrira* edentulum. Delineatur Tab. XLVII. *Phoenicopterus ruber* L. et *Auocetta* ſ. Recuruiroſtra auoſetta LINN.

In ſupplemento, ſexto huius operis volumini adnexo, Cl. BRISSON tredecim nouas ſpecies, quae ad eum ſub ipſa huius libri impreſſione acceſſerunt, aliasque varias ex EDWARDI opere deſcribit. Multa quoque ſynonyma ſpecierum, quae totum hoc opus continent, ex variis autoribus in primis ex decima editione ſyſtematis LINNAEI addit. Sex tabulae aeneae, quae ad hoc ſupplementum pertinent, ſequentes aues exhibent. Tab. I. *Falco pedibus pennatis* II. *Coruus borealis albus* et *Xanthornus ictterocephalus americanus.* III. *Merula ſurinamenſis, Merula atricapilla cap. b. ſpei* et *Muſcicapa cayanenſis rufa.* IV. *Tangara cayanenſis varia chlorocephalos, Tangara cayanenſis varia cyanocephalos, cayanenſis nigra criſtata,* et *Cardinalis americanus* V. *Coccothrauſtes americana coerulea,* et *Curruca griſea naeuia.* VI. *Gallinago capitis bonae ſpei.*

Singulis Voluminibus et ſupplemento huic adiectus eſt index omnium nominum auium ex variis linguis in opere adductorum.

* * *

Operis huius, cuius tertiam classem iam adduximus, altera editio prodiit, quae latinum tantum textum continet, Lugduni Batauorum octaua forma apud Theodorum Haak. Tomus eius primus anno 1762 editus primam et secundum classem Brissoniani operis comprehendit, secundus et tertius 1763 prodierunt. Addidit tamen editor, quem Cl. ALAMAND esse ferunt, descriptiones nonnullorum animalium, quorum Cl. BRISSON non meminit. Sunt vero ea: *Guanaco siue Camelus pilis prolixis et crassis vestitus. Ibex imberbis. Rupicapra Sibirica. Bos cornubus destitutus. Bos cornibus pendulis. Bos cauda equina. Mangarsahoc siue equus auriculis longis et pendulis. Cuniculus insigniter caudatus. Cuniculus cauda longissima. Sciurus maximus volans siue Felis volans. Mus albus ceylonicus. Musaraneus aquaticus.* Ad *Manati* descriptionem addita est nouissima STELLERI huius animalis historia. Nec non ex eodem *Vrsus marinus* et *Leo marinus.* Secundus tomus Ornithologiae initium, decem scilicet priores auium ordines, tertius Ornithologiae finem sistunt. Pariter in hac editione gallicus textus omissus, latinus vero ita concisus est, vt, quae ad aues ad genera sua, ordines speciesque referendas requiruntur, haud praetermissae sint. Reliqua descriptio, integra quidem sed breuius expressa comparet. In citationibus autorum, iconum indicatione, et descriptionibus ex aliis scriptoribus repetitis varia quoque Cl. Editor mutauit, solasque Gallicas, Anglicas, Germanicas et Belgicas denominationes seruauit. Quae in sexaginta vltimis tabulis FRISCHII depictae fuerant aues, etiam loco inseruit. Adiecit quoque sequentes aues, quas Cl. BRISSON videre non licuit; *Crax vertice cono corneo onusto* quae species Phasiani in insula Curassao habitat. *Troyon Ceylonensis.*

[Margin notes: T. I. p. 35. (beside "BRISSON non meminit"); T. II. p. 87. (beside "cuit; Crax vertice")]

T. III. p. 91. *nensis.* *Hydrocorax indicus.* *Pluuialis minima indica.* Ex FRISCHIO vero sequentes anatum varietates Cl. editor subiunxit: *Anas domestica cirrata.* *Anas persica.* *Anas fera nigra.* *Penelope capite fusco.* *Querquedula pectore subrufo*, et *Querquedula macula in fronte nigra.*

III.

Histoire abregée des insectes, qui se trouvent aux environs de Paris, dans laquelle ces animaux sont rangés suivant un ordre methodique. a Paris chez Durand 1762. Tom. I. Alph. 3. Tab. aen. 10. Tom. II. Alph. 3. pl. 18. Tab. aen. 12.

i. e.

Epitome historiae insectorum, quae in agro Parisiensi reperiuntur, in qua haec animalia ad ordinem methodicum disposita sunt.

Longe plura profecto a Cl. huius libri Auctore, quem Cl GEOFFROY iuniorem esse percepimus, hoc ipso opere praestita sunt, quam quae titulo indicantur. Recensentur enim non solum nomina insectorum, quae in agro Parisiensi a Cl. Autore eiusque amicis ad vnum alterumque milliare ab vrbe inuenta et collecta fuerunt, eaque ipsa, characteresque eorum, nec non locus quo nascuntur, et vita ample et eleganter describuntur; sed et methodica eorum dispositio traditur. Cum enim LINNAEI methodus non in omnibus Nostro arriserit, sedulo ille in insectorum characteres inquisiuit, et ex his multa noua genera constituit, eorum definitiones tradidit, eaque a se inuicem non vno sed pluribus signis distinguere annisus est. Accedit satis

tis magna generum, ſpecierum et varietatum nouarum aut nondum penitus cognitarum copia, qua, vt additarum figurarum elegantia, operis huius praeſtantia quam maxime augetur. Non tamen in omnibus Noſter a LINNAEO receſſit, ſed et ordinem et nomina eius ſaepiſſime ſeruauit, ſuoque libro inſeruit.

Praemiſſa eſt breuis aliqua praecipuorum ſcriptorum, qui de inſectis egerunt, recenſio. Hanc generalis aliqua in hiſtoriam inſectorum introductio excipit, in qua de hiſce animalculis Noſter in vniverſum eleganter diſputat, partium praecipuarum deſcriptionem dat, et generationem, metamorphoſin ſeu euolutionem eorum, tandemque nutritionem explicat. Ad ipſam vero ſyſtematicam diuiſionem accedens, inſecta in vniuerſum in ſex ſectionibus deſcribit. Harum prima *Coleoptera*, ſecunda *Hemiptera*, tertia *Tetraptera alis farinaceis*, quarta *Tetraptera alis nudis*, quinta *Diptera*, ſexta denique *Aptera* comprehendit. *Coleopterorum* generalem diviſionem et ſubdiuiſionem primo proponit, et adiecta tabula ita explicat, vt hanc ſectionem in tres articulos diuidat. Horum characteriſticas differentias, non ex antennis, vt LINNAEUS, ſed ex coleopterorum diuerſitate adſumit, ſigna vero ordinum, in quos ſingulos articulos iterum abire iuſſit, ex numero articulorum tarſorum deſumuntur. Primo itaque articulo deſcribuntur ea, quae *coleoptris integris duris* ſunt, quorum ordinem ea efficiunt, quae articulos tarſorum quinque habent: vt *Platycerus*, *Ptilinus*, *Scarabaeus*, *Copris*, *Attelabus*, *Dermeſtes*, *Byrrhus*, *Anthrenus*, *Ciſtela*, *Peltis*, *Cucuius*, *Elater*, *Bupreſtis*, *Bruchus*, *Lampyris*, *Cicindela*, *Omalyſus*, *Hydrophilus*, *Dyticus* et *Gyrinus*. Horum vero et ſequentium generum diſtinctiones ex antennis potiſſimum, tum ex omni reli-

p. 1.
p. 46.
p. 58.
p. 59.

quo corporis habitu desumuntur. Platycerorum
alii antennis fractis, alii integris sunt. Scarabaei
vel antennarum lamellas septem, vel tres tantum
habent. Genus Buprestis diuiditur primo in species,
quae thorace cordato, capite latiore elytris angu-
stiore sunt, deinde in tales, quae thoracem capi-
te et elytris angustiorem habent, tandemque in il-
las, quae thorace capite latiore elytrorum latitudine
p.195 instructae deprehenduntur. Secundus ordo eorum
est, quae tarsorum articulos quatuor ostendunt, sci-
licet *Melolontha*, *Prionus*, *Cerambix*, *Leptura*, cuius
species thoracem vel cylindraceum, vel globosum,
vel inaequalem scabrum habent, *Stenocorus*, cuius
species vel aculeato vel inermi thorace gaudent, *Lu-
perus*, *Cryptocephalus*, *Crioceris*, *Altica*, *Galeruca*,
Chrysomela, *Mylabris*, *Rhinomacer*, *Curculio*, cuius
generis prima familia femoribus inermibus, altera
denticulatis instruitur, *Bostrichus*. *Clerus*, *Anthri-
p.337 bus*, *Scolytus*, *Cassida*, et *Anaspis*. Tertio ordi-
ne ea, quibus *tarsorum articuli tres* sunt, *Coccinella*,
et *Tritoma*, quarto vero ea recensentur, quae *tar-
sorum primi et secundi pedum paris articulos quinque*,
pedum posteri rum articulos quatuor habent. Huc
pertinent *Dimeris*, *Pyrochroa*, *Cantharis*, cuius
generis aliae species tarsorum articulos nudos, aliae
spongiosos gerunt. Porro *Tenebrio*, quorum an-
tennae vel articulis globosis instruuntur et extrorsum
crassiores sunt, vel longis, et vbique aequales ap-
p.359 parent, *Mordella*, *Notoxus*, *Cerocoma*. Articulo se-
cundo ea, quae *coleoptris dimidiatis duris* sunt, enar-
rantur. In eorum primo ordine ea sunt, quae *tar-
sorum articulis quinque* instruuntur, quae omnia ad
vnicum *Staphylini* genus pertinent. Secundus de
Necydali agit, *quae quatuor tarsorum articulos*
habet, tertius vero de *Forficula* quae *tarsorum ar-
ticulis tribus* est. Quarti ordinis insecta, *primi et*
secun-

ſecundi pedum paris articulis quinque, pedum poſteriorum articulis quatuor gaudent, ergo *Meloës* genus ſub eo comprehenditur. Articulo tertio, quae *coleoptris mollibus membranaceis* ſunt, deſcribuntur. Ex his *Blatta*, tarſorum primi et ſecundi pedum *paris articulos quinque, pedum vero poſteriorum articulos quatuor*, *Thrips*, *tarſorum articulos duos*, *Gryllus* et *Acridium tres*, *Locuſta quatuor*, *Mantes* vero *quinque* habent. Vt itaque longe plura coleopterorum genera Noſter faciat, quam quae ante eum a LINNAEO conſtituta fuerunt, ſpeciesque tot fere enumeret, in Pariſienſi agro obuias, quot a LINNAEO ex toto orbe terrarum collecta fuerunt. Negandum tamen non eſt, multas quoque varietates et in hac et in ſequentibus ſectionibus enarratas et deſcriptas eſſe. p.379.

Secunda ſectio *de inſectis hemipteris* agit. Hanc decem ſequentia genera conſtituunt. *Cicada*, a quo genere *Tetigoniam* (*la Procigale*) vt nouum genus diſtinguit. *Cimex*, quod genus duas iterum familias obtinet, cum aliae ſpecies antennarum articulos quatuor, aliae quinque habeant. *Naucoris, Notonecta, Corixa, Hepa, Pſylla, Aphis, Chermes* et *Coccus*. p.401.

Poſterioris voluminis initium tertia ſectio facit, quae *tetraptera alis farinaceis* ſiue *Lepidaptera* LINNAEI continet. Ad illa primo *Papiliones* refert, quorum alii *tetrapi* alii *hexapi* ſunt, quos iterum vario diuidit modo. Secundum genus *ſphinx*, tertium *Pterophorus* dicitur. Quartum *Phalaenae* conſtituunt, quarum aliae antennis pectini cornibus, aliae filiformibus inſtruuntur. Quintum *Tinearum* eſt. T. II. p. 1.

Quarta ſectio de *inſectis tetrapteris alis nudis* agit, quo nomine *neuroptera* et *hymenoptera* LINNAEI comprehendit. Ea vero ita diuidit, vt alia ex iis p.206. p.217.

p.233. *tarſorum articulos tres* habeant, vt *Libellula* et *Perla*,
p.234. alia *quatuor* vt *Raphidia*, alia *quinque* vt *Ephemera*, *Phryganea*, *Hemerobius*, *Formicaleo*, *Panorpa*, *Crabro*, *Vrocerus*, *Tenthredo Cynips*, *Diplolepis*, *Eulophus*, *Ichneumon*, *Veſpa*, *Apis* et *Formica*. Tenthredinis tres familias facit, quarum antennae vel nouem, vel vndecim, vel octodecim nodis componuntur. Cynipum antennae vel vndecim, vel ſeptem, vel tredecim articulis conſtant. Apum prima familia, quae corpora villoſa habet, apes proprie ſic dictas comprehendit. Altera corpore hirſutiſſimo eſt, et *Apis* bombylius vocatnr.

p.430. Quinta ſectione *diptera* deſcribuntur, tredecim generibus comprehenſa. Sunt ea *Oeſtrus*, *Tabanus*, *Aſilus*, *Stratiomys*, *Muſca*, *Stomoxys*, *Volucella*, *Nemotelus*, *Scatopſe*, *Hippoboſca*, *Tipula*, *Bibio*, *Culex*. Genus Stratiomys dictum duas iterum familias habet, quarum prima thoracis aculeos duos, altera ſex obtinet. Muſcae in quinque familias abeunt. Earum prima alas variegatas, ſecunda os laruatum habet, tertia variegatas, quarta auratas, quinta vulgares ſiſtit. Tipularum aliae alis patentibus, aliae alis incumbentibus ſunt.

p.581. Sexta ſectione quindecim tandem apterorum genera deſcribuntur. *Pediculus* ſcilicet, *Podura*, cuius aliae ſpecies globuloſae, aliae longae ſunt, *Forbicina*, *Pulex*, *Chelifer*, *Acarus*, *Phalangium*, *Aranea*, quas in varias familias ſecundum oculorum diuiſiones abire iuſſit, *Monoculus*, *Binoculus*, *Cancer*, *Oniscus*, *Aſellus*, *Scolopendra* et *Iulus*.

In omnibus vero hactenus adductis generibus eorumque hiſtoria proponenda, ita Noſter verſatur, vt in initio ſingularum ſectionum, in vniuerſum de inſectis, quae ſub hac ſectione cotinentur, agat, tum methodicam eorum diſpoſitionem et generum characteres, non gallice ſolum, ſed et latine proponat.

nat. In ipſa vero generum deſcriptione primum ſingulorum characteres, et quae circa quodque notanda ſunt exponit, tunc ſpecies enarrat omnes in agro Pariſienſi obuias, non ſolum illo, quod aptiſſimum ei videtur nomine, ſed et ſynonymis ex aliis ſcriptoribus et triuialibus gallicis denominationibus adductis. Menſuram tandem magnitudinis inſecti addit, exterioremque illius formam fuſe deſcribit, nam de internis partibus pauca monet, hiſtoriamque generationis transmutationisque explicat, locumque vbi quaelibet inſecta naſcuntur indicat. In figuris, quae ſuo operi addidit Noſter, praecipua inſectorum genera eorumque partes, quas generum characteres adſumſit, raro plures vnius generis ſpecies eleganter depinguntur. Si inſecta microſcopiorum ope aucta delineantur, vera magnitudo naturalis ſemper addita fuit.

Super eſſet, vt quae hinc inde in hoc opere continentur, aut noua aut accuratius explicata, paullo ſpecialius indicaremus. Cum vero tanta operis huius praeſtantia ſit, vt hoc libro, qui paullo vlterius in methodica diſpoſitione inſectorum progredi cupiunt, vix carere poſſint, pauca hic de vniuerſa Auctoris methodo inſerta, nobis adduxiſſe ſufficiat. Quapropter ex vltima tantum ſectione, quae omnium breuiſſima eſt mininumque generum numerum continet, pauca tantum ſpeciminis loco adiiciamus.

Pulſatio, quae in ligno vetuſto horologii inſtar percipitur, non ab ea *Termetis* ſpecie, quam LINNAEUS ideo *pulſatoriam* dixit, ſed a *Dermeſte*, qui ad coleoptera pertinet, et a LINNAEO *Byrrhus pulſatorius* vocatur, efficitur. *Forbicina* Noſtri eſt *Lepiſma* LINNAEI. Genus, quod a Noſtro *Chelifer* (*la Pince*) dicitur, *Acarum cancroidem* ſiue *Scorpio araneam* et *Acarum longicornem* LINNAEI comprehendit. Scabiem ab *Acari* aliqua ſpecie oriri fortiter

T. II. p. 602.

titer

titer defendit. Quae aranearum telis ſimilia fila autumnali tempore in aere circum volitant, ab acari quadam ſpecie ducuntur, quae ea arborum corticibus affigit, vnde per ventum auferuntur. Speciem hanc Noſter *acarum fuſcum autumnalem textorem* (*le tiſſerand*) dixit. *Phalangiis* pedum ablatorum et abruptorum loco nouos iterum excreſcere putat. Omnes *araneae* conſtanti naturae lege octo oculos habent, nullae ex iis ſex tantum inſtruuntur. Sollicite modus, quo *aranea aquatica* fila ſua ſub ipſis vndis ducit, deſcribitur. *Monoculi* genus vnum tantum oculum *Binoculi* vero duos habent, vt itaque eae tantum ſpecies *Monoculi* LINNAEI, quas ille *Apum* et *foliaceum* vocauit, ad *Binoculos* Noſtri Auctoris, reliquae omnes ad *Monoculos* pertineant. *Araneas* non ex colorum differentia diſtinguere poſſumus, cum illi inſigniter, ſi exuuias deponunt mutentur. *Oniſci* non ouipari, ſed viuipari, aut forte vtrumque ſimul ſunt. Aſelli genus eas *Oniſci* ſpecies continet, quibus quatuor antennae fractae, duaeque reliquis longiores ſunt, ſcilicet eas, quae in aqua viuunt. *Scolopendrarum* articulos, ſi ex eorum numero ſpecies diſtinguere cupimus, in adultis tantum numerare debemus, iuniores enim ſemper additione nouorum annulorum creſcunt. Reliquae ſectiones plures profecto et praeſtantiores adhuc adnotationes continent, quas hic, ſpatii anguſtia impediti, ſicco pede tranſire cogimur.

IV.

IV.

Mémoires ſur la ſtructure interieure de la Terre, par M. ELIE BERTRAND, M. D. S. E. et Membre de l' Academie Royale des Sciences de Pruſſe. A Zuric, chez Heidegger et Compagnie. MDCCLX. 8. pl. 11.

h. e.

Commentarii de ſtructura interiorum partium telluris. Auctore ELIA BERTRANDO etc.

In tres commentarios diuiſum eſt hoc opuſculum. In primo doctiſſimus Auctor ea collegit, et vno quaſi obtutu conſpicienda exhibuit, quae hactenus de interiorum telluris partium ſtructura ſatis innotuerunt. In ſecundo recenſuit hypotheſes diuerſas, quarum ope diuerſi philoſophi illorum phaenomenorum rationes reddere ſunt conati. In tertio ſuam ipſe ſententiam de rationibus illorum phaenomenorum expoſuit. Subiuncta eſt opuſculo epiſtola ad Cl. FORMEI de diminutione marium, et montium origine.

Nota phaenomena ſtructurae telluris ab Auctore plurimum reuerendo hoc ordine et modo recenſentur. 1) Fundus maris tam inaequalis eſt, quam p. 9. terra continens, et habet ſuos montes et valles, fiſſuras, cauernas, et abyſſos. 2) Interiora telluris conſtant ſtratis diuerſarum materiarum, plus minus profundis, quae in locis planis fere horizontalem ſitum habent, in montibus autem fere vbique accliuitati cuiusque montis conuenienter inclinata ſunt; neque ſemper eae materiae, quibus maior eſt grauitas ſpecifica, inferiora ſtrata componunt. 3) Maximi montium duas ſeries, et p. 11. quaſi

quaſi catenas, conſtituunt, quarum vna aequatori, altera meridiano propemodum parallela eſt; et ex vtraque ſerie vtrinque producuntur, tanquam rami, alii montes, ſub angulis ad iſtarum directionem fere
p. 13. rectis. 4) Inter montes binos vallis iacet ad eum fere modum, quo fundus fluminis inter ripas, vt prominentes partes montis ex vno latere reſpondeant reductis partibus montis in oppoſito latere: ſtrata interiora ambitum montis ſequuntur (niſi vbi mons ad perpendiculum ſciſſus eſt), et ea, quae ad parem altitudinem in vtroque binorum oppoſitorum montium ſita ſunt, eandem fere profunditatem habent, et ex eadem materia conſtant; quo anguſtior eſt vallis, eo plures flexus montium vtrin-
p. 14. que poſitorum latera habere ſolent. 5) In montibus ſolidiſſima etiam ſtrata saepius interrupta cernuntur foraminibus et fiſſuris variae latitudinis, profunditatis, ac directionis, in quibus alius generis materiae, veluti metalla, et vegetabilia ſaepe reperiuntur. Sunt etiam in omnibus montibus ſcrobes vel putei, ad perpendiculum fere deſcendentes vsque ad ſpeluncas ſeu cauernas aquae plenas. Huiusmodi cauernarum plurimae in figuram hemiſphaerii per eleuationem et inflexionem ſtrati ſuperiacentis formatae videntur, et ſecum inuicem per ductus variae figurae communicant; aliae ex partibus ingentibus rupium abſciſſis, et delapſis ſuper ſe inuicem, formatae videntur. In his illisque cauernis ſaepius ſtalactitas et cryſtallos mirae magnitudinis et figurae gigni notum eſt. Aquas in multis harum cauernarum cum mari communicare, ex ſalſedine vel aeſtu
p. 16. colligitur. Quaedam cauernae et ductus ſeu meatus ſubterranei aquas lacuum et fluminum recipiunt. In aliis praeparatur materies, quae inflammata erumpit, et ſic terram quaſſat, et igniuomos montes efficit. Et ſunt montes igniuomi, qui per canales ſubterra-

terraneos inter ſe iunčti videntur. Montes, qui marmore, vel ſulphure abundant, maxime ſunt cauernoſi. Quo profundius ſub vertice mõntis ſitae ſunt cauernae, eo fere ſpatioſiores deprehenſae ſunt. 6) In ſtratis terrae materiae inſunt diuerſi generis, ſucci oleoſi et inflammabiles, ſalia, lapides figurati, ac gemmae, marcaſitae, metalla, immo animalium et vegetabilium tanquam rudera. 7) Circa ſtagna, lacus, maria, flumina, et nonnunquam adeo in tractibus montoſis paludes reperiuntur, in quibus partes plantarum et arborum, vel totae arbores cum terra nigra bituminoſa miſtae, apparent; quaedam harum paludum vno pluribusue ſtratis ſolidis teguntur, vt in vicinia *Mutinae* obſeruauit RAMAZZINUS (de font. Mut. etc.) et paludes in planitie profundiores ſunt illis, qui in vallibus reperiuntur. 8) Nonnunquam in ſuperficie terrae, vel proxime eam, inuentae ſunt venae tophaceae, quae ex partibus arborum et arena miſtae, et ope ſucci cuiusdam lapideam naturam induiſſe videntur; occurrunt in his plantarum diſtinctae impreſſiones, conchylia fluuiatilia, et rami arborum incruſtati; et prope has venas reperiuntur plerumque riui vel fontes, quorum aqua res ſubmerſas cruſta lapidea obducit. 9) Vbique fere ex terra, in primis autem in montibus, effoditur incredibilis multitudo lapidum figuratorum, in omnis generis ſtratis, ſiue terreis, ſiue arenoſis, ſiue margaceis, ſiue cretaceis, in ſchiſto, ſilice, marmore cet. deliteſcentium, et eiusdem plerumque cum ſtratis, in quibus iacent, naturae. Horum maximae partis originem e mari repetierunt hiſtorici naturales, etſi nondum inter eos conuenit, quorum animalium marinorum, vel quarum horum partium figuras iſti referant, vt belemnitae, lapides lenticulares, et frumentarii (quos pro tuberculis conchyliorum habent), entrochi, aſteritae

p. 19.
p. 20.
p. 22.
p. 23.

asteritae columnares, glossopetrae, echinitae, ostracitae, cornua Ammonis, cet. qui omnes figurati lapides plerisque animantia marina, vel horum partes fuisse videntur, alii pro plantis marinis petre-
p. 30. factis habentur. In vno eodemque monte nonnunquam reperiuntur istius modi lapides figurati, qui referunt animalia in maribus a se inuicem valde dissitis habitantia. In quibusdam, praesertim pectinitis et ostracitis, apparet adhuc polita et splendens testae superficies: sed obseruauit tamen Auctor, hanc laminam politam multo tenuiorem esse quam in ve-
p. 31. ris ostreis, et valde friabilem, et sub hac lamina reperiri materiam strati, in quo illi lapides latent. Saepius quidem referunt lapides figurati internas partes conchyliorum, non raro tamen etiam externas et conuexas. Quidam fracta et mutilata con-
p. 35. chilia referunt. In nonnullis figurae piscium vel integrorum vel mutilatorum tanquam depictae apparent, et in quibusdam tanquam exsculptae, horumque substantia nunc cornea, nunc vere lapidea, interdum etiam metallica deprehenditur. Rarius occurrunt lapides figurati, qui animalium terrestrium partes referunt; at *Constadii* tamen prope *Stutgar-*
p. 37. *diam* aliquando in strato arenoso, viginti tantum pedes sub terra posito, ingens cumulus ossium animantium omnis generis, ferorum et domesticorum, magnorum et paruorum, detectus est. Omnia ossa fossilia, si ebur Sibiriae excipias, aut lapideae sunt naturae, admistis subinde particulis metallicis vel crystallinis; aut calcinata apparent, et salibus vitriolicis repleta. Haec ea fere sunt, quae doctissimus Auctor de structura interiorum telluris exponere voluit. Plura quidem ab iis, qui terrae viscera curiosius rimati sunt, obseruata et litteris prodita esse constat: sed videtur Auctor ea tantum elegisse phaenomena, quae ad scopum suum proxime facerent.

In

In *secundo* Commentario ponderat hypotheses, per quas Physici hactenus rationem horum phaenomenorum reddere conati sunt. Et postquam eos confutauit, qui fossilia figurata pro lusibus naturae, vel pro operibus naturae talibus, qualia sunt crystallisatione, sublimatione, concretione, nata, habent, hypotheses istas ad tria capita reducit. Primum enim fuerunt, qui caussas istorum in perturbationibus, quas tellurem in primis praesertim a creatione seculis ab exundatione fluminum et marium, terrae tremoribus, ignis subterranei eruptione passam esse putarunt, quaerendas crederent. Sed etiamsi isto modo explicari possent deuastationes et ruinae, quae multis in locis cernuntur: tamen illa ordinata dispositio et iunctura montium conualliumque in continenti et in mari, illa series stratorum, inde intelligi neutiquam potest. Deinde visum est magnis quibusdam viris, vti LEIBNITIO, VALLISNIERO, REAUMURIO, aliis, status praesentis telluris rationem reddi posse ex oceani restagnatione super continenti, eiusque successiuo ad littora regressu, quo factum sit, vt deposita ab eo strata induruerint progressu temporis. His primum generatim respondet Auctor, continuitatem stratorum in montibus et sub regionibus planis, fundoque lacuum vel maris, nec non telluris aetatem, sexaginta seculis, quod ex sacrarum litterarum testimonio constat, minorem huic sententiae haud parum aduersari. Deinceps eis coniecturis, quibus VOLTAIRE et BUFFON hunc sententiam exornarunt, veri similitudinem demere studet. Quod autem doctissimus Auctor monet, nimis sapienter tam montes, quam interiora telluris, disposita ad certos fines apparere, quam vt haec dispositio pro opere fortuiti fluxus et refluxus aquarum haberi possit, neque specuum et cauernarum in interioribus terrae

p. 53. p. 56. p. 67.

ortum ex illa ſententia intelligi poſſe: id ipſi largiendum quidem exiſtimamus, viciſſim tamen monendus videtur, aeque propoſitum fuiſſe huic ſententiae addictis, ſaltim plerisque, illorum phaenomenorum rationem ex aquae motibus reddere, quippe quae illi, LEIGNITIUS certe, per frigefactionem maſſae telluris primitus candentis explicare ſatius putarunt. Denique fuerunt, qui diluuio Noachico tantam vim tribuerent, vt ex eius vndis nouum quaſi orbem extitiſſe crederent; in quam claſſem BURNETUS, WHISTONUS, WOODWARDUS referendi ſunt. Horum virorum ſingulorum ſyſtemata Cl. BERTRAND examinat, et reiicit.

In *tertio* Commentario Vir doctiſſimus propriam ſententiam modeſte proponit, quae huc redit: non fieri poſſe, vt omnia, quae de ſtructura terrae obſeruata ſunt, per vnicam hypotheſin explicentur; hinc in tres claſſes ea partienda eſſe, et ad primam claſſem referenda ea, quae partium telluris intimarum diſpoſitionem primitiuam et vniformitatem, magno-
p.110. rum montium originem, ſpecuum, cauernarum, puteorum naturalium excauationem ſpectent, horumque phaenomenorum omnium rationem nullam, niſi creatoris, ſecundo creationis die, operationem, dari
p.113. poſſe, quibus autem cauſis ſecundariis DEVS in hac operatione vſus ſit, a nobis temere quaeri; ad ſecundam claſſem pertinere phaenomena generalia in
p.120. ſuperficie terrae haerentia, nempe ſtratorum arenoſorum et limoſorum ſupremorum ſeu parum profundorum, quae ex diluuio vniuerſali Noachico intel-
p.122. ligi poſſint; ad tertiam denique claſſem trahenda eſſe phaenomena, in ſingularibus locis ad variam ſub terra altitudinem obſeruata, quorum rationes ex ſingularibus diluuiis, terrae tremoribus, et aliis huiusmodi deuaſtationibus ſint reddendae. Ceterum

in

in numero eorum, quae a prima creatione ſola pendere dixit Auctor, ponit etiam foſſilia figurata, quae animantium vel plantarum imagines exhibent, ea certe, quae in ſtratis primitiuis et nunquam antea ruptis vel retectis ſunt deprehenſa. Exiſtimat enim, DEUM in principio vna cum ipſa tellure creaſſe innumerabilem animalium marinorum et plantarum multitudinem, ſed vita carentium, ex his autem per aquas diſperſis certum numerum die tertio et quinto collegiſſe, in locis conuenientibus diſpoſuiſſe, et neglectis ceteris, ſolis hisce vitam ſeque propagandi facultatem impertitum eſſe. Non poſſumus autem diſſimulare, hanc opinionem nobis videri tot premi difficultatibus, vt plurimum reuerendo Auctori neutiquam aſſentiri queamus. Vt enim alias breuitatis ſtudio taceamus, haec ſola aſſenſum noſtrum ſatis impedire poteſt, quod iſta opinio diuinae ſapientiae, quae nihil facit fruſtra, repugnare videtur. Nam fruſtra certe creata erat illa ingens conchitarum copia, quae a DEO ſine vita in vndis relicta, et deinceps ſub ſtratis terrae, ab aqua depoſitis, ſepulta eſt. Neque exemit nobis hunc ſcrupulum Auctor, magnam ſeminum copiam, quae quotannis pereunt, in opinionis ſuae patrocinium aduocando. Multum enim intereſt, vtrum aliquod corpus a corpore viuo, gignendi facultate praedito, procreatum intereat, an res, a DEO primitus condita, omnis vſus expers, et tanquam neglecta, iaceat.

p. 100.

p. 118.

In epiſtola, huic libro adiecta, Auctor Cl. SULZERI Diſſertationem de origine montium, in Diario litterario *Bibliotheque impartiale* anno 1750 exhibitam, ſub examen reuocat, et plerasque propoſitiones in ea traditas approbat, paucis tantum aſſenſum ſuum denegans. Nam telluris centrum grauitatis aliud et aliud continui punctum in medio globi

p. 141. terraquei occupare, quum magnae terrae partes ex loco ſuo in alium transferri ſoleant; valles pleraſque vndarum reſtagnatione effectas eſſe; et multos
p. 144 montes poſt diluuium Noachicum demum formatos
p. 145. eſſe ignis ſubterranei eruptione; quas propoſitiones Cl. SULZERUS ibi affirmauerat, plurimum reuerendus BERTRAND negat, et idoneis argumentis impugnat.

V.

Diſſertation ſur l'education phyſique des enfans, depuis leur naiſſance iuſqu' a l'age de puberté. Ouvrage, qui a remporté le prix le 21 Mai. 1762, a la Societé Hollandoiſe des Sciences. Par M. BALLEXSERD, Citoyen de Geneve, a Paris, chex Vallat-la-Chapelle, 1762. 8 mai. pl. 16.

h. e.

Diſputatio de infantum educatione phyſica, a pueritia vsque ad annos pubertatis, Auctore BALLEXSERD.

Praemiſſa breui introductione, quae docet, quo modo parentes ſe gerere debeant, donec infans naſcatur, haec diſputatio in quatuor periodos diuiditur, quarum *prima* diſſerit de natiuitate infantis, et vsque ad illud tempus progreditur, quo infans ablactatur. *Secunda* continet ſpatium temporis, quo ablactatus eſt, vsque ad eius quintum vel ſextum annum. *Tertia* incipit ab anno, quo in Europa puerorum veſtimenta mutantur, et ad infantis decimum annum finitur. *Quarta* complectitur tempus a decimo vel duodecimo anno pueri vsque ad eius puberta-

bertatem, quam decimo quinto vel ſexto anno intrat. In ſingulis vero periodis indagatur, quaenam veſtimenta infantibus conueniant, quibus alimentis nutriantur, et praeter varias adiectas obſeruationes tandem diſquiritur, quaenam exercitia iis vel concedantur, vel diſſuadeantur. Nos, qui nuperrime Cl. SCHULZII libellum *), ad infantum educationem ſpectantem, indicauimus, hic, ne dicta iam repetamus, non niſi maxime neceſſaria declarabimus.

Parentes, qui, antequam foetus concipitur, bona valetudine fruuntur, moderato victu nutriuntur, nec nimiis ieiuniis ſaepe debilitantur, corpus ſatis exercent, iuſtam aetatem et animum hilarem habent, multum profecto ad infantis bonam et robuſtam corporis conſtitutionem afferunt. Inprimis vero mater, ſimulac ſe grauidam ſentit, ab amore coniugali abſtineat, conſuetis alimentis, iisque vario modo praeparatis, modice vtatur, vinum vel aqua diluat, vel, vti reliqua fortiora potus genera, plane euitet, aerem purum reſpiret, omiſſis fortioribus odoramentis, ſomno magis indulgeat, nimias animi perturbationes fugiat, veſtimenta ſatis laxa gerat; praecipue vero brachia non nimis attollat, nec pondera magna ferat, omniaque vehementiora exercitia plane omittat. p. 5.

In *prima* periodo Cl. Auctor ſuadet, vt infans, ligato funiculo vmbilicali, ſtatim linteis mollibus, ſiccis et ſatis calidis obtegatur, eique, ſi a partu laborioſo debilitatus eſt, paululum vini tepidi cum ſaccharo exhibeatur, alias ad 24 vel 30 horas, priusquam meconium reddidit, nullum nutrimentum ſumat. Caput, niſi a partu nimis compreſſum ſit, mi- p. 13.

*) vide Commentar. noſtror. Vol. praeſent. Part. III. pag. 412.

minime, qui est mos nonnullorum populorum, ex arbitrio formetur. Infans nunquam aqua frigida baptizetur, quae facile conuulsiones producit. Ma-
p. 30. ter ipsa hunc lactare debet, cuius lac, cum infans illius succis iam sit assuetus, teneris eius organis largius magisque conueniens suppeditat nutrimentum, quam alienum lac, et praeterea colostrum ei a natura destinatur, ad meconium facillime expellendum. Ipsius vero matris sanitati maximopere conuenit infantem lactare, cui alias lochia ad quadraginta dies fluunt, fluxus albus plerumque accedit, mammarum obstructio vel effusio lactis facile
p. 44. est timenda. Nutrix autem eligatur temperamento matris quodam modo similis, viginti circiter aut triginta quinque annorum, quae iam a partu felici quatuor vel quinque menses lactauit, bona valetudine et moribus. Cum porro earum lac, quarum rubri sunt capilli, vt plurimum acre sit: bona nutrix habeat capillos fuscos, spiritum et transpirationem suauem, copiosum lac album, sine odore, et mediocri sapore praeditum, nec nimis aquosum vel spissum, et quod igne facile coagulatur. Infanti robusto robusta conuenit nutrix, gracilior teneriori, ne nimis spissum lac cum nausea sugat; praeterea sit hilaris, non iracunda, munditiei dedita, nec nimis timida. Alimenta sumat facile digerenda, iuscula, cocta et assata, non multis aromatibus condita, legumina, mucilaginosa, farinosa; vsum fructuum acidorum et acetariorum lactis conditio aut concedit, aut dissuadet; vinum aqua diluat, fortiorem potum plane omittat, et corpus modice exerceat.

p. 52. Cum saepe infanti maxima incommoda excitentur a fasciis, non recte circumuolutis, Cl. Auctor potius, his omissis, suadet, recens natum linteis mollibus et siccis circumdare, deinde stragulo laneo leuiter inuoluere; sic puluinari impositus in cunas

cunas transferatur, et lateri vtrique viciſſim incumbat, vt mucus ex arteria aſpera commodius exeat et tuſſis caueatur. Vſus vero faſciarum tum neceſſarius eſt, cum pedes, crura, genua, coxae infantis coactum ſitum exigunt. Si forte cogeremur, infantes, ex defectu boni lactis vel matris, vel nutricis, lacte animalium nutrire: tum, vti Noſter arbitratur, lac caprinum inprimis conuenit infantibus Germaniae Septentrionalis ad humores diluendos, Italiae vero infantibus lac vaccinum, ad humorum nimium motum ſedandum. p. 75.

Infantibus, quippe qui ſaepe obnoxii ſunt herniis, a fibrarum laxitate et clamoribus, vermibus a glutine, muco et tuſſi a tardiori digeſtione, vſum pulticulae lactis Cl. Auctor plane interdicit, iisque quotidie cochlear boni vini exhiberi iubet, quo viſcido oleoſum ſoluatur. Cunae non ponantur ad latus, nec ſub plagulis lecti nutricis, et ita obtegantur, vt alius aer ſemper accedat; alias impurum reſpirat infans, qui ſenſim aſthma inducit. Cum in vlnis geſtatur, eius ſitus ſaepe in alterum latus mutetur, ne mollis ſtructura corporis in vnum latus nimis inclinetur. Nono aetatis menſe, poſtquam ablactatus eſt, pedibus vti diſcat, cum citius plerumque crura incuruentur; frenulis non ſuſtineatur, quod facile aſſueſcit corpus nimis antrorſum dirigere. p. 80.

In *ſecunda* periodo haec monentur: thoraces vt plurimum thoracem nimis comprimunt, et deminuenda pectoris cauitate, tuſſem, viſcerum obſtructiones, triſtitiam, languorem et deformitatem infantibus excitant: igitur non nimis elaſtici eſſe debent. Primis annis infantes ſenſim frigori adſueſcant, hilaritas iis ſemper ſeruetur, quae ad incrementum corporis maxime prodeſt, et omnia vitentur veſtimenta, quibus nimis coercentur. In hac aetate ſenſim variare cibum p. 98.

p.110. conuenit. Pulticula lactis tribus prioribus annis male digeritur, vasa lactea cum glandulis mesenterii obstruit, gluten et vermes producit. Melior quidem est, si ex farina in patina ampla cocta et saepe agitata paratur; attamen praeferatur oryzae cremor, vel mica panis cum iusculo carnis bubulae, vel lacte aut butyro recenti ad pulticulam cocta, quae singulis tribus horis paruo cochleari exhibeatur. Post eruptionem dentium molarium, carnem modice edant, praecipue vero iusculis non nimis calidis nutriantur. Vinum, nisi tribus partibus aquae diluatur, vti reliqua spirituosa plane omittant, et semper parum bibant, cum satis magnam humorum copiam habeant.

p.117. Infantes saepe et dormiant, et edant, nec iuxta vetulas iaceant, ne marcescant. Nisi singulis diebus aluum apertam habeant, aquam puram bibant, vt aperiatur, erosio cutis, diarrhoea, haemorrhagia narium, cet. saepe salutaris, non medicamentis, sed victu parciori coerceatur, atque, cum neruis maxime sensilibus praediti sint, omnia irritantia fugiant. Subitanea vicissitudo frigoris et caloris iis facile excitat decubitus in cerebro. Visum laedit locus, humiditati, vento, fumo saepe expositus, adspectus solis, niuis, ignis, lectio nocturna vel in sole, vitra artificialia; quem e contrario corrigit graphice et ars pictoria. Auditum debilitat fragor tormentorum, campanarum, cet. qui arte musica perfectior redditur. Fugiant fortiores odores, vt seruent olfactum; nec gustum corrumpant cibis salitis et aromaticis vel nimis calidis, aut vino mero: nec cutem spirituosis exsiccent, ne tactus laedatur, qui potius instrumentis musicis perficiendus est; atque vtramque manum aequali modo ad-

p.131. hibeant, ne inaequale fiat robur. Matutino tempore apertis fenestris puriorem aerem respirent,

brachia

brachia horizontaliter extendant, deinde foris obambulent. Omnia his conueniunt exercitia, quae corpus valde mouent, vt humores depurentur. Ad institutionem non cogantur, potius delectentur et ad risum saepe moueantur.

In *tertia* periodo Cl. Auctor respicit nominatim ad optimam vestimentorum, nutrimenti et exercitiorum puerilium rationem. Pueri plerumque sexto anno braccis et veste induuntur, quod autem vno vel duobus annis serius fiat, si debiles et parui sint. Non laudat nostram vestimentorum constringendorum rationem, qua incrementum corporis nimis impeditur, et potius Turcarum methodum suadet. Fasciae, subleuandis braccis accommodatae, coxarum motum facilitant; tibialia sint longa, super femora ducta, quo fasciae crurales non requirantur. Caput non tegant, nisi in sole et nocte, et leues induant vestes, etiam hyeme, vt quamlibet tempestatem ferre discant. Capillos praescindere pueris vsque ad decimum annum, vel caput tondere, et ad transpirationem iuuandam, cum facile crusta formetur et pori obturentur, et ad crinium defluxum praecauendum, vtilissimum iudicat. Calceos ligneos adhibere, eos certe, qui sine fulcimento sunt, maxime pueris suadet, ne pedes introrsus flectere adsuescant. Pedes saepe frigido aeri exponantur, nec nimis angustis calceis comprimantur. p. 143.

Optime iis in hac aetate conuenit iusculum sine pinguedine, ex pane vulgari, pastinaca, dauco, oryza, cet. non leni igne coctum, ne gluten faciat, nec, nisi tepidum, bis quotidie hoc sumant, idque vario modo paratum. Aromata his nocent, carnem bonam coctam et assatam, sine pinguedine et saepe frigidam edant, vinum merum, potumque caffe et chocolate euitent, nec vllum cibum repudient. p. 152.

dient. Dentibus nunquam nuces frangant, aut dura corpora, nec dentiſcalpiis abutantur et omnia omittant, quae gingiuas et dentes arrodunt; poſt coenam vero et matutino tempore buccam vino et aqua eluant. Vt a venenis praeſeruentur, cibum et potum non niſi in vaſis argenteis vel figulinis ſumant. Ad annum octauum vsque ſomnus quotidie duodecim horas perduret, creſcente aetate deminuatur, et inita pubertate ad ſeptem vel octo horas continuetur; nec vnquam impetuoſe e ſomno excitentur. Venaeſectio his ſemper nocet; ne medicamenta purgantia quidem prophylactice ſumant; potius diaetae ſtrictiori regimine, aqua pura ad aluum ſoluendam copioſius hauſta, cet. vtantur. Solam variolarum inoculationem, inter quintum vel ſextum, vsque ad octauum vel decimum annum inſtituendam, quam maxime commendat.

p.179. Pueri omnia exercitia corporis amant, vti quietem oderunt. Igitur, ſi ex corporis conditione hoc omittunt, tum ad motum incitentur, et viciſſim corpus animusque occupetur. Toto fere die erecti ſtent, vt membra roborentur; tum diſcant arbores adſcendere et muros, vtraque manu vti, lapides ad ſcopum iactare, cet.

p.183. In *quarta* periodo victus ſit ſimplex, ſolidus, varius; appetitus expectetur, nec nimis ſatietur, nec cibis ſuauiter praeparatis, qui ſemper nocent, ſtimuletur, quem e contrario deminuunt moeror, inquietudo, humiditas loci, nimius potus, ſaburra viſcida ventriculi. Mixtio victus animalis et vegetabilis, cum praebeat ſuccum, lacti matris, quo recens natus nutritur, maxime analogum, inprimis ſuadenda eſt. Odor ſit iudex ciborum, quod raro minus ſuauia ventriculo conueniunt. Optimum potuum genus eſt aqua leuis, limpida, et ab affuſo lixiuio minime

nime turbida. Quae quidem optime diluit humores: attamen phlegmatici, in climate humido viuentes, alimentis pinguibus oleosis nutriti, debiles, et, qui multum dissipant, potius vinum bibant; quod, vt optimus post aquam potus, cum aqua misceatur, ante duos vel tres annos expressum sit, leve, pauco tartaro mistum. Cereuisia minus salubris est, et ebrietas inde orta nocentior est, quam a vino. Cidrum, seu succus pomorum, neruos debilitat; spirituosi liquores fibras exsiccant. Infusa thee, caffe, chocolate, quo maiorem olei copiam continent, eo magis liquoribus fermentatis sunt similia, cum tanta sit analogia olei essentialis cum spiritu fermentatione parato.

Puer leuiter obtectus dormiat corpore extenso, p.206. capite paululum eleuato, et in latere dextro. Mane surgat, et, si fieri potest, in hortis ambulet. Duris incumbat stragulis stramineis, laneis, pilosis, nunquam plumaceis, ne mollescat. Nonnunquam aliqua intemperantia concedatur, semper necessitati se accommodet, et omnia perferre studeat. Vti risus modicus maxime prodest, sic immodicus saepe haemoptoen inducit; instrumenta musica, quae ore inflantur, dissuadenda sunt, cum pectus nimis inde exerceatur. In decimo quinto demum anno, inita iam pubertate, temperamenti speciem cognoscere possumus. Sanguinei temperamenti signa sunt corporis statura mediocris, coma albicans, cutis mollis, color viuidus, vrina bona satis colorata, aluus facilis, animus inconstans, hilaris, petulans. Id obseruato diaetae regimine, in hoc tractatu praescripto, facile conseruatur. Phlegmatici signa exhibent, corpus longum, cutis alba, mollis, coma candida, oculi coerulei, habitus tener, suauis, pulsus lentus, mollis, aluus laxa, saliuae excretio copiosa, animus docilis, torpidus, dubius. Eiusmodi hominibus

bus concedatur vinum album et caffe, ſtimulantia, diuretica, et omnia, quae paululum calefaciunt, v. c. caro veruecina et ferina; legumina nimis aquoſa et venaeſectio nocet; inprimis vero corpus exerceant. Cholericum cognoſcimus ex parua ſtatura, cute ſicca, flaua, pulſu forti, macie, coma nigra, oculo fulgido, halitu calido, magno appetitu, pauca vrina, propenſione ad haemorrhoides, aluo obſtructa, animo viuido, iracundo, iudicio celeri, conſtanti, ingenio facili, amore et odio vehemente. Vinum et ſpirituoſa his plane interdicantur, aquam copioſe bibant, paululum carnis edant, minime cibos aromatibus paratos. Diluentia, balnea, fructus et legumina acida iis conducunt, nec minus interdum paululum otii. Melancholicum plerumque triceſimo anno ſe manifeſtat, potius eſt accidentale quam haereditarium, et a nimia tenſione fibrarum nimiaque neruorum ſenſibilitate pendet. Pulſus eſt durus, viuus, cutis ſubflaua ſicca, capilli nigri, rigidi, facies difformis, oculi parui, ſicci, torui, fames canina, irregularis, digeſtio lenta, difficilis, aluus obſtructa, animus triſtis, ingenium largum, memoria optima, iudicium celere, viuax, ad altiora ſtudia idoneum. Moeror, aegritudo, otium, ſolitudo hoc producunt, quo infantes et ii, qui corpus exercent, nunquam laborant. Vt igitur cauſa depellatur, ſuauem laborem in loco aere puro repleto ſuſcipiant, ſerum lactis, temperantia, antiſpaſmodica exhibeantur, ſemper delectentur, a longo labore detineantur, ſpectacula iucunda videant, et inprimis peregrinentur.

p.229. Vſus tabaci pueris ſit remedium, non conſuetudo; phlegmaticis et iis, qui fluxus ſeri capitis habent, magis conuenit. Capiti pondera non imponant, quae ſi brachio portantur, ſaepe vtrumque brachium mutetur. Artificia, quae corpus parum exer-

exercent et in conclaui aere corrupto pleno tractantur, digeſtionem laedunt, humores inſpiſſant et obſtructiones efficiunt; ea vero, quae in aere libero inſtituuntur, corpus maximopere robuſtum reddunt. Exercitia anno decimo quinto vel ſexto intendantur curſu longo, defatigante, in ſole et pluuia; vires vario modo ſenſim exerceantur ſaltu, ſaltatione, gladii et armorum vſu, equitando, cet. Caueant vero parentes, ne puerorum pubertas nimis acceleretur.

VI.

Plantarum rudimenta ſiue illarum methodus, ducta ex differentia earum ſeminum, cotyledonum, aliarumque partium, quae breui tempore poſt earum propullulationem ac vlterius incrementum in iis conſpiciuntur; inueſtigata, effecta ac compoſita a DAVIDE MEESE Hortulano in horto medico Acad. Friſiacae, quae eſt Franequerae. Prima pars, No. I. Leouardiae Excud. Guil. Coulon 1763. 4 mai. plag. 11. tab. aen. 2. figuris viuis coloribus pictis. Textus belgicus et latinus.

Vt ſuis ſatisfaciat promiſſis Cl. Auctor, nunc primum nouae ſuae plantarum methodi ſpecimen publice propoſuit. Quo autem eiusdem fundamenta eo facilius clariusque pateant, ex praemiſſa copioſa praefatione primaria notemus. Princeps itaque fundamentum a differentia ſeminum ac cotyledonum deſumſit, idque ideo, quia characteres methodici ab eiusmodi partibus, quae minimum variant, deſumi debeant, ſemen autem, vltima et perfecta pars plantae, eiusque cotyledones minimae mutationi obnoxia ſint; certum praeterea eſt, plantas

tas in iuuenili ac imperfecto ſtatu nec non a ſeminis forma a ſe inuicem aeque bene diſcerni poſſe, quam in earum maiori perfectione: id quod licet veriſſimum ſit, variis tamen exemplis ab Auctore comprobatur. *Caſtaneae, Fagi, Iuglandis, Amygdali, Viciae*, *Phaſeoli, Auenae hordeique* et ſ. p. ſemina inter ſe mixta ſeparantur facile, ſuisque nominibus inſigniuntur; et vſitatorum olerum ſemina, inter ſe confuſa, a bono diſtinguuntur olitore. Imo genera plantarum in primo prouentu ſuae ſtirpis vel plantulae ſupra terram, et cum paulo vlterius creuerit, ab hominibus peritis et in hac re exercitatis dignoſcuntur, id quod vel agricolae docent, qui ex teneris, primum erumpentibus foliis *auenam*, *hordeum*, *ſecale* et *triticum* facile et bene diſtinguunt. Verum non ſolum genera hac ratione ſeſe manifeſtant, ſed ſpecies quoque, et agricola peritus *viciam ſatiuam* a *faba equina*, olitor *apium hortenſe* a *dulci*, hortulanus denique *Tagetem maiorem* a *minori*, *album, flauum* et *coeruleum Lupinum* a ſe inuicem diſtinguere valet. Quae cum ita ſint, methodum ex diſcrimine ſeminum, et cotyledonum, ac ex quibusdam earum partium, quae cum iis cohaerent et paulo poſt proferuntur, concinnauit Noſter Eruditus Hortulanus, quae, vt ipſe recte monet, noua prorſus eſt, et ab aliis nihil, niſi generalem in mono et polycotyledones diuiſionem aſſumere potuit. Magnam quidem cuiuscunque generis plantarum copiam ad haec duo generalia capita hactenus retulit, et ſecundum ſua principia in claſſes et ordines digeſſit, attamen plenariam et abſolutam totius methodi clauem nunc proponere nondum potuit, praecipue cum plantae non niſi ſaepius diſquiſitae, deſcriptae, delineataeque ordinari, hinc repetito examine diſquiri debeant: multum itaque laboris et temporis ad opus abſoluendum cum requiratur, tractationem per ſe-

ctiones

ctiones minores edere conſtituit. Quaeuis autem ſectio, vt Cl. Auctor monet, complectetur partem duorum ſummorum capitum, quaeque in claſſes et ordines diuiſa, quae adhuc plura alia per totum opus ſequentur, praeter ea quodque genus vel ſpecies, in ea deſcripta et delineata, ſub ſua claſſe et ordine cum ſuo charactere reperiri poterit cum nomine ſuo botanico, quandoque et vernaculo, tandem poſt vnamquamque ſectionem haec accurato indice demonſtrabuntur; etiam in quauis ſectione obſeruationes addet, quas vel in generibus vel ſpeciebus enarratis ipſe inſtituit.

Praefationem, nunc a nobis in compendio datam, ſequitur explicatio quarundam denominationum et proprietatum earum partium, quae in hoc opere ad diſcernendas plantas proferuntur. Et primo Cotyledonis definitionem propoſuit, dein diuiſionem in mono- et polycotyledones explicatam dedit, et licet omnes plantas, quae monocotyledones non ſunt, duas modo, nunquam plures oſtendere cotyledones ſtatuat; tamen illas potius polyquam dicotyledonum nomine inſignire voluit. Porro plantae ſeminalis et cotyledonum per filum et funiculum quaſi conſiderauit nexum, et cum hac in re magnum inueniatur diſcrimen, plures differentias notauit, quas ipſius Auctoris verbis hic repetamus: dixit ita: *quod adtinet ad longitudinem* petiolorum vel filorum *cotyledonum*, (*nam in iis*, *qui his non ſimiles ſunt*, *vt et in multis monocotyledonibus adpellationem fili aut nexus retinebimus*) *quae deinceps tantum ſub nomine* petiolorum *veniunt*; *illi adpellantur* breuiſſimi, *quando* ferme *habent* dimidium latitudinis *cotyledonis*, breues, *quando aequant* dimidium latitudinis; longiuſculi, *quando fere tam longi ſunt*, *quam* tota latitudo, *longi*, *quando aequant* totam latitudinem, longiſſimi, *quando petiolus* totam latitudinem *cotyledo-*

nis

nis exſuperat. Si vero longitudo petiolorum latitudinem *cotyledonum adeo ſuperat, vt eorum* dimidium *vel* totam longitudinem *aequet, vel* tota longitudine *paulo longiores ſunt (nempe talium cotyledonum, quorum latitudo cum longitudine clare diſcrepat) tum* petiolorum longitudo *ita poni debet; ſcilicet ſi propemodum habent* dimidium longitudinis *cotyledonis*, breuiſſimi *dicuntur; quando aequant* dimidium longitudinis, breues, *ſi vero fere tam longi ſunt, quam cotyledonis* longitudo, longiuſculi, *ſi autem eorum* plenam longitudinem *attingunt,* longi; *et ſi illam* ſuperant, longiſſimi *adpellantur. Cauliculi* etiam, vt dein pergit Cl. Auctor, *quarundam plantularum, quos memoro, quique in duas partes diſcreti ſunt, et duabus particularibus adpellationibus nominati; ſcil. ea pars* cauliculi, *quae a* radice *ſurſum profertur eo, quo cotyledones inhaerent vel adhaerent, adpellantur* cotyledonis cauliculi, *ob veros cotyledones, quos portat; atque ea pars, quae ab inhaeſione* petiolorum verorum cotyledonum *ad ſedem* verorum *et* propriorum foliorum *tenerae plantae, quae immediate - primo poſt veros vel proprios cotyledones in plantula generantur*, pſeudo-cotyledonis cauliculi *dicuntur; quia nonnulli illa* vera *et* propria prima folia *quarundum plantarum, quae in apice ſuo verum cotyledonem e terra ſecum ſurſum ferunt, et quando propullulant, vel paulo poſt reducunt, atque plane deponunt, et quantum detegere potui, immerito pro veris habuerunt cotyledonibus; haec vero* prima folia, *ſiue proueniunt integra vel diuiſa, poſtea nominantur* pſeudo-cotyledones.

His itaque illuſtrationis gratia praemiſſis, ipſam tandem proponit plantarum methodum Cl. Auctor. Sunt ſcil. plantae:

Cap. I. MONOCOTYLEDONES aeque

A) INVISIBILES, quae ſub terra occultatae manent.

Claſ.

Claſ. I. *Perforatae* dum plantula plane per totum ſemen creſcit.

Ord. I. *Plantula plane per corticem ſ. tunicam et ab vno latere cotyledonis creſcens, absque quo tunicam vel corticem frangit.*

A) *Totum ſemen* minus magisue ouiforme et angulare.

α) *Tunica* angulata, laeuiſſima, oſſea, et colore parumper coeruleo; a fine acuminato ſuboblique aperta, et ab altero rotunde vmbilicata et perforata.

β) *Cotyledon* ſubcordatus, ab vno latere planus et profunde ſulcatus *).

A. TRIPSACUM **).

Ord. II. nunc deficit, et in hac, vt et ſequentibus Claſſibus ſuo tempore ſequetur.

Cl. II. *Radicatae* dum cotyledon immediate ſupra radicem collocatur.

Ord. I. Radice recta linea deorſum tendente. *Zea.*

Ord. II. Radicibus fibroſis *Secale.*
Auena.

Cl. III. *Funiculatae*, quae funiculo vmbilicali a plantula ſeparatae ſunt.

Ord.

*) Ita vbique in reliquis generibus vel ſpeciebus totum ſemen, tunicam eiusdem et cotyledonem deſcripſit, quae vero, plerumque peritis Botanicis nota, repetere in ſequentibus noluimus.

**) Generis vel ſpeciei hic denominatae delineationem viuis coloribus variam plerumque pictam dedit, quo cotyledonis, radiculae et enatae plantulae varius ſtatus habitusque clare adpareat.

Ord. I. Funiculo vmbilicali deorſum tendente e dorſo cotyledonis, ac inhaerente apici craſſae et quaſi oblique deſectae atque deorſum dehiſcentis vaginae *Phoenix.*

Ord. II. Funiculo vmbilicali deorſum tendente ex vno fine cotyledonis decliuem efficiente arcum, inhaerente vaginae quaſi plane deſectae limbo *Narciſſus.*

Ord. III. Funiculo vmbilicali ſurſum tendente e medio vel dorſo cotyledonis, inhaerente apici cuiusdam quaſi oblique deſectae et aliquantulum dehiſcentis vaginae. *Commelina.*

Ord. IV. Funiculo vmbilicali ſurſum tendente ex vno fine cotyledonis, breui arcu ſurſum curuato, recte ſurſum tendente in ſubſtantia ad apicem cuiusdam ſubhamiformis vaginae, quae oblique deorſum dehiſcit. *Wachendorfia.*

B) VISIBILES. Quae ſupra ſuperficiem terrae creſcunt.

Cl. IV. *Cuculatae.* In quibus cotyledon ſupra in apice primi folii vel foliorum plantulae collocatur.

Ord. I. Primo folio, in quo ſemen vel cotyledon collocatus eſt, ſubulato, ſolido, ſuccido et laeuiſſimo; ab inferiori parte abſque cauliculo atque toroſam efficiente craſſitudinem apud principium radicis. *Allium.*

Cap. II. POLYCOTYLEDONES.

A) INVISIBILES, quae ſubter ſuperficiem terrae occultae manent, atque edanem magnitudinem habent.

Cl.

Cl. I. *Semireniformes.* Quisque cotyledon, minus magisque reniformis ſecundum longitudinem diſſectus.

Ord. I. Cartilaginoſae, plerumque concluſae manentes. *Vicia.*

Cl. II. *Semigloboſae,* quisque cotyledon globoſus diſſectus.

Ord. I. Cartilaginoſae, plerumque concluſae manentes. *Piſum* *).

B) VISIBILES. Quae veniunt ſupra ſuperficiem terrae, et eandem magnitudinem habent.

Cl. III. *Semiouiformes,* quisque cotyledon ouiformis longitudinaliter diſſectus.

Ord. I. Cartilaginoſae, paululum modo ſupra ſuperficiem terrae venientes et plerumque a ſe inuicem ſeparatae, quaeque in limbo ſuo ad vnum latus a plantula diſtant. *Phaſeolus.*

Ord. II. Cartilaginoſae, et ſupra ſuperficiem terrae longe ſe eleuantes, et a ſe inuicem ſeparatae, ac in planitie

*) Duas *Piſi* ſpecies, *aruenſ. fr. albo,* et *Eruilia ſylueſtris* hoc ordine recenſentur, et vtriusque, vt iam monuimus, ſemen totum, eius tunica et cotyledon deſcribitur, praeterea vero in his prima plantae folia vt characteres diſtinctiui ſpecifici commemorantur, quae in priori ſpecie ex *communi petiolo proueniunt numero quatuor, collocata per paria, primum par ab vtroque latere axillae, alterum in fine eiusdem, anteriori apice petioli vnci modo depreſſo.* Piſi Eruilia dictae vero *primi pſeudo cotyledones communiter ſunt acute lanceolati et cum ſuis inferioribus partibus ſibi inuicem coniuncti, atque ita apud caulem deorſum tendentes et hoc modo cum eo connexi, qui vero poſtea proueniunt, apices ſuos in tres acutos hamulos diuidunt.* Eadem ratione duas *mimoſae* ſpecies reſpectu primi folii diſtinguit Cl. Auctor.

nitie ſua magis minusue ſurſum ad vtrumque latus a plantula diſtantes *Dolichos*.

Cl. IV. *Exſectae*, quisque cotyledon ab inferiori parte acuto angulo excrematus.

Ord. I. Cartilaginoſae, et quisque limbus acuto angulo terminans, et ab anteriore parte obtuſo-rotundus; cotyledonis caulis infra apud radicem lato et plano pede extenſus. *Mimoſa*.

Ord. II. Cartilaginoſae; et quisque limbus in criſpatam deſinens auriculam, a ſuperiori parte latus et aliquantulum concauus, obtuſo rotundus; cotyledonis caulis apud radicem lato et plano pede expanſus, radix rubicundo fuſco colore, *Poinciana*.

Et haec eſt aliqualis, hoc primo ſpecimine data, methodi nouae delineatio, genera plura et ſpecies in poſterum proponentur. An eadem Botanicis placebit, diuinare haud quaquam valeamus; attamen Cl. Auctoris induſtriam attentionemque, merito collaudamus.

VII.

Diſſertatio de Aceto. Auctore Cl. NICOLAO GEORGIO OOSTERDYK. Traiecti ad Rhenum, ex officina Iohannis Broedelet. 1762. 4 mai. pl. 7.

Componitur haec diſſertatio ex duabus partibus: in priori acetum chemice exploratur, in poſte-

p. 1. riori vero vſus eiusdem medicus exponitur. Acetum

tum liquorem vegetabilem, secunda fermentatione productum, ex vino, in quod omnes vegetabilium succi, cocti potissimum, saccharini omnes apta partium transpositione, hoc est fermentatione, prius mutantur, obtineri, constat. Acidus iste liquor, quonam modo parandus sit, primo explicare Noster annititur; hinc ex hydromelle, quomodo vinum et ex hoc quomodo acetum paretur, ostendit. Recte autem monet, a vitiis, in prima fermentatione commissis, plurima, quae in aceto parando occurrunt, incommoda deriuanda esse, omnemque, acetum bene parandi, artem in eo consistere, vt spirituum, quantum licet, reseruetur. Aceti parandi modo descripto et phaenomenis, in fermentatione obuiis, explicatis ad examen partium ac proprietatum aceti transit. Idcirco destillationi istud subiecit, p. 12. et varia inde acquisita producta disquirens annotauit, qualis sit aciditatis eorum discrepantia et quaenam ab acido isto, productis inhaerente, sale solui se patiantur corpora; deinde autem in inflammabilem, quae varia sub forma prodit, substantiam inquisiuit, tandem vero residuum exustum explorauit et salinas inde obtentas particulas variae indolis examinauit. Partibus examinatis aceti naturam exponit p. 27. dictumque acidum ab vniuersali illo acido sola tantum componentium partium mixtione ac proportione nec indole diuersum esse, ostendit. Cuncta haec, quae hactenus exposuit, variis nec paucis experimentis illustrauit, quae quidem, licet noua prorsus existimanda non sint, ita tamen comparata deprehenduntur, vt iis, qui acidi huius liquoris naturam eiusdemque vim in varia corpora in memoriam rursus reuocare cupiunt, vtilitati esse queat. Vltimo demum loco de vsu aceti medico agit Cl. Au- p. 33. ctor, quem ex aliorum obseruationibus se collegisse, fatetur.

VIII.

Iournal de Medecine, Chirurgie, Pharmacie, etc. par M. VANDERMONDE, Docteur en Medecine de la Faculté de Paris, ancien Professeur en Chirurgie francoise, Censeur Royal, et Membre de l'Institut de Pologne. Tom. XIII. a Paris, chez Vincent. 8. Alph. 1. pl. 13. tab. aen. 1. Tom. XIV. Alph. 1. pl. 13. tab. aen. 2.

h. e.

Diarium, ad artem salutarem, chirurgiam, pharmaciam, cet. pertinens. Auctore Cl. VANDERMONDE. Tomus XIII. et XIV. etc.

T. 13. In mense iulio 1760 haec inprimis notari merentur.

p. 38. 3) *De variolarum eruptione, balneis adiuta,* Auctore Cl. OLIVIER. Puer septem annorum, tempore, quo variolae saeuiebant, subito conuulsionibus cum stridore dentium ac febre afficiebatur. Sumto emetico conuulsio quidem mitigata est, sed purpura erumpebat, post sex horas rursus euanescens, et regredientibus conuulsionibus. Idem effectus ab vsu spiritus volatilis cornu cerui et laudano liquido SYDENHAMI prouenit. Cum cutis emollienda esset, et alba cutis semper densiorem structuram habeat, (chirurgi enim in venaesectione semper maiorem resistentiam a cute alba sentiunt) balneum aquae tepidae ad semihoram tam vtiliter adhibitum fuit, vt somnum, variolarumque confluentium eruptionem excitaret, conuulsionesque plane depelleret.

6. Epist.

6) Epiſt. Cl. AMOREUX *de vſu interno belladonnae.* Femina 36 annorum in mamma dextra iam a pueritia tumorem carcinomaticum habuit, qui tandem, cum terrore menſes ſupprimerentur, motus fuit, et variis imprudenter applicatis, breui tempore maximos dolores excitauit, ichorem et ex fungo excreſcente ſanguinem emiſit. Fomentationes vero crebriores cum decocto belladonnae carnem fungoſam ſenſim compeſcebant, ſuppuratio accedebat et aegra tandem plane conualuit. p. 47.

8) *De excreſcentia ad linguae radicem, ligatura exſtirpata,* Auctore Cl. GODART. Hic tumor, nucis moſchatae magnitudine, pedunculo inſidebat. Aegra et in operatione et poſtea vomuit, altero die aegrius reſpirauit halitum foetidum, tertio tumor exfoliari videbatur, quarto hunc ſimul cum eſca deglutiebat aegra atque ſic conualuit. p. 66.

10) *Obſeruatio de hernia inguinali, vomitu excitata et gangraena finita,* Auctore Cl. LATTIZE. Tumori applicuit cataplaſmata emollientia ſed ſexto die gangraena acceſſit, et cruſta oriebatur, per quam foeces egrediebantur. Haec tertio die applicatis digeſtiuis ſeceſſit, effluxus foecum et ſeri ſenſim ceſſauit et cicatrix formabatur. Cum vero aegra purgans ſumſiſſet, per quatuor dies magna ſeri copia, inter inteſtina et peritonaeum proficiſcens, e vulnere emanauit, aegra tamen intra menſem plane curata eſt. p. 71.

In menſe Auguſto, 1760.

N. 5. *Obſeruationem de cardialgia conuulſiua* exhibet Cl. MARTEAU DE GRANDVILLIERS. p. 142. Iuuenis quindecim annorum conuulſione extremitatum laborauit cum vomitu pituitae acris, ſaepe ſanguinolentae, fame canina, dolore dextri lateris capitis et condyli ſiniſtri maxillae inferioris, et lan-

guore insigni. Oculi dextri pupilla nimis dilatata vix aliquid vidit, vrina turbida, alba, sero lactis similis erat. Simulac in dextro latere pectinaretur, in syncopen et conulsiones incidit. Hoc malum, quod perpetuus vsus fructuum crudorum et lacticiniorum sensim excitarat, lapides cancrorum, puluis de guttetta, infusa florum tiliae, lenia purgantia et aquae martiales breui tempore sustulerunt.

p. 149. N. 6) *Obseruatio de hydrope et parotidis tumore, ad febrem putridam sensim accedente, vbi insignis effectus corticis peruuiani in gangraena declaratur*, Auctore Cl. RICHARD. Febris putrida quidem cum ascite per diuretica intra duodecim dies depulsae sunt, sed subito parotis sinistra adeo intumuit, vt, iugularibus compressis, faciei erysipelas efficeret, et altero die gangraena accederet. Resecta deinde parte corrupta, cardiaca et antiseptica, inprimis china china, per dies ad vnciam semis sumta, altero die suppurationem et sensim vires excitarunt. Quamquam vero paulo post musculi maxillae inflammabantur et pus in saniem mutabatur: duplicata tamen corticis peruuiani dosis, digestiuum simplex et balsamus Arcaei vlcera haec sensim consolidarunt et aeger sanitatem recuperauit.

p. 160. N. 8) *Obseruatio de bezoar humano*, Auctore Cl. BONTE. Vir per aliquod tempus in regione epigastrica pondus sentiens, postremo quaecunque assumserat, vomitu reiecit. Aucta anxietate et dolore in variis abdominis regionibus progrediente, tandem per aluum eiecit lapidem insignem, colore flauo, splendente, levem, pinguem tactu, inflammabilem, liquescentem et aquae innatantem. Qui exortus in vesica fellea, per ductum cholodochum ad duodenum delatus, ibique a bile nimis viscida sensim auctus esse videtur.

In

In menſe Septembri 1760.

N. 2) *Obſeruatio de comate vigili*, Auctore Cl. ALLIET. Vir poſt febrem intermittentem anomalam furunculis vexabatur, paulo poſt ſcabie, qua repreſſa obſtructio alui acceſſit cum calore inſigni pollicum pedum, et procidentia inteſtini recti. Senſim tremores extremitatum inferiorum ſenſit, quaſi paralyſi laboraret, et famem caninam, ſoporem et propter calorem pedum, phrenitidis ſpeciem ſuſtinuit. Ardor pedum, ſi fricarentur eorum plantae, ceſſabat. Balnea ad 14 dies adhibita et mannata mox mitigarunt ſymptomata. Reſoluentia et diaphoretica in forma boli ſumta ſtatim morbum reuocarunt. Variis tandem fruſtra tentatis veſicatoria applicauit ipſi brachio, puſtulis acrem humorem ſtillantibus referto, tanto cum ſucceſſu, vt ſenſim plane conualeſceret. p.211.

N. 3) *Obſeruatio de ſequelis vomitus cruenti*, Auctore Cl. MARTEAU DE GRANDVILLIERS. Femina a potu vini pomati (*cidre*) colicam ventriculi et vomitum cruentum paſſa eſt. Ab hoc tempore nihil niſi lac ſumſit, quod ſemper poſt duas horas coagulatum reddebat. Putandum eſt, pylorum fuiſſe obſtructum, cum aluus ad viginti ſex annos nunquam poſtea libera facta ſit. Deinde bis in morbum incidens lac huic non conuenit, ſed iuſculum et vinum, et aluus tum aperta fuit, qua rurſus obſtructa et reiectione iuſculi et vini dicti conualuit. p.226.

N. 5) *Methodus tractandi hydropem aſciten*, Auctore Cl. DEPLAIGNE. Incipit per decoctum ononidis ſcolopendrae rad. chinae et glyzyrrhizae, deinde exhibet ad quatuordecim dies bolum ex ſcammon. ſcrup. ſem. antim. crud. croc. martis a gr. v. cum ſyrup. rhamni catharct. poſtea ad quatuor dies purgans et ſyrup. rhamni et pulv. Ialap. Tandem ſequuntur cardiaca et tonica; ſic facile colatoria aperiuntur, et morbus p.229.

plane tollitur, etiamſi ob nimiam aquae copiam paracentheſis neceſſaria eſt.

p.250. N. 7) *Hiſtoria vulneris, cum variis ſymptotibus coniuncti*, Auctore Cl. GODARD. Homo ſibi cultro vulnus ſub trochantere maiori fecit ad quinque pollices longum, cuius haemorrhagia, praemiſſo ſemper ſpaſmo doloroſo in parte ſuperiori interna femoris, ſaepius regrediebatur. Haec tandem ceſſauit poſt ſedecim dies, vulnere valde ſicco et ab adſtringentibus nigrefacto. Vena, manente febre, ter ſecta eſt, et clyſmata ob alui obſtructionem ad vndecim dies durantem adhibita ſunt, vulnus autem ſemper poſtea ſanguinem ſtillauit. Sedato tandem ſanguinis profluuio, ſuppuratio incepit et ſenſim deiectiones purulentae acceſſerunt et vrina pure plena. Tandem e vulnere exibant fruſtula carnis putridae, ſanguinis grumi maxime foetidi. Corticis vero peruuiani vſu pus correctum eſt et vulnus ſenſim conſolidatum.

In Menſe Octobris, 1760.

p.346. N. 3) *Obſeruatio nouae ſpeciei exoſtoſeos oſſis cylindrici*, Auctore Cl. DUMONT, fil. Ruſticus ab equo in parte inferiori quatuor pollices ſupra condylos femoris tactus, ab inceſſu impediebatur. Variis tentatis tandem ibi ortus eſt tumor durus ad oui magnitudinem et aeger moriebatur. In cadauere apparuit, omnem contextum celluloſum femoris muſculorum a pure deſtructum eſſe. Tum vidit Cl. Auctor ſupra condylos tumorem oſſeum, quatuor vel quinque pollicum, figura ellyptica, inaequali, petroſa, multis foraminibus pertuſum, cauum. Os perpendiculariter ſectum, non fractum erat, canalis iuſta diametro, exoſtoſis ipſa partim conſtabat ex materia oſſea, femori applicata, partim cum oſſis ſubſtantia coniuncta, eius cauitas durior erat ſuperficie,

nec

nec cum canali osseo connectebatur. Canalis parum medullae maxime foetidae continebat.

N. 5) *Obseruatio de aneurysmate vero, sponte sanato*, Auctore Cl. DESLANDES fil. Feminae 58 ann. arteria brachii dextri in venaesectione secta erat, sed sanguis forti ligatura coercebatur. Post tres dies tumor ibi ortus est nucis auellanae magnitudine. Cum aegra laminam ferream vix vltra tres septimanas sufferret, tumor intra octo menses ad magnitudinem oui anserini accreuit, ad annum vsque sic permansit et sola madefactione cum aqua lauendulae spirituosa interdum peracta, sensim decreuit, tandem plane euanuit, vt hoc brachio omni modo vti posset. p. 352.

N. 7) *Obseruatio de aneurysmate arteriae spermaticae, et scroto inde scirrhoso facto*, Auctore Cl. IULLIEN. Operarius a nisu fortiori dolorem inguinis dextri sensit, cum eius tumore, sensim in scrotum descendente, qui post quatuor menses maxime durus erat. Cum sitim nimio potu compescere tentasset, hydrops accessit et aeger moriebatur. In cadauere funis spermaticus non aderat, sed corpus scirrhosum cylindricum ad duos pollices cum semisse in peripheria, ab annulo abdominali vsque ad scrotum. In hoc dissecto canali conspiciebatur sola arteria spermatica sic distenta, vt digitus minimus immitti posset, eaque concretionibus polyposis referta. Membranae huius tumoris fibrae spirales duas constituebant laminas textura quasi cartilaginosa, et inter vtramque humor limpidus erat. In testiculo fere exsiccato nec vena, nec arteria, nec neruus conspiciebantur. Penis vsque ad glandem in scroto haerebat, tumore circumdatus. Diuiso septo scroti hydroceles saccata ad testiculum adhaerens aderat, in cuius epididymide tuberculum pure flauo repletum. Arteria spermatica dextra ab ortu vsque ad annulum sanguine obturata erat, vena vero ligamentum planum vel funem sistebat. p. 359.

p.369. N. 8) *Obseruatio de placenta vterina cauo membranoso retenta*, Auctore Cl. AGASSE. Puerpera relicta placenta et multum sanguinis amiserat, et doloribus angebatur. In vteri anteriori pariete erat cauitas, cuius ostium collum quasi formabat duorum pollicum diametro, fundo ampliore, vbi centrum placentae adhaerebat, quae totam cauitatem obducebat. Cl. Auctor igitur circumcirca separauit secundinas, sed centrum placentae cauitati arctissime adhaerebat. Igitur sumsit punctum fixum ad regionem iliacam et lumbarem sinistram obstetricis ope, et sinistra manu ad oppositam regionem, et sic multis cum doloribus feminae placentam, in centro linea circulari instructam, soluit et femina sensim conualuit.

In mense Nouembris, 1760.

p.431. N. 4) *Obseruationes anatomicae*, Auctore Cl. PERRIN. In cadauere deficiebat ren dexter, cum vretere, e contrario ren sinister octo pollices longus, sex pollices latus, et duos crassus erat, vreter maxime dilatatus, duos calculos, amygdalae magnitudine alter, et alter semipollicis longitudine, continuit. In cadauere feminae duplicem vterum detexit.

p.433. N. 5) *Obseruatio de exstirpatione tumoris in fornice palati, cum descriptione fasciae peculiaris ad sistendam haemorrhagiam*, Auctore Cl. ANSELIN. Haec excrescentia ad 15 annos crescens, totum os impleuit. Inuenit igitur instrumentum ex lamina ferrea alba, hic delineatum, quod affigitur spirae puluinatae. Tum scalpello vtrinque acuto, apice rotundo, tumorem semicirculariter incidit, eumque cum omni tunica exsecuit. Cum vero arteria ad latus dextrum palati, paulo posterius, valde cruentaret, instrumenti laminam conuexam, cochlea-

cochleari ſimilem agarico inſtructam applicauit, ſic haemorrhagiam ſedauit et vulnus poſt ſeptem ſeptimanas coaluit.

N. 6) *Obſeruatio de medela epiploenteroceles cum ſphacelo et iactura partis inteſtini,* Auctore Cl. IEART. Haec erat hernia inueterata, ex niſu fortiori exorta, magnitudine duorum pugnorum, cum peſſimis ſymptomatibus. Quarto die operatio ſuſcepta eſt, et diſſectis integumentis apparuit, ilei partem gangraena corruptam eſſe, vti pars epiploi ſphacelo. His remotis duo vermes longiſſimi et albi e vulnere exibant. Sed infuſo cort. peruu. digeſtiuis ex eſſentia vulneraria cum hyperico, ſolano, veronica, tandem inteſtinum conſolidauit, et aeger plane conualuit. p.439.

In menſe Decembris, 1760.

N. 2) *Obſ. de vſu interno cicutae.* Auctore Cl. LALLEMENT. Obſtructiones ſcirrhoſas hepatis, lienis et glandularum meſenterii pilulis ex pulueribus aperitiuis et extracto foliorum recentium cicutae intra ſex ſeptimanas plane ſuſtulit. p.511.

N. 5) *Obſeruatio notabilis de lithotomia per lithotomum occultum facta,* Auctore Cl. CHASTANET. Puer iam a pueritia dolore in regione veſicae afflictus, tandem 10 anno ad ſex menſes dolorem fixum ſenſit in rene ſiniſtro, cum lateris oedemate. Praeterea rhachitide, incontinentia vrinae, inſultu febrili irregulari laborabat. Praeparatus ptiſana emolliente, clyſmatibus et victu leui, ſucculento, operatio inſtituta eſt, eiusque ope duo lapides 3 drachmarum pondere educti, ſine conuulſione et haemorrhagia. Deligatus dormibat et 6to die iam cicatrix conſolidari videbatur, cum ſubito febris acceſſit, renis dolor auctus erat et multum ichoris e vulnere et cum vrina emanabat. Abſterſit veſicam p.540.

copio-

copiosis decoctis emollientibus et regionem aegrotam fouebat embroche oleorum emollientium et fomentis. Sic 15 die multum puris exibat e vulnere, et dolor et tumor lateris disparuit. Aeger sumsit pilulas saponatas cum therebinthina. Cum vero diaetae errorem commisisset, colica deiectionibus accessit, quae vix ab euacuantibus depelli poterant, et febris tertiana superuenit: cortex peruuianus bono cum regimine aegrum tandem post tres menses plane a morbo liberauit.

Tom. XIV. In mense Ianuario 1761 praeter alia, inprimis haec indicari merentur;

T. 14. p. 11. N. 2) *Obseruatio de medela cancri mammae, usu belladonnae, cum noua methodo hanc praeparandi*, Auctore Cl. MARTEAU. Femina 45 annorum tumorem maxime dolentem in mamma dextra habuit, qui intra tres annos oui anserini magnitudinem attigit. Adhibuit Cl. Auctor bolos purgantes, electuarium purgans cum laudano et lac asininum, tandem tincturam belladonnae, quotidie ad granum semis, et post duos menses tumor decreuit. Omissis deinde purgantibus tincturae belladonnae dosin quotidie auxit. Octo dies ante catameniorum tempus tumor semper pristinum volumen recuperabat, sed sensim decrescebat. Ascendit tandem ad vndecim grana belladonnae, et tumor non amplius dolore coniunctus ad phaseoli magnitudinem detumuit, minime tamen plane dissipatus est, quamquam belladonnae bolus duodecim granorum radicis cicutae adiectus est. Praeparatio tincturae haec fuit; belladonnae vnciae quatuor, menthae crispae vnciae duae, croci or. drachmae duae, concisis admisc. spirit. vini librae duae, spir. volat. cornu cerui sine calce vncia semis, digere, exprime et tantum spiritus vini affunde, quantum post colaturam a libris duabus cessit.

N. 3)

N. 3) *Obſeruatio de chorea S. Viti,* Auctore Cl. SUMEIRE. Puella in decimo aetatis anno corpus minime in ſitu aequali ſuſtinere poterat, nec vnquam caput fixum tenere, et labia cum maxilla ſemper mouebantur. Attamen venaeſectio ter inſtituta, tria purgantia, iulapium paregoricum, electuarium roborans et infuſa ſaluiae ac meliſſae aegram breui tempore a morbo liberabant. p. 28.

N. 7) *Obſeruatio de aneuryſmate enormi,* Auctore Cl. BOUCHER. In cadauere a rupto aneuryſmate arteriae ſubclauiae dextrae demortui, tumor ſub cute vltra viginti pollices in peripheria deſcribens inueniebatur, a coſta ſuperiori ſcapulae ad tertiam thoracis coſtam vsque deſcendens. Praeterea impulſus ſanguinis in hunc ſaccum aneuryſmaticum effecerat luxationem ſcapulae, cum pars extrema interna clauiculae a ſterno ad aliquot pollices et ſcapula totidem ab inſertionibus trunci ſeparatae eſſent. Liquore, quem tumor continuit, euacuato, cauum tumoris duos pedes geometricos cum ſemiſſe conſtituere, detexit Cl. Auctor. Maxima pars arteriae ſubclauiae, ab ortu carotidis vsque ad arteriam axillarem in hunc ſaccum aneuryſmaticum mutata erat, primae vero ac ſecundae coſtae anterior pars, et ſuperior ſterni carie exeſa. p. 55.

N. 8) Epiſtola Cl. TAIGNON, *in qua fungum* amadou *inprimis mollem ad ſubito ſiſtendam haemorrhagiam, ſi orificio vaſis laeſi applicatur, maxime commendat,* quod tribus exemplis confirmat Cl. Auctor, adeoque eius ope ſub forma peſſarii magnam vteri haemorrhagiam ſedauit. Eſt verus agaricus quernus ad ignem ſuſcipiendum praeparatus. p. 59.

N. 10) *Deſcriptio et vſus inſtrumenti ad ſectionem lateralem calculi praeſtandam,* Auctore Cl. BROMFEILD. Hoc inſtrumentum, *le double gorgeret* dictum, et ſufficienti ſectione ad collum veſicae et pro- p. 68.

proſtatam, et defendendo inteſtinum rectum contra vulnus, ſe commendat. Sectis integumentis et vrethra manubrium ſub pollice ponitur, vt pars conuexa ſecundae phalangae indicis innitatur. Apice inſtrumenti in ſulcum ſpecilli ingreſſo, hoc ſpecillum ſiniſtra manu verſus ſiniſtrum gluteum dirigitur et inſtrumentum in veſicam immittitur, vt proſtata oblique extrorſum ſcindatur; tum retrahitur ſuperior inſtrumenti pars, et concaua tantum pars in veſica relinquitur, vt tanquam canalis, ad calculum forcipe educendum, inſeruiat.

In menſe Februario, 1761.

p.108. N. 2) *Obſeruatio de cancro mammae, vſu interno belladonnae curato*, Auctore Cl. VAN DEN BLOCK. Exhibuit aegrae infuſum belladonnae, ex foliis tenerrimis, reiectis ſtipitibus, ad modum a Cl. LAMBERGEN commendatum, quotidie ad duo vaſcula, tandem ad tria, et ſiccitatem quidem oris, vrinaeque inſignem acrimoniam, quae vias vrinarias arrodebat, inde excitauit, tumor tamen, oui columbini magnitudine, intra nouem menſes plane diſſipatus fuit, aegraeque ſanitas reſtituta.

p.121. N. 3) *Obſeruatio de bono effectu cicutae in morbis ſcrophuloſis*, Auctore Cl. MARTEAU. Humor ſcrophuloſus viri 40. ann. pedem ſiniſtrum et brachium occuparat, ibique vlcera excitarat, vſu tamen pilularum de cicuta, ad quatuor grana pro doſi, aeger breui tempore ſanatus eſt. Alii aegrae pilulis his ſtrumas colli plane depulit Cl. Auctor, eaedemque in ictero et hepatis ſcirrho, coniuncto vſu aquae de Forges, maxime profuerunt.

p.145. N. 5) *Obſeruatio de cornubus obortis ad femora plurium feminarum*, Auctore Cl. DU MONCEAU. Mulier 78 annorum, cornu ad poſteriorem et inferiorem partem femoris ſiniſtri, 4 pollices ſupra genu

per

per quatuor annos percepit. Maximos tandem ſenſit dolores a ſeparata parte radicis, integumentis adhaerentis, qua plane exſtirpata, vulnus poſt ſex ſeptimanas coaluit. Cornu, hic delineatum, arietis cornu ſimile, nouem pollices longum eſt, ad radicem 3 poll. craſſum, ad finem vnum et octo lineas. Alia femina per 26 annos ad mediam et internam femoris dextri partem cornu habuit decem pollices et octo lineas longum, tres pollices ad baſin craſſum, quod, cum ad ſeptendecim annos ſaepe ſecaſſet, tandem ſponte excidit, et vlcus cancroſum, inſignes dolores ſenſimque mortem excitauit. Alia paruum femoris cornu filo ſericeo ligauit et exſtirpauit. In aliis poſt ſeceſſum cornuum femoris ſemper vlcera cancroſa oriebantur.

N. 7) LOUIS *Epiſtola de Sarcocele.* Hic morbus eſt tumor teſticuli, renitens, non dolens, ab hernia inteſtinali et epiploi per plicam inguinum integram diſtinctus. Saepe vt excreſcentia carnoſa ſuper corpus teſticuli apparet. Curatur inprimis venaeſectione, purgantibus, balneis, emplaſtris diſcutientibus et reſoluentibus; balſamo ſulphuris tumor illinitur; frictione mercuriali, inprimis ſarcoceles venerea. His fruſtra tentatis teſticulus ſecatur, ne carcinoma fiat. Si tumor peculiaris ſuper teſticulum adeſt, incidatur cutis ſcroti et tumor exſcindatur, vel cauteriis exſtirpetur, quamquam exſciſſio eſt praeferenda. p. 171.

In menſe Martio 1761

N. 2) *Hiſtoria febris continuae in intermittentem anomalam tranſeuntis*, Auctore Cl. GODART. Femina, 22 annorum febre vehementi correpta fuit cum pectoris affectu, angina, capitis dolore et ſiti vehemente. Suppreſſio catameniorum, a febre exorta, ſymptomata auxit, venaeſectio tamen et p. 303.

 rube-

rubefacientia haec mitigauit. Nono die febris post sudorem remisit, decimo substitit et vrina sedimentum deposuit ac febris vndecimo aberat. Duodecimo mannae potio parum profuit, decimo tertio, redeunte sudore aegra sanguinem grumosum et floridum exspuit, accessit horripilatio calore excepta et vomicam indicabant. Decimo sexto vena secabatur. Puluis tartari vitriolati sudores auxit, et cortex peruuinanus conuulsiones excitabat, laudano facile compescendas. Decoctum plantaginis, infusum vinosum saluiae et extractum corticis peruuiani sensim sudores copiosos dissiparunt et aegra post tres menses conualuit.

p.211. N. 3) *Obseruatio febris proteiformis*, Auctore Cl. PLANCHON. Femina hysterica, 45 annorum, suppressis per sex menses catameniis, inflammatione hepatis cum tussi et sputo cruento angebatur. Venaesectio bis instituta et purgans conueniebant. Auctis tertio die symptomatibus emplastrum emolliens lateri applicatum profuit. Die sequente paroxysmus vehementer rediit, clysmatibus tamen, fomentis abdominis et diluentibus superatus est. Electuarium tandem corticis peruuiani cum rhabarbaro et gummi ammoniaco, ac sale ammoniaco, vt et bechica morbum mitigarunt, quinto die menstrua rursus erumpebant et aegra sensim sanata est.

p.218. N. 4) *Obseruatio febris hecticae*, Auctore Cl. LORENT. Vir in febri continua dosin pulueris D'AILLAUD sumsit, et nimias deiectiones cum vomitu cruento sibi contraxit. Febris quidem cessauit, sed paulo post in febrem hecticam marasmodem mutata, cum variis symptomatibus, inprimis ventriculi debilitate, rediit, et aeger post octo menses mortuus est. In cadauere Cl. Auctor inuenit cartilagines costarum osseas, ossa maxime sicca, fragilia,

pul-

pulmones pleurae adhaerentes, gangraenoſos, pericardii partem cartilaginoſam idque cordi firmiſſime adhaeſit, polypum magnum in principio arteriae pulmonalis, ventriculum aere diſtentum, cuius membrana villoſa exiguam tantum partem circa cardiam inueſtiebat, reliqua pars laeuis et quaſi abſterſa videbatur et forte a puluere d' Aillaud deſtructa. Omentum ſphacelo erat affectum, vt et hepar, paruum, ſiccum, granuloſum, fere friabile; vena caua ſanguine non ſatis repleta, et vaſa maiora vacua. Virus venereum hanc febrem inſanabilem reddidit.

N. 5) *Obſeruatio de febre putrida verminoſa, cum delirio phrenitico, vbi vinum cum bono ſucceſſu adhibitum eſt,* Auctore Cl. DE LA MAZIERE. Homo, 45 annorum, vino deditus, febre putrida laborans ac furore affectus, a tribus venaeſectionibus parum commodi habuit, et a potione cordiali cum Kermes minerale multos eiecit vermes; altero die, magis debilitatus, delirio perſiſtente, ab eodem medicamento paulo fortiori in affectus ſoporoſos incidit. Veſicatoria profuerunt, tandem aegro reliqua repudianti vinum conceſſit; adhibitum deinde vomitorium vermes expulit et crebra purgantia febrem, relicto delirio, quo, per magnam narium haemorrhagiam ſedato, ipſe in ſomnum incidit. Ab emetico denique materiam biliofam reiecit et plane ad ſe rediit; tandem continuato purgantium vſu ſenſim conualuit. p.230.

N. 7) *Obſeruatio de infante monſtroſo,* Auctore Cl. IUVET. Hic vix dimidiam nouimeſtris magnitudinem habuit, eique defuerunt brachium dextrum cum ſcapula, partesque continentes pectoris et abdominis iſtius lateris, quaſi ſternum a muſculis colli et clauicula vsque ad imam lumborum partem ſectione remotum fuiſſet. Spina dorſi integra fuit, caput bene formatum faciesque formoſa, ſed loco p.244.

partium oſſearum verticis aderat ligamentum cutaneum, membranoſum, carnoſum, vaſculoſum, quod tanquam funiculus vmbilicalis, qui defecit, in centrum placentae inſerebatur.

p.249. N. 8) *Obſeruatio de contractione maxillae, a medela morbi venerei orta*, Auctore Cl. HAZON. Spatium inter vtramque maxillam tam paruum fuit, vt aegra non niſi fluida ſumere poſſet. Lingua enim ab vlceribus tumida, et muſculi maxillae inferioris inflammati et exulcerati erant, quibus tamen cataplaſmatibus emollitis, motus maxillae ſenſim reſtitutus eſt.

p.275. N. 12) *Obſeruatio de vitio conformationis peculari*, Auctore Cl. DESSAIX. Recens nati manus ita formatae fuerunt, vt duabus maſſis carnoſis ſimiles eſſent, aequali longitudine, et ad extremitatem vngue difformi inſtructae. Leuis quidem motus aderat primae phalangae ad metacarpum connexae, ſed reliquae phalangae cum prima vnum os conſtituebant. Ad locum pollici deſtinatum leuis ſulcus fuit, quem ſcalpello recto incidit, vsque ad extremitatem fere oſſeam, vt pollicem formaret Cl. Auctor, et ex reliqua maſſa tres alios digitos fecit, quorum ſingulus vngue difformi ornabatur. Quibus quatuor digitis, poſt menſem bene ſanatis, infans aliquo modo vti poterat, cum ad metacarpum liberi moueri poſſent.

In menſe Aprili 1761.

p.299. N. 2) Epiſtola Cl. DARLUC, *de vſu alcali volatilis in rabie.* Puer, duodecim annorum vigeſimo die poſt morſum canis rabidi, triſtis fiebat et anxius, cum voce rauca, pulſu duro, inaequali, halitu feruido, vulnus faciei calloſum valde doluit, ſenſit auerſationem ciborum, et obtuſum pharingis dolorem, ſi biberet, minime tamen hydrophobiam. Illinito vul-

vulnere et collo dolente opiatis et camphora, singulis duabus horis sumsit aliquot guttas aquae Luciae (*Eau de Luce*), omniaque symptomata mitigabantur. Ipseque vulneris callus, scarifatus et mercurialibus frictus, post viginti dies sanatus est.

N. 3) *Obseruatio de hydrophobia spontanea*, Auctore Cl. BRIEU, fil. Miles dolore capitis fixo diu vexatus, subito insultus epilepticos insignes sustinuit, tandem in hydrophobiam incidit, omnia alimenta respuit, et vigesimo die mortuus est. Cadaueris cranium parum cohaesit cum dura matre, quae septem ostendit excrescentias scirrhosas, scalpello vix discindendas, quarum duae, pisi magnitudine, ad sinum longitudinalem superiorem sedebant, duae minores supra suturam coronalem, et tres minimae ad ossis frontis impressionem. In cranio paruae cauitates, his respondentes aderant. E sinu longitudinali sanguis niger, spissus, ex meningibus et ventriculis superioribus magna seri copia emanauit. p.315.

N. 4) *Obseruatio de bono effectu cicutae*, Auctore Cl. DESMILLEVILLE. Huius extractum, quotidie ad viginti grana externe et interne adhibitum, intra duos menses tumorem carcinomaticum palpebrae superioris depulit. p.322.

N. 6) *Obseruatio de effectu Rapuntii vrentis solonienfis*, Auctore Cl. BONTE. Huius infusum, in febri intermittente a rusticis fortuito sumtum, vomitum deiectionesque effecit, saepe tamen colicam, anxietatem, adeoque conuulsiones. Igitur non nisi prudenter adhibitum iuuare videtur. p.350.

N. 7) *Obseruatio de phthisi renali, et duobus vlceribus carcinomaticis magnis, in corpore vesicae, mictui cruento superuenientibus*, Auctore Cl. LANEUTTE. Miles mictum cruentum spiritu therebinthinae coercere tentabat, sed vlceribus inde obortis, nimia suppuratione maxime confectus et accedente p.352.

ſebre putrida mortuus eſt. Cuius ſectio oſtendit, latus dextrum abdominis et pectoris pure repletum, et diaphragma fiſſum, lobum hepatis magnum exulceratum, paruum, vt et renem dextrum ſcirrhoſum, ſiniſtrum, vt morbi ſedem, pure plenum; peluis cauitas pus filoſum continuit, in veſicae fundo duo vlcera carcinomatica erant, quorum diameter pollicem aequabat. In thorace pleura a coſtis ſeparata et vlcerata, pulmonis dextri lobus vlceratus, ſiniſter pulmo pluribus maculis nigris obſitus erat, et cor in magna copia liquoris pericardii natabat.

p.358. N. 8) *Obſeruatio, de cadauere hominis ſubito demortui*, Auctore Cl. TITEUX. Venter maxime tumidus erat, inteſtina inflammata et colon ſummopere diſtentum. Cauum abdominis, remotis inteſtinis, oſtendit ſuperficiem eleuatam, membranaceam, pinguedine refertam, quae omnes regiones anteriores dextras abdominis, occupabat, poſterius adhaerens membranae adipoſae renis dextri. Erat maſſa pinguis cum portionibus membranaceis compactis commiſta, in quarum craſſitie orificium plurium vaſorum conſpiciebatur, quae in fundo huius cauitatis aperiebantur, et ad aliud progrediebantur corpus membranaceo cartilaginoſum, ſeptum huius cauitatis conſtituens. Tota haec cauitas libera erat, inteſtinis impoſita, globuloſa, compacta, interius alba et in duas cameras diuiſa. Septum vero perfodit ductus, cuius orificium vtrumque quaſi ſphincterem ſiſtit, per quem aqua limpida flaua ex vna in alteram defluit cameram. Ipſum ſeptum varia continet corpora dura, nigra, ſplendida.

p.365. N. 9) *Obſeruatio de maxima hernia ventrali cum grauiditate coniuncta*, Auctore Cl. THIBAUT. Huic feminae tempore dolorum partus pannos gradatim ſuper annulos abdominis poſuit, eosque vola manu teneri

teneri iuſſit, atque ſic feminam a gemellis felici partu liberauit.

N. 10) *Obſeruatio de exſtirpatione tumoris, ſuper mammam dextram ſiti*, Auctore Cl. GUYARD. Quem aegra ad duodecim annos a magnitudine phaſeoli portarat tumorem, idem nunc capitis infantis magnitudinem habuit, ex multis glandulis conglobatis compoſitus et baſi anguſtiori erat. Hunc in baſi fortiter ligauit Cl. Auctor, integumenta ſcalpello recto longitudinaliter incidit, tumorem vndique ſoluit et aegra paulo poſt conualuit. Tumor, pondere duarum librarum cum ſemiſſe, in medio materiam duram nucis iuglandis magnitudine continuit. p.369.

In menſe Maio 1761.

N. 2) *De ſubitanea morte a nimia obeſitate*, Auctore Cl. GODART. Quinquagenarius ſaepe ab aſthmate vexatus, per annum vsque tuſſi cum ſputo cruento laborauit, tandem ſubito aſthmati ſuccubuit. Cadaueris pericardium et mediaſtinum pinguedine onuſtum reperiebatur, thoracis cauitas ac pericardium aqua repletum, pulmones autem, cor et trunci vaſorum plane integri erant, vt ſola pinguedo comprimendis pulmonibus, mortem effeciſſe, appareret. p.401.

N. 3) *Obſeruatio de venaeſectione et emeticis ſaepe cum ſucceſſu in morbis acutis grauidarum repetitis*, Auctore Cl. DE LA MAZIERE. Grauidae, in ſeptimo menſe vera pleuritide affectae, quinquies vena ſecta eſt, cui, perſiſtente pulſu duro, Cl. Auctor decem vncias ſanguinis ſexto die e vena duxit, idemque verſus veſperam repetiit. Altero die, ſumto mannato, aegra conualuit et nono menſe peracto felicem partum habuit. Alia grauida in ſexto vel ſeptimo menſe ſynocho laborauit. Sumto ſale de Seignette per quatuor dies tranquilla fuit. Deinde p.411.

maxime debilitata potionem cordialem cum Kermes minerale cum ſucceſſu ſumſit, paulo poſt quatuor grana tartari emetici et altero die purgans vermes expulerunt; tertio tandem die, repetito emetico, conualuit.

p.435. N. 5) *Obſeruatio de paracentheſi, centies quadrageſies ter trium annorum ſpatio inſtituta*, Auctore Cl. DUPONT HAUMONT. Femina, 43 annorum poſt febrem intermittentem in hydropem aſcitem incidit, et in quatuor primis operationibus aquam, in reliquis, quarum ſpatium intermedium vix octo vel nouem dies erat, ſanguinem, certe aquam ſanguine miſtam emiſit, neque tamen poſt 143 paracentheſes magis debilitata eſt, quam poſt primam. Menſtrua nunc reſtituta ſunt, et ſolus lien nimis magnus eſſe videtur.

p.440. N. 6) *Hiſtoria feminae, quae foetum ad viginti nouem menſes in utero geſſit*, Auctore Cl. DE LA VERGNE. Haec in ſeptimo menſe grauiditatis vomitu correpta, ab inprudenti obſtetrice ad labores partus ſtimulata, quamquam os vteri non apertum erat, maxime debilitata eſt, et deinde multum aquae ex vtero effluxit. Amiſſa tandem grauiditatis ſpe, cum detumeſcente ventre, poſt viginti duos menſes a vehementi motu ſubito in hypochondrio ſiniſtro maximos dolores, per duodecim dies effluxum foetidum, et in regione vmbilicali tumorem piſi magnitudine percepit, quo tandem aperto, oſſa extremitatum et cranii foetus eduxit. Natura deinde perpetuo ſibi elegit hanc viam ad euacuanda menſtrua huius feminae de reliquo ſanae.

p.443. N. 7) *De medela vulneris gladii, pectus perfodientis*, Auctore Cl. ALLARD. Vulnus inter quintam et ſextam coſtam veram, pollicem a ſterno et ſemipollicem a ſpina dorſi ad angulum inferiorem ſcapulae pulmonem tranſiit. Aeger quidem multum

tum ſanguinis exſpuit, poſtea tamen libere reſpirauit, vicinia vulneris parum emphyſematica erant, et ipſe intra viginti duos dies, ope lactis et balſami peruuiani ſanatus eſt.

N. 8) *Obſeruatio fracturae complicatae humeri ad articulum cubiti*, Auctore Cl. MUTEAU DE ROQUEMONT. Septuagenaria paralytica et cancro mammae occulto affecta, humerum prope cubiti articulum fregit. Applicata acceſſit inflammatio cubiti maximique dolores. Attamen ſtyrax cum aqua vitae camphorata intra 40 dies motum cubiti reſtituerunt. p.446.

In menſe Iunio, 1761.

N. 2) *De hydrope, curata inſultu apoplectico*, Auctore Cl. GODART. Aſthmatica, pectoris obſtructione laborabat, cum faciei, pedum et manuum oedemate, poſtremo in anaſarcam incidit. Acceſſit deinde lipothymia cum ſtupore, paralyſi brachii et cruris, et oris diſtorſione. Sumta mixtura cardiaca vrinam turbidam copioſe emiſit, ſenſimque oedema diſparuit, regrediente ſenſu et motu membrorum. p.499.

N. 3) *Obſeruatio de delirio phrenitico et clauo hyſterico*, Auctore Cl. DEBAUX. Vir vino deditus, a febre vehementi corripitur, cum inſigni capitis dolore, calore ardente et maxima ſiti, pulſu duro, tendinum ſubſultu, conuulſionibus, ſingultu, nauſea, vomitu et alui obſtructione. Haec febris per quatuor dies durabat, ſed poſt tres venaeſectiones quinto die remiſit, conuulſiones autem et delirium phreniticum tunc maximum fuit. E vena iugulari libra vna ſemis ſanguinis miſſa eſt, ſingulis quaternis diebus octo clyſmata aquae frigidae applicabantur, et capiti tonſo veſica, aqua frigida repleta, cum fructu imponebatur, tandem balneo frigido ad horam vnam ſemis immiſſus aeger, in lecto ſudauit cum p.504.

ſomno reficiente et poſt decem dies plane conualuit. Femina clauo hyſterico affecta per veſicam aqua frigida plenam et capiti impoſitam atque per clyſmata frigida ſanata eſt.

p.509. N. 4) Epiſtola Cl. MAUPOINT, *in qua effectus cicutae praedicat.* In ſcirrho enim ac carcinomate labii oris adhibuit extractum cicutae eiusque doſin quotidie ad 4 grana, vsque ad drachmam vnam ſemis, auxit, et ſic intra duos menſes aegrum plane curauit.

p.547. N. 7) *Deſcriptio partus laborioſi infantis praeternaturalis*, Auctore Cl. LANDEUTTE. Fuit puella, caſſida induta, quae, cum nates primo oſtenderet et pedibus educeretur, ſubito ad caput retinebatur atque poſt varios demum labores nata eſt. A matre per decem menſes in vtero geſta eſt, quae, praeter hunc foetum ſimul hydrope laborat. Caſſida, qua caput ornabatur, alba erat, ſolida, dura, caſſidae figuram exacte ſiſtens, et ad dorſum late deſcendens, in medio autem quaſi in duos lobos diuiſa, vnde criſta proficiſcebatur.

IX.

PHILIPPI CONRADI FABRICII, Med. D. Sereniſſ. Duc. Brunſuic. et Lüneburg. a Conſiliis Aulicis. Med. P. P. in Acad. Iul. Carol. Primarii Societat. Med. Helmſtad. Praeſidis, Acad. Caeſar. Nat. Curioſ. Collegae. Enumeratio methodica plantarum horti medici Helmſtadienſis, ſubiuncta ſtirpium rariorum nondum ſatis extricatarum deſcriptione. Editio ſecunda auctior. Helmſtadii litteris Ioh. Drimbornii 1763. 8. Alph. 1 pl. 6 cum dimidia.

Euul-

Euulgauit Cl. Auctor ante quatuor hos annos enumerationem methodicam plantarum horti medici Helmstadiensis, quae et supra a nobis commemorata fuit *). Prodiit iam idem liber variis nouis obseruationibus auctus et locupletatus, qui de indefesso Auctoris in rem herbariam studio vbique testatur. Nouas plantas, quae post primam editionem hortum helmstadiensem ornauerunt, suo loco posuit, omnibus vero, inprimis arboribus exoticis, synonima eorum Auctorum adiecit, qui icones electas habent. Quantum discrepantia Linnaeanae methodi ab Heisteriana permittit, eas plantarum denominationes, quas LINNAEI species, vel eius systematis Naturae editio decima sistit, apposuit. Solum natale plantarum ex LINNAEO sumsit, et nomina germanica, apta ei visa adduxit. Et quamuis nonnullae plantae, in horto suo interea perierunt, earum tamen nomina et synonima retinuit, quoniam partim, dum ipsa haec editio typum reliquerit, de nouo iterum possidet, partim ad eas recuperandas nullam operam praetermissurus erit. Immutatam in posterum huius plantarum enumerationis formam manere permittit; si quas, vt sperat, ex amicorum beneuolentia nouas plantas acquireret, nec obseruationes, quas cum vegetabilibus porro instituet, supplementorum titulo publici iuris faciet. Indicem Auctorum de re botanica clarorum, quos in bibliotheca sua asseruat, simul enarrat. Eas ergo obseruationes, quibus Cl. Auctor nouam hanc editionem emendauit, nunc indicemus.

Kaempferiam foliis ouatis sessilibus describit, cui calix nullus, quamuis in horto Cliffortiano et apud RUMPHIUM aliquis depictus sit, sed flos ex spatha erumpit, ita vt ex eadem spatha omnibus tribus vel qua- p. 16.

*) vid. Comment. Nostr. Vol. VIII. Part. II. p. 283.

quatuor diebus noua prodeat corolla, priori perfe-ctior, quae poſtquam vix per diem durauit marceſcit. Reliqua huius plantae deſcriptio, cum Linnaeana aliorumque conuenit.

p. 23. Plantam radice bulboſa recenſet, quam Cl. HEISTERUS ex capite bonae ſpei olim accepit. Haec an. 1760 per tres menſes in hypocauſto egregie floruit, et ſemina matura tulit, quae terrae mandata progerminauerunt, planta vero ipſa ex bulbo menſe Ianuarii 1763 vegetum iterum ſcapum protruſit. Quoad radicem conuenit cum Hyacintho ſtellato Peruano CLUSII, quoad floris vero figuram et ſtructuram, nouum genus ex Aloe et Hyacintho compoſitum, efficere Cl. Auctor autumat. Iconem ei ſimilem apud nullum Auctorem ſe inueniſſe teſtatur. Radix ſcilicet bulboſa, ſolida, fuſco violacea, multas e baſi emittit fibras. Folia ſumme viridia, vndulata, medio ſulcata, ſummitate repanda, vnum cum dimidio pedem longa, et tres digitos transuerſos lata, in ſcapo vltra duos pedes longo, cylindrico angulato, viridi, multisque paruis maculis obſolete puniceis variegato ſedem occupant. In ſpica, infimae corollae primo ad perfectionem perueniunt, deinde quae proxime ſuperiores. Corollae cuiuslibet longitudo trium digitorum transuerſorum, medio gibbae, ſummitate amplioris, et dimidium transuerſi digiti minoris aequantis, deorſum pendulae, et folio florali tantum ſtipatae. Color eleganter variegatus ex multo pallide roſeo, pauco viridi et albo. Inferioris corollae limbus in octo lacinias ouato obtuſas diuiditur, quibus octo filamenta alba ſubulata intus adhaerent. Antherae paruae erectae nutantes baſi bifidae. In fundo corollae haeret germen ouato oblongum octangulare viride, prout in Colchico obſeruatur. Stilus albus ſubulatus, longitudine ſtaminum. Stigma obtuſum inaequale. Quando germen

germen ad maturitatem peruenit, quadriloculare fit. et multa ouata cylindrica vno extremo magis globofa in fe continet femina. Vnius vero eiusdemque florum fpicae, corollae fuperiores pleraeque paullulum difcrepant, non folum enim anguftiores funt, fed quoque limbum fexfidum tantum habent, ratione fexus, ad hecandrias monogynias LINNAEI pertinent, et germine triloculari gaudent. Nullus in floribus obferuatur odor. Corollae quando exarefcere incipiunt, fe claudunt, et germen magis, magisque intumefcens in fe continent. Capfulae feminales maturae magnae inflatae trialares, et triloculares, quauis ala ex duabus voluis conftantes, femen vnicum vtplurimum nigricans includunt, quod valuis fponte hiantibus, firmiter annexum manet.

Callam foliis cordatis, fpatha plana, vndique hermaphrodito recenfet, quae cum Calla aethiopica multam quidem analogiam habet, fed folia minus longa, fpatha alba, minor vero et planior, et in fpadice hermaphrodito ftigmata obtufa fufca. p. 42.

In Polygono floribus octandris tryginis racemofis, quod Fagopyrum orientale ramofum et multiflorum Perficariae folio eft, ope microfcopii inter corollam et germen, octo nectaria granulata, lutea inuenit. p. 46.

In Plumbaginis calice plures glandulas nitidas petiolatas detexit. p. 49.

Limonium orientale plantaginis folio corollam habet, cuius petala bafi tantum alba funt, limbus vero e purpureo violaceus. Quapropter a defcriptione et icone AMMANNI et GMELINI aliquantum difcrepat. p. 53.

In Sideritide faluiae vel lauendulae folio flore albo HEISTERI, obferuauit, plenos interdum occurrere flofculos, reliquis intermixtos. Filamentorum fcilicet loco et ftyli adfunt quatuor vel p. 92.

quin-

quinque. Laciniae corollae interiores et minores, cochleatae, lacerae, quibus antherae lateraliter adhaerent. Quod vnicum in labiatis exemplum esse monet.

p. 98. Polymorpha HEISTERI, quae plerumque absque corolla conspicua perfecta et matura foecunda semina copiose fert, an. 1759 flores coeruleos satis magnos, cum Icone et descriptione Dilleniana conuenientes exhibuit.

p. 194. Nouam Amaranthi speciem describit, cuius altitudo vix pedem assequitur. Caules procumbentes, rubentes. Folia alterna bliti vel maioranae. Flosculi ad alas foliorum conglomerati, albi, pentapetali, petalis ouatis, medio linea longitudinali inscriptis, patulis. Masculi minores, marcescentes, tribus albis filamentis et antheris praediti. Stili femininorum tres. Germen ouatum.

p. 210. Peloriam LINNAEI, varietatem tantum Linariae esse, in prima editione Cl. Auctor monuit. Hoc suum assertum nunc ex eo probat, quod in iisdem saepe caulibus et ramis eiusdem plantae plures flores sint Linariae, vnus tantum et alter Peloriae, quintuplici appendice, calcaris instar, seu nectario praeditus. Immo ex iis floribus, qui vere characterem Linariae exprimunt, quidam non raro duplici calcare sunt instructi.

p. 282. Napaea dioica LINNAEI, simplicem florem conglomeratum ostendit. Conuenit reliquum cum LINNAEI descriptione, hac cum differentia, quod inter plures flores tantum masculos, in eodem exemplari flos vnus et alter occurrerit, octo stilis albis, distinctis, supra stamina multum eminentibus, praeditus, qui vero aeque parum ac reliqui adhuc semina tulerunt. An. 1759 omnes fere flores hermaphroditici erant, sed antherae steriles, marcidae.

In

In Vrticae ſpecie obſeruauit Cl. Auctor per plures annos, maſculos tantum flores. An. 1762 vero in eadem planta tam maſculi, tam feminei flores apparuerunt, ſemina perfecta producentes. p.366.

Inter arbores vnam Oleae ſpeciem ſylueſtrem Elaeagrum dictam deſcribit, in qua tantam florum inconſtantiam obſeruauit, vt in nulla alia planta talem ſe vidiſſe teſtetur. Non ſolum enim in eadem arbore, ſed etiam in eodem ramo, modo quadrifidos, modo quinquefidos, ſexfidos, octofidos inuenit flores, et ſtamina modo 4, modo 5, 6, 7, 8. In fundo floris nectarium globoſum, apice quadrifidum, baſin ſtili amplectitur. p.387.

Nomina generica a Cl. HEISTERO plantis impoſita, nuper iamiam recenſuimus *). Quae ergo in noua hac editione acceſſerunt plantae, harum nomina Heiſteriana nunc enarremus.

Tulbaghia	pag.	4.	Polyanthis ſpecies.
Vffenbachia	–	21.	Vuularia fol. perfol. *Linnaei.*
Gemmingia	–	27.	Ixiae ſpecies.
Narciſſulus	–	28.	Narciſſo Lyrium *Suert.*
Aroides	–	42.	Callae ſpecies.
Serpillaria	–	54.	Illecebrum fol. verticillatis nudis. *Linn.*
Scorpiurus	–	75.	Heliotropii ſpecies.
Ruyſchia	–	102.	Dracocephalum.
Blitoides	–	193.	Blitum album *Camer.*
Nigellaſtrum	–	273.	Nigella.
Melitoides	–	304.	Trifolium peltatum creticum *C. B. Prodr.*
Coluteaſtrum	–	317.	Colutea herbacea *Linn.*
Serrula	–	324.	Biſerrula. *Linn.*

Acacia

*) vid. l. c. p. 288.

Acacia	pag.	335.	Mimoſa. *Linn.*
Amaranthulus	–	358.	Achyranthes. *Linn.*
Burcardia	–	386.	Callicarpa. *Linn.*
Ambraria	–	435.	Anthoſpermum.

X.

A Diſſertation on the Uſe of Sea Water in the Diseaſes of the Glands. Particularly the Scurvy, Iaundince, Kings-Evil, Leproſy and the glandular Conſumption. Translated from the Latin of RICHARD RUSSEL, M. D. To which is added a Translation of Dr. SPEEDS Commentary on Sea Water. As alſo an Account of the Nature, Properties and Uſes of all the remarkable Mineral Waters in Great Britain. By an eminent Phyſician. The fourth Edition, reviſed and corrected. London Printed for *W. Owen*, 1760. 8. pl. 15. tab. aen. 1.

h. e.

RICHARDI RUSSEL, M. D. Diſſertatio de vſu aquae marinae in morbis glandularum, praecipue in ſcorbuto, ictero, ſcrophula, lepra et tabe glandulari, translata ex latino ſermone in Anglicum. Cui addita eſt traductio Doctoris SPEED Commentarii de aqua marina. Accedit Tractatus de natura, proprietatibus et vſu praecipuarum aquarum mineralium Magnae Britanniae. Auctore quodam Medico excellente.

In hoc libello tria continentur opuſcula. Primum facit Cl. RUSSEL *Diſſertatio de Tabe glandulari,* quae

quae 1750 *e theatro Sheldoniano* prodiit, e latino ſermone in anglicum translata. Huius recenſionem in noſtris iam dedimus *ſupplementis* *), ad quae B. L. ablegamus. Alterum eſt Cl. SPEED *Commentarius de aqua marina* itidem ex latino in anglicum ſermonem traductus, cuius latinum exemplar nondum vidimus. p.145.

Tria praemittit Cl. Auctor experimenta, quibus naturam aquae marinae exponere, eiusque partes conſtituentes detegere contendit. Sumſit ſcilicet aquam non ſolum diuerſis littoribus, ſed etiam diuerſo fluxus nempe et refluxus tempore hauſtam, quam euaporationi lentae expoſuit, et materiam remanentem non diuerſam, niſi ad pondus, quod in aqua, tempore refluxus hauſta, decem granis minus fuit, inuenit. Color huius materiae eſt albidus, flaueſcens, ſapor vero ſubamarus, ſalinus. Maſſa autem ipſa conſtat ex ſale et terra ſabuloſa, quae quam diu adhuc mixta eſt, impedit confectionem ſalis in cryſtallos. Ex reſiduo liquore flaueſcente, quem quondam Cl. HOFFMANNUS lixiuium ſalis adpellauit, more debito tractato, parantur cryſtalli priſmaticae, quae denuo ſolutae, in cryſtallos redactae, praebent, ſecundum Cl. Auctorem, ſalem catharticum, *Epſom* dictum, quem additione alius adhuc ſalis parari Cel. HOFFMANNUS adfirmauit. Adfert etiam Cl. Auctor in nota textui adiecta, ſe in ſalinis, ad *Nouum-Caſtellum (Newcaſtle)* ſitis, percepiſſe, ſalem ammoniacum poſſe parari ex partibus tribus vrinae, et parte vna lixiuii ſalis bene mixtis, et in aheno plumbeo per 48 horas ſeruatis, donec fermentent: quo facto maſſa mixta ad ſiccitatem euaporatur, et lege artis igne eleuatur, ſeu, vt chemici loquuntur, ſublimatur. Praeter ea aſſerit, aquam marinam componi p.148.

*) vid Decad. primae Supplement. II. p. 245.

poni ex ſale communi, qui ſiccet et obſtruat potius corpora; et ex ſale amaro, qui diuretica et cathartica gaudeat indole, hinc obſtructiones reſerat. Ex vltimo enim hoc ſale, quem abundare in aqua marina cenſet, huius virtutem non ſolum purgandi per aluum et vrinam, ſed etiam ſoluendi obſtructiones deriuat. Interim cautos eſſe omnes monet in vſu aquae marinae, praecipue eos, qui calidae ſunt naturae. Securius autem hanc poſſunt bibere ii, qui phlegmaticae, vt aiunt, ſunt conſtitutionis. His roborat ventriculum, eique reſtituit ſuum calorem, amiſſamque reddit appetentiam. Praeterea taxat Cl. Auctor eos medicos, qui omnes aegrotos, quibus vſum aquae marinae ſiue externum, ſiue internum, praeſcribunt, ſine diſcrimine purgant, quum aqua marina, ob ſalem ſuum amarum, iam vi purgante gaudeat: quae reprehenſio etiam illos ex noſtris medicis attentos cautosque reddere deberet, qui omnibus ſuis aegrotis, quos ad aquas medicatas deſtinant, indiſtincte alui purgationes exhibent.

Balneorum quoque vis, ex aqua marina paratorum, multum augetur ab illo ſale amaro cathartico, quo balnea ſaturata ſunt, et quem Cel. FLOYER verum nitrum veterum fuiſſe cenſet.

p. 156. Sequitur nunc catalogus morborum, in quibus aquae marinae vſus tam internus, quam externus ſalutaris fuit. In horum numero praecipui ſunt ſcrophula, ſcorbutus, paralyſis, epilepſia, ſcabies, lepra ſicca, rheumatiſmus, morſus canis rabidi et calculus. Hac occaſione Cl. Auctor ipſe fatetur, vſum marinae aquae in memoratis morbis non eſſe inuentionem recentiorum medicorum, ſed eum priſcis medicis iam notum fuiſſe, quod locis quibusdam ex veteribus allatis, probat medicis ſcriptoribus. Quemadmodum et hoc monet, aquam marinam

nam

nam minime eſſe conſiderandam tanquam remedium vniuerſale, quod panaceam vulgo vocant, ſed omnino opus eſſe, vt bene ante inquiratur in naturam morbi atque aegroti, quam praeſcribatur. De reliquo vſui externo aquae marinae, ſeu balneis, ex hac paratis, plus tribuit, quam vſui interno: quare, ſi in quibusdam morbis opus, vt corpus purgetur, Cl. Auctoris parum intereſt, vtrum hoc aqua marina efficiatur, an alio apto remedio purgante. De libello Cl. RUSSEL, quem de aqua marina edidit, iudicat, illum nimis attribuiſſe in quibusdam morbis vſui interno aquae marinae, quum plus eum effeciſſe credit reliquis remediis, inter vſum aquae marinae adhibitis, quam vſu ipſo interno huius aquae. Hinc durante cura, cum aqua marina inſtituenda, ab omnibus aliis medicamentis, ſi morbus fert, potius abſtinet, vt eo certior fiat in cognitione ſua, num aliquid, an parum, vel nihil in hoc vel illo morbo aqua marina effecerit? in quo Cl. Auctori libenter aſſentimur.

Hunc commentarium excipit vltimum opusculum de natura, proprietatibus et vſu medico aquarum mineralium, in diuerſis locis Magnae Britanniae proſilientium. Eſt autem totus libellus nil aliud quam catalogus, vel potius nomenclator octoginta et ſeptem diuerſorum fontium medicatorum, quorum plurima ne quidem nomina ad noſtras peruenere aures. Quilibet, qui numerum aquarum paucis his pagellis pertractatarum perpendit, ipſe facile iudicare poterit, Cl. Auctorem parum dicere potuiſſe. Hoc tamen ab eo exſpectauimus, vt nobis ſaltem notiſſimos indicaret auctores, qui de hac vel illa aqua, quam perſequitur, ſcripſerunt: ſed vix vnum vel alterum horum ſcriptorum apud Noſtrum legitur nomen, quum tamen Magna Britannia, vt

ex noſtris ipſis patet *Commentariis*, excellentiſſimos habuit aquarum mineralium ſcrutatores.

His praemiſſis, ex copioſo illo numero aquarum medicatarum eas tantum eligemus, quae in terris noſtris notae atque auditae fuere, reliquas tanquam obſcuras praetereuntes.

Prima et celebratiſſima eſt aqua *Briſtolienſis*. Ad tepidas haec pertinet aquas: omnique caret odore, albido tamen gaudet colore, qui eadem perit proportione, qua aqua defrigeſcit. Congius Anglicus huius aquae ad vulgarem modum, igne ſcilicet aperto, euaporatae continet 34 grana; in vaſe vitreo autem, quod *retortam* vulgo vocant, 36 grana materiae, ex ſale et terra calcaria compoſitae. Sal rite ſeparatus neutrius videtur naturae: cum acidis enim non efferueſcit; terra vero contra cum iisdem fermentat, et coctione fit calx. Ratio terrae contentae ad ſalem fuit in quibusdam experimentis vt 15 ad 11; in aliis vt 13 ad 11.

p. 180. Aqua *Briſtolienſis* ſpecifice, vt aiunt, leuior eſt aqua *Bathonienſi*, hinc etiam virtute differt. *Bathonienſis* enim attenuat, ſoluit et laxat. *Briſtolienſis* vero humores ſpiſſat, et fibras ſtringit. Transuehi poteſt ad alia loca, virtus eius tamen ef-
p. 185. ficacior eſt ad fontem ipſum. Ad mentem recentiſſimorum ſcriptorum continet aqua *Briſtolienſis*, praeter aquam communem, ſpiritum volatilem, acidum vitriolicum, acidum ſalis marini, ſalem neutrum et terram abſorbentem.

p. 186. Tranſit Cl. Auctor ad aquam *Bathonienſem*, quae pariter ad calidos pertinet fontes. Poſtquam quaedam de cauſa caloris fontium calidorum protulit, de odore aquae *Bathonienſis* monet, quod ſit ingratus, ſapor vero mollis et lactis inſtar. Quum aqua *Bathonienſis* ſolutum in ſpiritu nitri argentum plus praecipitat, quam ſal petrae, plurimi inde concludunt,

ſalem marinum aquae ineſſe. Aliae praeterea experientiae probant, principium vitriolicum contineri in aqua, ſiquidem et purpureus et nigricans color, ex admiſtione gallarum, ferrum non excludit. Olim communis fuit ſententia, aquam *Bathonienſem* argenti nitorem mutare in aureum colorem, quod ſulphuris contenti eſſet indicium, ſed fraudem fuiſſe, poſt haec oſtenſum fuit.

Ex plurimis experientiis collectis apparere contendit Cl. Auctor, aquam *Bathonienſem* componi ex terra calcaria, margacea, et ochra, ex ſale marino, pauco ſale calcario nitroſo, ſpiritu, ſeu *Gas* vitrioli, pauco bitumine et perpauco ſulphure *). p. 193.

Quod ad virtutem aquarum *Bathonienſium*, earumque praeſertim vſum externum et internum attinet, Noſter aſſerit, balneas *Bathonienſes* calefacere, ſiccare, attenuare, ſoluere et roborare, hinc ſingularem effectum edere in morbis frigidis et humidis, easdem autem aquas interne ſumtas aluum laxare, vrinam atque ſudorem ciere, inde ſalutares eſſe in omnibus morbis, qui ex imminutis ſecretionibus oriuntur: noxias autem euadere in corporibus ſiccis, et vbi motus humorum inordinatus, atque nimis celer eſt, vno verbo, vbi morbos febricula comitatur.

Limus aquarum *Bathonienſium* etiam in vſum vocatur, miſcetur enim cum earum ſpuma, aut herbis conuenientibus, et pultis inſtar parti laeſae adplicatur. p. 201.

Praetermittimus fontes *Buxtanienſes* et balneas *Matlock*, in prouincia *Derbyshire*, fontes *Tunbridge* in *Kent*, et tranſimus ad aquas *Epſom*, in

 pro-

*) Sulphur aquis *Bathonienſibus* ineſſe grauiſſimis ex argumentis negat Cl LUCAS in *Eſſay of Waters*. Vid. Comment. Noſtr. Supplement. I. p. 32.

p.217. prouincia *Surry* profilientes. Aqua haec ad fontem limpida et fine omni odore reperitur: fed feruata in vafis bene claufis, tempore aeftatis, poft aliquot hebdomadas foetere incipit et naufeofum amarum, cum falfugine quadam coniunctum, acquirit faporem. Quando recens cum fapone mifcetur, eum coagulat, cum fale tartari vero et fpiritu falis ammoniaci grumofum nancifcitur fedimentum: cum oleo vitrioli et fpiritu falis parum fermentat, cum aequali quantitate lactis cocta hoc, vt faponem, coagulat. Congius huius aquae continet vnciam vnam materiae refiduae et interdum plus. Haec ex octo partibus falis, et vna parte terrae, fecundum Cl. ALLEN, confiftit, quam proportionem Cl. RUTTEN reiicit, et terrae partem minorem facit.

Cryftalli inde paratae figuram habent prifmaticam rectangularem cum quatuor parallelogrammis. Sal purgandi poffidet qualitatem, vncia enim femis in aqua fontana, vel alia medicata folutus, vt aliud purgans medicamentum operatur. Pars terrea refidua cum aceto vini vix, cum oleo vitrioli parum, et cum fpiritu falis fortiter fermentat, hinc abforbentibus adnumeratur a Cl. Auctore.

Nomen et fama, quam ille fal fibi acquifiuit, effecit, vt imitando effictus fuerit, et licet fraus poft haec detecta fuerit, nihilominus is fal in numerum medicamentorum purgantium, fub nomine falis cathartici amari, a pharmocopolis receptus eft, quia a vero fale, quod ad effectum et virtutem attinet, parum vel nihil differt. Paratur enim ex refiduo amaro lixiuio, quod poft coctionem et confectionem falis communis reftat. Quum reliquarum, quae fuperfunt, aquarum medicatarum enumeratio nihil memorabile continet, earumque nomina in noftris oris prorfus incognita funt, harum vlteriore recenfione fuperfedemus, lectoresque ad ipfum Cl. Auctorem ablegamus. XI. 10.

XI.

10. BAPTISTAE MORGAGNI P. P. P. P. de ſedibus et cauſis morborum per anatomen indagatis libri quinque. Diſſectiones, et animaduerſiones, nunc primum editas complectuntur prope modum innumeras, medicis, chirurgis, anatomicis profuturas. Multiplex praefixus eſt index rerum, et nominum accuratiſſimus. Tomus primus duos priores continens libros pag. 298. Tomus ſecundus tres reliquos continens libros pag. 452. Praefatio et indices pag. 96. Venetiis MDCCLXII. Ex typographia Remondiniana.

Inter celeberrimos, praeſertim vel noſtri aeui anatomicos, ſi quis vnquam eluxit, certe MORGAGNUS tantam labore, induſtria atque doctrina partam poſt ſe relinquit famam, vt non iisdem, quibus orbis terrarum, finibus terminetur nominis eius gloria. Optumus quisque enim lector ingenii eius monumenta tanti aeſtimat, quam quemlibet ampliſſimum triumphum. Nec quis tam tardi tamque hebetis eſt ingenii, quin diu multumque legendo, facilem diſciplinae praebeat aurem, ſi vim iſtam neruumque in aduerſariis et epiſtolis MORGAGNI nusquam vel inuitus offenderit. Neque haec ſolum huius rei praebent teſtimonium, ſed et maius, illuſtriusque multum, opus hoc, cedro vtique dignum exhibet. In hoc enim perſpicaciſſimus auctor non tantum tam gnauiter quam ingenuoſe in corporis noſtri latebras atque receſſus penetrat, ſed et ea, quae docta obſeruatio docuit, tradit, ſubſidiaque ſubminiſtrat, quibus vitam noſtram

a variis cum quibus confligandum est, valetudinum generibus, quin ipso praematuro saepe nimis interitu praemunire conueniat.

Praefationem huic operi Cl. Auctor praemisit,
p. 9. in qua, de variis in BONETI sepulchreto desiderandis conqueritur; precibus iuuenis cuiusdam eo se dicit esse adductum, vt has VALSALVAE aliorumque, ineditas ante hac obseruationes, vna cum
p. 13. suis ediderit; causas, quae fecerint, vt ampliora adeo scholia cuiuis obseruationi addiderit, exponit; quinque academiis, se vt harum membrum, libris suis, epistolas instar dedicationum praefixissa narrat, et in harum quidem prima dubia vtilis dissectionis remouet et cautelas in indagandis causis addit; in secunda vtilitatem affirmat ex consensu medicorum, quorum nomina et res gestas indicat; in tertia ad obiectiones, contra vtilitatem anatomes practicae, motas respondet, easque diluit; in quarta soluitur quaestio, an melius praestet, morbos rariores, an magis communes secando scrutari? in quinta praerogatiua indicatur practicae anatomes prae theore-
p. 15. tica. Praemissis his, ad quatuor indicum recensionem nunc descendit Cl. Auctor, et quid in singulis inueniatur, docet. Tradit itaque primus argumenta et ordinem; secundus quae in viuis obseruata sunt, vt symptomata, causae, vitae genus etc. tertius, quae in mortuis praeter naturam adfuerunt; quartus, qui omnium vberrimus est, memorabilia anatomes eiusdemque historiae, controuersias, monita et obseruata alia.

Priusquam ad ipsius praeclari huius operis recensionem propius nunc accedamus, opus esse videtur, quin ordinem, quem Cl. Auctor, in ipso conscribendo obseruauerit, quam breuissime fieri id poterit, indicemus.

Totum

Totum igitur opus in duos tomos diſpeſcitur, quorum primus duos priores, ſecundus tres reliquos libros continet. Omnes hi quinque libri, ſeptuaginta epiſtolas comprehendunt, in quarum ſingula primum VALSALVAE aliorumque obſeruata, dein vero propria ſua profert, et vtraque prolixis ſatis eruditiſſimisque ſcholiis illuſtrat. Agit vero *liber primus* de morbis capitis, et quidem Epiſtola 1) de capitis dolore 2) de apoplexia in vniuerſum, et ſpeciatim de ea, quae fit a ſanguine. 3) de eadem apoplexia ſanguinea; 4) de apoplexia ſeroſa; 5) de apoplexia neque ſanguinea, neque ſeroſa; 6) de reliquis affectibus ſoporoſis; 7) de phrenitide, paraphrenitide et delirio; 8) de mania, melancholia, hydrophobia; 9) de epilepſia; 10) de conuulſione, et motibus conuulſiuis; 11) de paralyſi; 12) de hydrocephalo, et hydrorachitide; 13) de catarrho; et de oculorum affectibus; 14) de aurium et narium affectibus. Et de balbutie. *Liber ſecundus* morbos thoracis deſcribit, agit itaque epiſtola; 15) de reſpiratione laeſa a cauſis potiſſimum extra thoracem poſitis, ſed et a poſitis intra pulmones, calculis praeſertim; 16) de eadem laeſa a thoracis, aut pericardii hydrope; 17) de eadem laeſa a cordis, aut aortae intra thoracem anevriſmatibus; 18) de eadem itidem laeſa; 19) de ſuffocatione et de tuſſi; 20) de pectoris, laterum, et dorſi dolore; 21) de eodem; 22) de ſputo ſanguinis, et de ſputis purulentis, empyemate, et phthiſi; 23) de palpitatione et dolore cordis; 24) de pulſibus praeter naturam; 25) de lipothymia, et ſyncope; 26) de morte repentina ex vitio vaſorum ſanguiferorum potiſſimum in thorace; 27) de eadem ex vitio cordis. Et de gibbere. *Liber tertius* morbos ventris complectitur, et exponit quidem epiſtola; 28) de fame praeter naturam. De morte ex inedia. Et

de laeſa deglutitione; 29) de ſingultu. De hominum ruminatione. Et de ventriculi dolore; 30) de vomitu; 31) de alui profluuiis incruentis et cruentis; 32) de alui adſtrictione. Et de haemorrhoidibus; 33) de recti inteſtini prolapſu; 34) de inteſtinorum dolore; 35) de eodem; 36) de tumore, et dolore hypochondriorum; 37) de ictero. Et de calculis biliosis; 38) de hydrope aſcite, tympanite, peritonaei, et de aliis quos ſaccatos vocitant; 39) de reliquis internis ventris tumoribus; 40) de lumborum dolore; 41) de vrinae ſuppreſſione; 42) de vrinae difficultate, ardore, aliisque eius vitiis; 43) de herniis; 44) de gonorrhoea; 45) de vteri tum deſcenſu, tum, vt mulieres aiunt, aſcenſu; 46) de veneris impedimentis, et ſterilitate in vtroque ſexu; 47) de menſtrui fluxus vitiis. Et de fluore muliebri; 48) de grauiditate falſa. De abortu et de partu infelici. *Liber quartus* agit de morbis ad chirurgiam, aut ad vniuerſum corpus ſpectantibus et quidem epiſtola; 49) de febribus; 50) de tumoribus; 51) de vulneribus, et ictibus capitis; 52) de iisdem; 53) de vulneribus, et ictibus colli, pectoris, et dorſi; 54) de vulneribus, et ictibus ventris, lumborum, et artuum; 55) de vlceribus, et ſphacelo; 56) de oſſium fracturis, luxationibus, aliisque vitiis motui officientibus; 57) de arthritide, aliisque artuum doloribus; 58) de lue venerea; 59) de morbis a veneno inductis. *Liber quintus* addenda ad ſingulos quatuor libros ſuperiores continet, loquitur itaque epiſtola; 60) de apoplexia; 61) de deliriis, quae ſine febre contingunt; 62) de epilepſia, conuulſione, paralyſi; 63) de caecitate, aphonia, angina; 64) de pluribus thoracis morbis; 65) de plerisque ventris morbis; 66) de morbis potiſſimum veſicae vrinariae; 67) de morbis partium genitalium vtriusque ſexus, et praeſertim muliebris; 68) de febri-

bribus et de tumoribus; 69) de ictibus, et vulneribus capitis, et thoracis. De iuncturarum vitiis. Et de lue venerea; 70) de promiſſis in extrema epiſtola 66. Et ſimul de quibusdam ventris, et thoracis morbis.

Difficillima ſiu plane impoſſibilis res fuit, vel primaria ſaltem momenta, in quacunque epiſtola contenta recenſere, neque tamen limites, in recenſendo nobis praeſcriptos transgredi voluiſſe. Veniam itaque nos facile impetraturos, haud dubitamus, ſi ex quouis priorum quatuor librorum, vnam et alteram tantum epiſtolam recenſendam ſumſimus, lectu digniora viſa, in eadem contenta lectoribus traditurі.

Epiſtola igitur ſecunda apoplexiam deſcribit. p. 10.
Cuius in ſanguineam atque ſeroſam non tantum adſumit diuiſionem Cl. Auctor, ſed et huius diſtinctionis veritatem et VALSALVAE aliorumque praeſtantiſſimorum virorum, et ſui ipſius in apertis cadaueribus obſeruatis comprobat. In iis enim, quos ſanguinea apoplexia extinxerat, ſanguinis plus minus notabilem quantitatem, aut intra meninges, aut in ipſos ventriculos effuſam, atque hinc inde peculiares in cerebro cauernas formantem Noſter vidit, cum in iis, ſeroſa confectis, loco ſanguinis ſeroſa colluuies cum hydatidibus ex plexu choroide pendentibus conſpiceretur. Praeter ea etiam in viro, apoplexia, p. 23.
quae a ſanguine eſt, rapto, in media ferme falce, os inuenit tres transuerſos digitos longum, ſeſquidigitum fere latum, mediocriter et quidem inaequaliter craſſum, in ambitu attenuatum, ſic, vt in ſimplex ſtratum ex parallelis fibris oſſeis conflatum deſinere videretur. In alio, ſexageſimo primo aetatis anno, ſubito demortuo, nec ſanguinis, nec ipſius ſeri quicquam in cerebro effuſi, ſed vaſa ſaltem adeo diſten-

diſtenta ſanguine offendit, vt vel tenuiſſima maximopere turgentia conſpicerentur; id quod coniicere Cl. Auctorem fecit, vel a ſola vaſorum turgeſcentia, et cerebri compreſſione ab hinc oriunda, interdum apoplexiam proficiſci. Inter eos, quos ſeroſa confecerat, vnus fuit, cuius cerebrum praedurum, cerebellum autem minus firmum ſe videndum obtulit; plures vero, in quibus praeter ſeri, in nobili hac parte collectionem, glandula pituitaria vario modo laeſa atque corrupta comparuit.

Quantumuis vero apoplexiam Cl. Auctor in ſanguineam et ſeroſam diuiſerit, nihilo tamen minus in epiſtola quinta ingenue fatetur, praeter has nominatas nonnunquam et alias huius valetudinis cauſas inueniri, quarum eas, quas et VALSALVAM neque minus ipſum diſſectiones docuerunt, commemorat. Plurium nimirum cerebrum pure obſitum vidit.
p. 39. Mira quadam duritie praeditum idem hoc viſcus in
p. 41. muliere, et vaſa cerebralia in aliis duobus aere diſtenta, et pauco ſaltem ſanguine impleta inuenit.

Epiſtola octaua ſermones de mania, melancholia, hydrophobia continet.

p. 54. Iuuenis robuſtus, mania captus poſt horulam peractam, ex quo chirurgus ex medicorum conſilio, libram vnam ſanguinis ex arteria temporali eduxerat, moritur, non tam ab hoc auxilii genere, quin potius a pugnis, quos cuſtos, apparatum vulneri impoſitum dimouenti impegerat, et a vinculo, quod idem ille inſano inſanior aegro, quo coerceret, quam arctiſſime iniecerat, poſt vero diſceſſerat. Facies die inſequente ex purpureo liuida, et ad naſalium oſſium fractorum ſedem nigricans, venter turgidus, alicubi ex viridi liueſcens; pulmones paulum tumidi; pauca in aſpera arteria ſpuma; multum ſanguinis fluidi in vena pulmonari, et valuulae arteriae pul-

pulmonalis iusto duriores conspiciebantur. Vasa vtriusque meningis, septi lucidi, et parietum ventriculorum lateralium, multa aqua turbida occupatorum, ab atro sanguine, fluidoque distenta se offerebant. Ex plexus choroidei parte postica plures pendebant hydatides. Non modica vtriusque substantiae cerebri durities, cerebelli vero substantia corticalis iusto mollior inueniebatur.

Lanio, quatuordecim iam menses, a philtro, vt fassus est, stultus, frigoris intensissimi vi periit. Capite aperto, sub pia meninge aqua effusa, cerebrum vero adeo durum conspiciebatur, vt durius a se dissectum, non meminisse Cl. Auctor confiteatur. In superiore posterioreque corporis callosi superficie, loco duorum neruorum longitudinalium, vt LANCISIUS vocabat, sulci duo profundiores reperiebantur. Fornice itidem duriore propius a basi inciso, per singulas huius basis radices, pellucentes quasi lymphae ductus deprehendebantur, vtrinque per tractus medullares, processus nimirum seu neruulos, a basi pinealis glandulae prodeuntes a LANCISIO dictos, pergentes, et lympham continere et nodulis distingui visos, tandemque versus glandulam illam se inflectentes, cui a parte anteriore parua congeries materiae flauae, in grana minuta conformatae adnectebatur. p. 55.

In muliere quadraginta annorum stulta angina demortua, pariter cerebrum praedurum inuentum fuit. p. 56.

Feminae decem iam annos insanae, nunc thoracis inflammatione confectae capite dissecto, sub tenui meninge aqua, aereis subinde bullis referta comparuit, quas quidem vel et in aliquibus vasculis adeo confertas Cl. Auctor vidit, vt eadem replerent. Cerebri substantia medullaris subfusca, insolitaque praedita fuit duritie. Nerui intra cranium firmiores, p. 57.

res, minusque humidi inter ſecandum apparuerunt. Corticalis ſubſtantia cerebri ſatis etiam firma, cerebelli vero molliſſima inuenta fuit, licet pedunculi, vicinaque interior cerebelli medulla firmiores conſpicerentur.

p. 58. Viri a longo tempore ſtulti, febri diuturna demum rapti, cerebrum durum, cerebellum contra molle flaccidumque, ſub meningibus autem, in ventriculis lateralibus, et inter duas ſepti, quo dirimuntur, lamellas aqua fuit.

In alio itidem ſtulto, praeter cerebri duritiem, vel interiores huius particulae, in quibus et fornix, et glandula pinealis ſtrigoſa valde et ex fuſco ſubflaua, molliſſimae comparuerunt.

Quum hydrophobia defunctum nunquam Cl. Auctori, quod aegre admodum fert, diſſecare licuerit, quae Cl. MEDIAVIA in duobus, et Cl. IACOBUS DE MACHY in alio obſeruarunt, ſequentem in modum tradit.

p. 61. Vir ante aliquot menſes a cane rabioſo morſus, manifeſta hydrophobia correptus moritur. Cadauer, licet decima ſexta modo a morte hora incideretur, vehementer male olebat, quo graui odore itidem pulmones nigri diſplicebant. Bilis nigerrima; auricula cordis dextra valde dilatata, ſiniſtra arctiſſima; in ventriculis tenues polypoſae concretiones, quae pariter quaſi adipoſae in ſinubus durae matris deprehendebantur. Vaſa quaecunque cerebri ſanguine plena. Cerebrum et cerebellum ſicca potius, quam humida. Sanguis magis ad concretionem quam diſſolutionem pronus.

p. 62. Vir ante menſem a rabioſo cane morſus, iam hydrophobus, delirans, clamans, et febricitans in aquam immergitur, ex qua vix exemtus perit. Cadauer poſt horas demum viginti et quatuor feruentiſſima aeſtate foetore non adeo inſigni diſplicebat.

Cor-

Corpus, quandoquidem carnoſum appareret et nutritum, facies tamen ſimilis ferme erat eorum, quos tabes conſumpſit. Collum liuidum, etiam poſt effluxum ſanguinem. Inteſtina cum ventriculo aere turgida, vaſa autem huius ſanguine diſtenta conſpiciebantur. Magna hepatis pars liuida, cyſtis vero fellea fuſcae bilis pleniſſima. Septum transuerſum quodammodo inflammatum. Pulmones a poſtica parte nigricabant, et tumebant, a reſtitante, vt Noſter putat, ſanguine. Sanguis ater. Gulae, quae in thorace infimoque collo ſana deprehendebatur, pars ſuprema et pharynx vniuerſa, et larynx, et aſpera arteria interiore ſuperficie nigricabant. Vuula parua, lingua craſſior, et pharynx ad poſteriora naſi foramina, ſuumque fornicem plena ſpumae ex flauo virentis conſpiciebantur. Vaſa meningum ſanguine valde diſtenta, interior autem cerebri ſubſtantia vbiuis ſanguineis punctis diſtincta. In lateralibus ventriculis ſeri rubelli parum.

Senex ſexaginta annorum ante tres menſes a cane p. 63.
rabido morſus, nullumque hydrophobiae intra hoc tempus ſignum praebens, nouiſſime atrocibus minis grauioribusque verberibus excipitur, vnde illico mirum pauorem, cum luminis ipſiusque aquae horrore contrahit, et vigeſimo die, permanentibus his ſymptomatibus, extinguitur. Inteſtina aere quam maxime diſtenta inuenta ſunt. Parum in ventriculo humoris craſſiuſculi, colore cinereo. Bilis pauca. Arteriae iliacae plane inanes, venae contra ſanguine adeo fuerunt diſtentae, vt naturalem diametrum inteſtini gracilis aequarent. Pulmones cruoris pleniſſimi, poſtica ſui parte gangraena adfecti. Tres fere in pericardio ſubflauae aquae vnciae. Parum in corde ſanguinis picis nigrae ſemiliquatae ſimilis. Parum in vena azygos ſanguinis, cuius in arteriis carotidibus venisque iugularibus nihil. Ad ſummum

pha-

pharyngis leuis rubor, membrana autem epiglottidem inueſtiens criſpata conſpiciebatur. Vaſa quaecunque meningum nigerrimo ſanguine pleniſſima. Nerui optici craſſiores, ſed laxiores flaccidioresque. In cerebri ventriculis ſubflauae aquae ad vncias tres.

p.246. Epiſtola vigeſima quarta hiſtoriam pulſuum praeternaturalium tradit. In quorum quidem examine ita Cl. Auctor verſatur, vt vel maiora tantum eorundem vitia diligentius attendat, reliqua vero minusque memorabilia non tangat, vt ne infinitum inutilemque plane laborem ſuſciperet, omnia, quae pulſum alterare poterant, vitia examinaturus. Loquitur itaque primo de aſphyxia, quam ſumma pulſuum excipit exilitas; dein intermiſſionem eorum tangendo de polypis fuſius diſſerit, tandemque in ſumma pulſuum vehementia, exponenda ſcribendi finem facit.

p.248. In ſene igitur, iam tres menſes, ex quo crus fregerat, quanto leuiore, tanto pertinaciore febri decumbente abſentia pulſus deprehenditur. Interrogatus, an peius ſe habeat, negat aeger, hocque confirmaturus protinus ſe erigit et in lectulo conſidet, paulo tamen poſt ſubito moritur. Cadauere aperto, cranioque remoto, ex huius cauo et ex ventriculis lateralibus non pauca aqua effluxit. Cordis ventriculos, et ex his praecipue dextrum, quin etiam vaſa maiora polypoſae occuparunt concretiones, quarum alba vna atque adeo compacta fuit, vt diſtrahenti valdopere reſiſteret.

p.251. Vir conſiſtentis aetatis, ob dolorem tumoremque in hypochondrio dextro, in noſocomium illatus, pulſuque infirmiſſimo frequentiſſimoque praeditus, quarta hora, ex quo ſuſceptus fuerat, perquam ſeueris ſtomachi doloribus, alioquin iam interdum moleſtis excruciabatur, qui, licet interum eua-

euanefcerent, aliquot dies poft tamen recrudefcentes, ipfius cordis regionem corripiebant, neque prius quam cum ipfa vita miferum derelinquentes. In pericardio plurima fubflaui coloris aqua fuit. In corde praeternaturaliter magno, foedaque pinguedine inueftito, tres apparuerunt polypofae, ex flauefcente quafi muco conflatae concretiones, earundemque quidem maxima in auricula dextra, in ventriculis reliquae.

In fene macilento, enterocele incarcerata, cum debili ac paruo, neque tamen intermittente pulfu, demortuo arteria coronaria finiftra, a fua origine ad plurium digitorum tractum, in os mutata, ipfiusque, quem per anteriorem cordis fuperficiem demittit, rami pars tres transuerfos digitos offea comparuit. Aortae praeter ea facies interna prope fuperiorum arteriarum origines, et deinceps, ad diuifionem vsque in iliacas, ob offeas laminas duriffimas, faepe inaequalis fe obtulit, fquamis non paucis offeis ad diuifionem in fubclauiam et carotidem dextras, quin in ipfis iliacis et praefertim in fplenica praefentibus. p. 252.

In viro annos fex et triginta nato, pectoris, vt vifum fuit, hydrope cum fumma pulfuum debilitate, defuncto, omnes femilunares aortae valuulae in breues et inaequales excrefcentias adeo extuberatae inuentae funt, vt anguftior modo via fupereffet, fanguini egrediundo patula. His detractis, valuularum fubftantia contracta et deficiens comparens fufpicionem, vitium ab erofione fuiffe, confirmauit. p. 253.

Pulfus intermittentes, vt perfaepe a fola flatuum coaceruatione, a faburra primas vias onerante, et neruis vario modo irritatis proficifcuntur, fic rariffime nafcuntur a polypis, etiamfi faepiffime, minus tamen recte, ab horum praefentia deriuari foleant. Videntur nimirum Cl. Auctori, plurimi eorum poft mor- p. 254.

mortem demum fieri, idemque propemodum esse, quod sanguini eorum, quos laterum dolor male habet, sub nomine crustae inflammatoriae supernatat.

p.263. Vehementissimum pulsum in sutore consistentis aetatis, bibace Noster obseruauit. Postquam enim hic, per quatuor iam menses, summam corporis lassitudinem, pulsationem in regione cordis insignem, spirandique haud leuem difficultatem perpessus fuerat, ob eadem mala longe ingrauescentia in nosocomium susceptus fuit, vbi quidem, vt quoduis eorum, sic praesertim tamen pulsatio, a cordis regione ad illam vmbilici vsque, adeo inualuit, vt non tantum tota oculis perciperetur, sed et impositam manum percuteret. Praeter ea tanta etiam omnium reliquarum arteriarum fuit pulsatio, vt vel ad extremos vsque pedum digitos eandem peruenire aeger profiteretur, post quatuor dies mortuus. In cadauere nihil vtique detegere Cl. Auctor potuit, quod vehementem adeo cordis et arteriarum pulsationem excitare potuisset, quare eandem neruis irritatis adscribendam existimat, cum simul et reliqua signa ad horum irritationem spectauerint.

Epistola vigesima sexta de morte repentina ex vitio vasorum sanguiferorum, quae sunt potissimum in thorace.

p.275. Vir ex lusus pilae ligneae merique abusu in dolorem vtriusque brachii, cum febri coniunctum incidit, quibus deinde ad supremam sterni partem, tumor, instar furunculi maioris se adsociauit. Hic variis et suppurationem promouentibus emollientibusque, ab imperitis chirurgis tentatus, adeo increuit, vt cum in nosocomium aeger susciperetur, mediocre malum cydonium non modo aequaret, sed vero et ipsum sanguinem exsudaret, quem postridie

ruptus

ruptus tam immani copia profudit, vt cum eo quam subitissime ipsa vita efflueret. Cutis, et quae huic subsunt, amplo foramine duos digitos admittente erat pertusa. Arcus aortae paries anterior in magnum aneurysma se expandens summum os sterni, et huic insidentia clauicularum extrema, vna cum ipsis costis partim absumpserat, partim vero carie exeserat. Tunicae arteriae ibidem adeo exesae conspiciebantur, vt earum nihil propemodum superesset, quibus alibi substantia crassa, exsuccam luridamque carnem, punctis albicantibus quibusdam distinctam, facileque in plures quasi membranas, sibi super impositas, et euidenter polyposas diuidendam referens adhaerebat.

Iuuenis robustus, a motu violentiore difficulter spirare solitus inter loquendum moritur ab aneurysmate, vt cadaueris inspectio docuit, trunci aortae, ad pugni magnitudinem dilatato, nouissimeque a dextris disrupto, plenoque polyposis, quasi membranaceis concretionibus. Cor durum valde et in se contractum apparuit.

Idem fatum meretricula duodetriginta annorum p.276. experta est, vtpote quae inter scortandum ab aneurysmate aortae in saccum, nucis iuglandis, suo viridi cortice inclusae magnitudinis ac formae, formato et rupto periit.

In sene pingui sexaginta circiter annorum, apo- p.277. plexia, vt crediderunt, qui trementem alioquin nouerant, subito rapto, aorta supra cor non tantum dilatata osseisque bracteis intus obsita, sed et paruo supra cor spatio, foramine, quod digitum admittebat, initium faciente, tres transuersos digitos per ipsas tunicas adscendente, et in superficie demum exteriore arteriae, intra pericardium hiante notata comparuit.

Mulier quinquaginta annos nata, pinguis, sobria, natura triſtis, tribus annis, poſtquam catamenia fluere ceſſauerant, flatu quodam, vt dixit ad cor eiusque viciniam vexari ſolita, ſana ſurgit, breui poſt vero repentina morte ſurripitur, quam arteriae aortae, ea a ſede, vnde ſiniſtra carotis egreditur, ad cor vsque valde dilatatae, et ob rigidas, durasque oſſeas lamellas aſperae et inaequalis diſruptio induxerat.

p.278. Pari fato, ex rupto videlicet, intra pericardium aortae aneuryſmate femina, annos plus triginta nata obiit.

In muliere eiusdem aetatis quatuor aneuryſmata inuenta ſunt, nimirum ventriculi cordis ſiniſtri, maximae aortae partis, ſubclauiae dextrae, eiusdemque lateris carotidis, quorum quidem illud, in quod ipſa aorta erat dilatata, diſruptum viuendi finem impoſuerat.

p.282. Mulier a longo tempore phthiſica, improuiſo moritur. Lobus inferior pulmonis ſiniſtri tribus quatuorue tuberculis, puris plenis obſitus comparuit. Vena ſine pari, ob latitudinem cum vena caua facile comparanda, circa medium longitudinis diſrupta fuit.

Tres adhuc hiſtorias Cl. Auctor in hac epiſtola profert eorum, quibus aortae aneuryſmata neutiquam rupta repentinam mortem attulerunt. Quod vero haec ſola arteriae magnae dilatatio, quin ſola etiam ipſius interior inaequalitas tunicarumue durities, id praeſtare valeant, vt cita mors praeter opinionem ingruat, ex ſeptem ſic mortuorum exem-
p.285. plis a Cl. SANTORINO enumeratis comprobare annititur, ſiquidem in his, praeter oſſeas in aorta bracteas, nihil vtique inuentum fuit, a quo ſubita adeo mors repeti potuiſſet.

In

In epiſtola trigeſima octaua Cl. Auctor de variis hydropis generibus loquitur, eaque ſequentibus exemplis illuſtrare annititur. T. II. p. 94.

Vir quadraginta et ſeptem annorum, robuſtus ante hac, bilioſo temperamento praeditus, poſt varios feliciter ſatis ſuperatos morbos hydrope aſcite cum anaſarca coniuncto corripitur, quo fruſtra tentatis omnibus, tandem etiam conficitur. In ventre aperto fruſta quaedam, a Noſtro pro omenti habita ex mucilagine quaſi purulenta natabant. Ventriculus, inteſtina et meſenterium nigricantia; hepar intus durum, extus totum conſtans ex tuberculis, lobis nimirum glanduloſis euidentiſſimis, optumeque diſtinctis, neque tamen mole auctum, lien contra ſolito maior compactior, inciſus nihil plane ſanguinis effundens, conſpiciebantur. p. 101. p. 103

Virgo viginti annorum poſt catameniorum fluxum, ante duos iamiam annos retentum ſenſim in hydropem aſcitem incidit, quo diu excruciata tandem extinguitur. Praeter iecur, tota convexa ſui parte, ipſaque anteriore limbo cum diaphragmate cohaerens, durius atque pallidius, lien, peritonaeum et inteſtina hydatidibus obſita, pancreas ſubdurum, teſtes tubaeque in vtroque latere, vna cum alis veſpertilionum ita inter ſe, in informem, tuberoſam, non modicam maſſam coalitae inueniebantur, vt ne quidem internoſcere, ne dum ſeiungere liceret. Vtriusque huius maſſae ſuperficies lacera, et per ſe aperta magnum aliquod ſteatoma diſruptum repraeſentabat. Fiebat enim ex materia ſemiſiccatum ſebum referente. Eadem materia, minus tamen ſolita, cauum fundi vteri repletum conſpiciebatur. p. 105.

Hydropem peritonaei Cl. Auctor quidem ipſe non vidit, duas tamen ipſius hiſtorias a Cl. MEDIAVIA in noſocomio obſeruatas, ſibique communicatas tradit. Mulieris nimirum, hydrope demortuae p. 112.

musculis transuersis incisis, plurima foeditissimaque aqua effluxit, a ventris cauitate per peritonaeum seiuncta. Hac educta, tumor ex duabus tribusue vesicis crassioribus conflatus, et peritonaeo innatus in conspectum prodiit, quem defuncta, alioquin iam, ante quam hydrope corriperetur, percepisse narrauerat.

Alia mulier, quinquaginta annos nata, ante decem iam annos tumores quosdam dispertitos, ad tactum dolentes perceperat, qui quidem in vnum nunc coaluerant, adeo magnum, vt aegrae moriundi necessitatem imponeret. Ventris integumentis et musculis, ipsoque transuersorum tendine probe separatis, et carni, et tendini eorundem saccus, membranae tenuioris subiectus apparuit, cuius cauum non modo tumorem lunatum, exteriori membranae adhaerentem, verum etiam ad triginta libras aquae putidissimae comprehendebat. Iecur pallens et sub cultro stridens.

p. 113. Quod ad causas attinet, quae efficiant, vt hic morbus solis ferme feminis insidiosus sit, atque vix vnquam viros aggrediatur, illas Cl. Auctor non tantum cum Cl. NVKIO et RUDBEKIO in vteri gestatione, sed et in sanguine quouis mense, in inferiores ventris partes confluente, vita sedentaria, debiliori feminarum corporis habitu, thoracibusque strictioribus quaerendas existimat.

p. 114. Signa, quibus hoc hydropis genus ab ascite dignoscatur, enumerantur sequentia, 1) lentum tumoris incrementum; 2) naturalis faciei color persistens; 3) vires permanentes; 4) nulla, nisi prope extremum tempus, pedum intumescentia, nulla corporis macies, nulla spirandi difficultas, nulla febris, nullus dolor; 5) nullum a medicamentis aerumnarum lenimen, quin potius harum augmentum.

Epiſtola quinquageſima et nona hiſtorias quasdam complectitur eorum, quibus vitae finem venenorum adſumptio impoſuit. p.373.

Mulier quippe ad ſexaginta annos nata, quae paſtillos aliquos, ex amygdalis et arſenico, ad necandos mures paratos comederat, poſt peractam horam, moleſto ventriculi ſenſu corripitur, quem vomitiones, deiectiones, deliquia, virium proſtratio, et tandem mors ipſa excipiunt. Tota cadaueris poſterior facies, ne ſuris quidem et calcibus exceptis, fuit nigra. Ventriculi facies interior hinc inde, inprimis prope antrum pylori, vt et duodenum eroſa, pulmones nigricantes, in quibuscunque vaſis ſanguis fluidus et coccineus, et in corde duae concretiones polypoſae comparuerunt.

Paupercula ſexaginta circiter annos nata ſuccum expreſſum foliorum oleandri, vino admiſtum bibit, qui tribus poſt horis, vehementes vomitus, ſitim, pulſus debiles, paruos, ſubduros, ac poſt nouem horas, mortem ipſam accerſit. Supinum corpus nequaquam liuidum, pronum vero a capite ad calcem, violaceo colore ſuffuſum apparuit. Praeter venas ventriculo, omento, et parti inteſtinorum, quae meſenterio proxima eſt, proſpicientes valde dilatatas, rugasque per fundum ventriculi, prope antrum pylori longitudinaliter decurrentes, aequo duriores, nihil ferme in toto cadauere detectum eſt, quod veneni effectus aeſtimari potuiſſet, vnde Cl. Auctor coniicit, neruos, praecipue eos ventriculi et partium adiacentium ita fuiſſe irritatos, vt conuulſiones internas, contractionesque effecerint, mortis demum neceſſitatem inferentes. p.379.

Vir quinquaginta circiter annorum ob melancholicum delirium in noſocomium illatus, ibidemque perfecte fere ſanatus, extractum ſumpſit hellebori nigri, vnde aluus quidem ſoluta primum fuit, p.381.

ſeptima vero circiter hora, ex qua propinatum illud fuerat, vomitus vna cum ventris doloribus ingruerunt, qui quidem calido hauſto iuſculo ſopiti ſunt, paulo poſt vero redierunt, iterumque minui viſi ſunt, vt lectulum aeger peteret, in quo breui poſt exanimis inuentus fuit. Ventre aperto, ventriculus et inteſtina hinc inde inflammata comparuerunt. Lien paulo maior, et ſima ſui facie colore ſuit roſeo, totus autem adeo laxus, vt diſſecti interiora pene diffluxerint. Cerebrum, cerebellum et medulla oblongata, laxiora.

Quod vero non ſolum venena ingeſta, ſed vero et in corpore aliquando ſponte genita illud deſtruant, ſequens hiſtoria a celebri quodam chirurgo Cl. Auctori enarrata comprobat. Iuuenis tertiana febre diu maceratus, ſuperuenientibus conuulſionibus moritur. Ventriculus et inteſtina retracta et ſubrigida multam aeruginoſam bilem continebant, qua ſcalpellus violaceo colore inficiebatur. Idem ſcalpellus, eadem bile madens in carnem vnius alteriusque columbi impreſſus eſt, vnde vterque tremens et conuulſus periit. Quod pariter fatum expertus gallus eſt, qui micam panis, cui bilis haec fuerat admiſta, deuorauerat.

XII.

Actorum Academiae Electoralis Moguntinae ſcientiarum vtilium, quae Erfordiae eſt Tomus II. Erfordiae 1761. 8. apud Ioannem Fridericum Weberum. Alph. 1. pl. 20. tabb. aen. 9.

Ex his ea tantum, quae ad nos pertinent, commemorare placebit.

1) Diſ-

1) *Dissertatio de concha sphaerica fluuiatili, alata, ex badio et nigro colore variegata.* Auctore Cl. HOFFMANN. Concha, quae hic describitur, in cista aquaria, in quam paruulus riuulus per siphones deducitur, larga in copia reperta fuit. Medium ea tenet inter sic dictas cymbas marinas et inter buccina, eiusque testa vasculum sistit, ventre globoso turgido, oblongo, in extrema parte sinuato, ad latus porrecto, margine integro rotundo, labio edentulo, in mucronem papillarem ex gyris duobus vel tribus assurgens, tenue, fragile, pellucidum, obscure album, seu ex albo subuiride, striis capillaribus longitudinaliter decurrentibus; accessiones annuas indicantibus, exornatum, magnitudine nucis auellanae. Hanc testam inhabitat animal, cuius pes primo in conspectum venit, cuius ope animal non solum in fundo et litore fluminum repit, sed etiam summis aquis se suspendet et per medias aquas natat. Ad pedis latus cochleae caput absque vllo discrimine iungitur, quod proboscide, tentaculis et oculis instructum est. Proboscis ex duobus labiis prominulis consistit, ad cuius vtrumque latus singula exeruntur tentacula, antennae seu cornicula alias dicta, quae inquirendae viae et cibo atque etiam velorum modo velificationi et natationi animalculi inseruire, Noster putat. Ad radios cuiusuis tentaculi ocelli apparent, quae veluti exiguae margaritae in aqua albicant. Per omnem cauitatem conchae expanditur cuticula, quae acu puncta aut aliter laesa centrum versus se contrahit. Animalcula haec vtriusque sexus sunt et dorso gelatinosam mollem albamque massam adglutinatam habent, cui numerosa proles adhaeret et a conchis ipsis ad maturitatis statum vsque circumfertur. p. 1.

p. 16. 2) *Obſeruationes vlteriores de tubulis vermicularibus marinis, cornua ammonis referentibus.* Auctore *Eodem.* Hic notamus, teſtacea haec minuta ſpiralia, ex arena conchacea littoris bergenſis regni noruegici aduecta, quae Noſter ad claſſem cornuum ammonis alio loco retulit, ex eadem claſſe nunc eliminanda et tubulorum vermicularium alborum minutorum nomine inſignienda eſſe, inſimulque alium vermiculum marinum, quem foſſilem orbicularem planum appellat, hic deſcriptum et tabula I. delineatum eſſe.

p. 21. 3) *Diſſertatio de montibus argillaceo-calcareis et argillaceo gypſeis,* Auctore Cl. BAUMER. Montes argillaceo-calcarei ex ſtratis heterogeneis terreis ac lapideis conſtructi ſunt, ita, vt humus vel argilla, cum arena ſaepius mixta, ſilices opaci, variis coloribus tincti, ſilices cornei, ſpatum, rarius minora ſaxi vel iaſpidis fruſta, lapides calcarei, argilla atque ardeſia gryſea vel coerulea, terra calcarea albiſſima ſeu lac lunae et incredibilis numerus oſtracodermatum, plantarum, lignorum, piſcium et oſſium petrefactorum in iisdem deprehendatur. Dicti montes propemodum ab euro noto verſus carum vergunt, iidemque ex diluuio vniuerſali ortum ſuum traxiſſe videntur. Montes argillaceo-gypſei ex lapidibus gypſeis, ardeſia friabili, asbeſto plumoſo, alabaſtro, lapide ſpeculari et argilla compoſiti ſunt. Ex his etiam oſſa foſſilia, ad petrefactorum naturam haud accedentia, moſchi odore inſtructa et tantae magnitudinis eruta ſunt, vt maioris, quam quae in noſtris terris inter cognita bruta degere ſolet, belluae partes fuiſſe Noſtro videantur. Montes hos vel ſolitarios vel a montibus argillaceo - calcareis tectos, atque calcareos et gypſeos non ab vna eademque cauſa productos, et argillaceo - gypſeorum directionem aequa-

aequatori apud nos et probabiliter etiam alibi parallelam esse, Noster arbitratur.

4) *Obseruationes de Morochtho*, Auctore *Eodem*. p. 37.
Morochthus in Franconia luto vel lapidibus admixtus reperitur; si purus apparet, color albissimus est, linguae admotus adhaeret et dulcem saporem excitat; pondere admodum leuis est et lapidis valde porosi et fragilis vel terrae speciem sistit. Impurus terram heterogeneam, arenam vel lapides minores in sinu fouet; praecedente magis cohaeret, grauior est et colore variat: qui in Franconia occurrit, rubicundus est vel cinereus. Purus cum aqua efferuescit, eam lacteo colore imbuit, paulo tardius in ea dilabitur, nec penitus soluitur. Spiritu vitrioli aliisque acidis affusis maior suboritur efferuescentia, et affusa salis ammoniaci solutione, salis alcalici volatilis odor percipitur. Morochthum hunc ex ostracodermatibus, a natura in calcem mutatis ortum duxisse, Noster putat. Hinc morochthum pro terra alcalina vel calce minerali habendum esse, colligit.

5) *Historia terrae et maris ex historia Thuringiae* p. 44.
per montium descriptionem eruta, Auctore Cl. FÜCHSEL. Montes, Thuringiam ambientes, omnes stratis exstructos esse, atque secundum stratorum massam, modum compositionis, nec non situm nonnullos ita conuenire, Noster perhibet, vt genus montium constituant, a caeteris distinctum. Nouem series montanas et sex series statuminum enumerat. Ex his vltima series montana, montibus calcareis, infinito numero corporum marinorum testaceorum refertis constructa est et a Nostro series testaceo calcarea, *Muschelkalch, das oberste Kalchgebürge*, vocatur. Series statuminis, situm et positum horum calcareorum montium sequens, ex stratis

tis argillaceis, hinc inde gypſeis, componitur et ſtatumen gypſeo - argillaceum rubrum, *das rothe Gypslager*, appellatur. Subtus et a latere prioris ſeries montium arenaceorum, ſtratis argillaceis diſtinctorum procumbit et ſeriem arenaceam, *das Sandgebürge*, exhibet. Huius ſeriei ſtatumen ex ſtratis argillaceis, maxime rubris, et nonnullis arenaceis, ignis vim perferentibus, componitur et ſtatumen arenoſo - argillaceum, *Glühſand*, *Hüttenſandlager* format. Tertia ſeries iterum calcarea eſt, quam vero ob diuerſam mixtionem et ob farinaceam, quam habet faciem, farinaceam calcaream, *Meelbatzen*, *Brennkalchgebürge*, Noſter appellat. Huius ſeriei ſtatumen e ſtratis, ex glauco - nigricantis, rarius rubrae, argillae, et quibusdam ſpuriis conſtat, quae in nonnullis alabaſtrina aut gypſea continent, hinc ſtatumen hoc alabaſtrino- argillaceum glaucum, *das graue Gyps oder Alabaſterlager*, Noſter nominat. Quarta ſeries ſecundum ſtrata quidem calcarea eſt, ſed ob heterogeneam metallicam admixtionem calcareo - metallica ſeries, *die Floetze*, *das Floetzgebürge* appellatur. Huius ſtatumen ex ſtrato arenoſo, dein calcareo, impuro, limoſo, tandem e ſtratis albidis argillaceis lapidoſis conſtat et a Noſtro ſtatumen metallico - arenoſum, *Sandfloetz*, vocatur. Quinta ſeries e ſtratis argillaceis, lapidoſis, plerumque fiſſis conſtat, quorum color viridiuſculus albicans eſt, diciturque ſeries fiſſilis albicans. *weiſs Gebürge*, *weiſslich Schalgebürge*. Sub hac ſtatumen nullum Noſter detexit. Sexta ſeries itidem ex ſtratis argillaceis lapidoſis, plerumque rubris et aeque fiſſis conſtat, et ſeries fiſſilis rubra, *roth Gebürge*, *roth Schalgebürge* nuncupatnr, neque etiam ſtatumen habet. Septima ſeries, aeque fiſſa, ex ſtratis pariter argillaceis conſtat, quorum color e gryſeo coeruleus eſt, hinc ſeries fiſſilis coerulea, *ſchwarz-*

blau

blau Schalgebürge, Dach-Schiefergebürge, nominatur. Statumen, tribus his ſeriebus ſubſtratum, quoad ſtratorum maſſam, non vero quoad duritiem, ſuis ſeriebus conuenit et ob alumen, in plurimis locis productum, et ob nigredinem ſtatumen aluminoſum fiſſile nigrum, *Alaunſchiefer*, *ſchwarz Alaunlager*, *vitrioliſches Gebürge* vocatur. Octaua ſeries carbonum foſſilium ratione numeri ſtratorum et altitudinis pro tali aſſumenda non eſſet, niſi vſus et vtilitas peculiarem ſuaderent deſcriptionem: nomen germanicum *ſteinkohlicht Gebürge*, *Steinkohlenſloetze* audit. Statumen vltimum, ſecundum Lehmannianos indices ex arena et argilla rubra potiſſimum compoſitum eſſe, Noſter refert; id tamen ratione altitudinis magis ſeriem eſſe, prout praecedentem ſeriem carbonum magis indolem ſtatuminis habere, autumat, ob defectum vero certiorum obſeruationum ſtatumen, germanice *das rothe todte Lager* nominat. Finita hac ſerierum et ſtatuminum deſcriptione ſitum harum ſerierum et ſtatuminum Noſter deſcribit, quem non ſecundum grauitatem ſpecificam eueniſſe dicit. Situ deſcripto obſeruationes has tam inter ſe quam cum aliis combinare atque euentus ſeu hiſtoriam exinde deducere annititur, tuncque oſtendit, ſeries haſce montanas non immediate ſed ſucceſſiue per coordinationem particularum et a fluido, quod particulas terreſtres continet et ad fundum ſub luti ſeu cryſtallorum forma delabi permittit, productas ſtrataque omnia ex fluidis praecipitata primo mollia et lutum, temporis vero ſucceſſu duriora vel lapidea facta eſſe. Tandem quoque maris conditiones exponit et docet, quomodo a varia eiusdem conſtitutione varius ſtratorum ordo productus eſſe videatur.

6) EIUS-

p.209. 6) EIUSDEM *vsus historiae suae terrae et maris.* Hic ostendit Cl. Auctor, quomodo talis terrae marisque historia primo literatis viris, dein metallicolis, porro metallurgis seu, qui mineras fundunt, tum agricolis et architectis, qui ad aedificanda domicilia arenam, calcem, gypsum etc. quaerunt, tandem fossoribus, qui scaturiginem quaerunt et omnibus artificibus et opificibus, qui plurimis naturae productis opus habent, vtilitatem parere possit.

p.255. 7) *Descriptio acuum magneticarum, nouiter inuentarum, quae vulgaribus praestantiores sunt, atque artificii, vires magnetum naturalium insigniter augendi.* Auctore Cl. AEPINO.

p.273. 8) Cl. LEHMANNI *animaduersiones de vera sandaracha veterum et de puteo sandaracino Philostrati, latine reddidit* Cl. MANGOLDUS. Sandaracam, Sandaracham, Risigallum, Realgar, Harnat, Zarnich, Zirnich, Alonsis, sulphur rubrum, rubrum sulphur montanum, rubedinem montanam, *Bergroethe*, auripigmentum, flauum fuliginosum, *Rauschgelb, Russgelb*, gallice *orpiment*, vnum corpus designare, et a veteribus sandaracham veram, cinnabarim et minium saepe confundi, Noster ostendit, quodque PLINIO Sandaracha spuria appelletur, id nobis minium esse, hoc vero apud veteres cinnabarim designare, exponit.

p.285. Quod ad puteum illum sandaracinum attinet, cuius apud Philostratum mentio facta est, quiue ob terram sandaracinam, vt vocarunt, nomen inde accepit, terram istam indolis martialis fuisse, fontemque istum vel e vicinia sua rubram ferri terram absorpsisse, vel illum ipsum nihil aliud forte fuisse, quam fodinam, praeteritis temporibus exustam, quae, consumtis in ea omnibus facile comburendis minerali-

bus,

bus, ſenſim et pedetentim deſierit ardere, relicta eiusmodi terra rubra ferrea quaeque ab adfluentibus aquis in fontem mutata fuerit, Noſter variis argumentis probare annititur.

9) *Quid veterum fuerit malachites veri ſimili ratione eruit atque de ortu cryſtallinarum et quae in fila diſcerpi poſſunt, inprimis coloratarum, minerarum* egit IDEM: *latine* reddidit Cl. MANGOLDUS. Naturae hoc productum mineram cupri viridem cryſtallinam et compactam eſſe, Noſter oſtendit, omnesque ſpecies minerarum radioſarum et cryſtallinarum formam ſuam ſpatis immiſtis debere et ab eis in mineralia redactas eſſe, aſſerit. p.291.

10) *Determinatio geometrica propugnaculi maximi in polygono quouis dato*, Auctore Cl. MYLIO. p.317.

11) *De plantulis frumenti ſeminalibus obſeruationes quasdam propoſuit* Cl. NONNE. Obſeruauit Cl. Auctor in vno ſeminis grano vnam tantum plantulam ſeminalem nec plures haerere, eamque vagina inuolui, hanc autem ad defendendam plantulam ab iniuriis et ad praeparandum alimentum adeſſe, eandemque cum plantula tamdiu creſcere, donec haec ipſa plumulam radiculasque emiſerit. p.336.

12) *Annotationes botanico- oeconomicae de Glauce* RIVINI, Auctore Cl. FRID. AUG. CARTHEUSER. Glaux RIVINI, planta tum viridis quam ſiccata pecori, praeſertim vaccis, gratiſſimum praebet pabulum, numeroſis foliis teneriſque caulibus inſtructa eſt; per radices ſuas repentes intra breue tempus multiplicatur; nullam peculiarem culturam requirit, ex plantarum indigenarum numero eſt et hyemis iniurias ſuſtinet. Propagatio glaucis per radices p.355.

dices transſplantationis ope abſoluitur, transſplantatio autem vere vel autumno ſicca tempeſtate coeloque ſereno inſtituenda eſt. Radices huius plantae dulci ſapore praeditae ſunt, hinc eas, niſi glycyrrhizae, tamen polypodii radicibus in arte medica ſubſtitui poſſe, Noſter arbitratur.

p. 361. 13) *Examen chymicum viſci betulini*, Auctore EODEM. Viſcum betulinum reſpectu truncorum, foliorum, florum, fructuum totiusque faciei externae a viſco quercino nihil differt, ratione ſaporis autem et odoris vtrumque differentia notabilis intercedit: viſci enim betulini folia ſi maſticantur ſaporem obtuſum, leniter amaricantem et in receſſu quaſi ſubdulcem inprimunt et ſub conciſione aut contuſione odorem ſubbalſamicum de ſe ſpargunt: viſcum contra quernum odore et ſapore ſenſibili deſtituitur. Fructus tamen ſeu baccae vtriusque viſci eandem naturam habent. Extractum reſinoſum foliorum et teneriorum ramorum viſci betulini, ope ſpiritus vini paratum, odorem melleo - balſamicum et ſaporem e ſubdulci amaricantem leniterque balſamicum habuit; extractum vero gummoſum, ope aquae paratum, odore viſci contuſi vel diſſecti ſpecifico debili et ſapore amaricante leniterque balſamico inſtructum fuit. Extractum ramorum craſſorum reſinoſum odorem melleo - balſamicum et ſaporem ſubdulcem aliquanto balſamicum inque receſſu nauſeoſe amaricantem exhibuit; extractum vero gummoſum odore viſci natiuo et ſapore amaricante vix ſenſibili dulcedine remixto donatum fuit. Eadem experimenta cum viſco querno inſtituit Cl. Auctor, primoque extractum reſinoſum foliorum et teneriorum ramorum odore balſamico et ſapore amaricanteleniſſime in receſſu adſtringente inſtructum obtinuit, gummoſum vero extractum odorem

nauſeo-

nauſeoſum et ſaporem amaricantem, ſalſedine quadam remixtum obtulit. Extractum reſinoſum ramorum craſſorum odorem balſamicum ſingularem, et ſaporem ſatis auſterum et nauſeoſum in ſimul, ſed ſingularem habuit, gummoſum autem extractum odorem debilem, pruna, toſtione exſiccata, paululum aemulantem, et ſaporem ſalſum, amaricante et ſubadſtringente leniſſime remixtum exhibuit. Decocto ex foliis ramisque viſci betulini parato vitriolum ferri pulueriſatum admixtum nullam, ratione coloris, mutationem produxit, viſci querni vero decocto obſcureflauo admixtum ferri vitriolum mox nigrorem aſſumſit. Tandem viſci betulini folia et ramos cum aqua in cucurbitam immiſit et ſolito more deſtillauit, ſicque aquam limpidam, odore viſci betulini ſpecifico, ſed fragrantiori et nonnihil ingratiori, et ſapore debili ſubbalſamico imbutam, neque tamen oleum, obtinuit; aqua vero viſci querni odoris nauſeoſi, maxime ab illius aqua diſtincti absque oleo tranſtillauit. Itaque viſco bitulino et quercino ratione virium medicarum differentiam ineſſe, Noſter colligit.

14) *Obſeruatio de aphronitro*, Auctore *Eodem*. p.369.
Aphronitrum guſtatum linguae ſaporem nitroſum, nonnihil obtuſum impreſſit, carbonibus candentibus iniectum multas cum ſibilo ſcintillas circumſperſit acidisque affuſis efferbuit. Aqua ſolutum et colatum terram, partim albam, partim griſeam, in filtro reliquit, quae, ſpiritu ſalis inſtillato, efferbuit et ex parte ſoluta, poſtmodum euaporata, materiem plumoſo-ſeleniticam exhibuit. Liquor colatus, euaporatus et ad cryſtalliſationem repoſitus, cryſtallos tenues, oblongo tetraedras, vtrinque obtuſas, planiuſculas cum interiecta materie plumoſa, tenerrima, ſeleniticae naturae exhibuit. Cryſtali, prunis impoſitae, viuide ſcintillantes, ſapore nitri vulgaris

ris instructae fuerunt, quarum solutio, aqua simplici facta, affuso oleo tartari per deliquium, vel etiam solutione salis sodae, lactescens materiem albam deiecit, quae instillato spiritu salis efferbuit. Instillato oleo vitrioli, e crystallis fumi rubentes exeunt, quibus dispersis, massa in coagulum plumoso-striatum abit, quod affusa aqua calida facile soluitur. Euaporata solutio crystallos oblongo-compressas, latas, sali mirabili GLAUBERI similes, largitur, quae, prunis iniectae, aquae instar liquescunt, in calcem albam fatiscunt et in aqua frigida facillime soluuntur. Itaque aphronitrum depuratum ex acido nitroso et sale alcali fixo minerali componi, ideoque nec ad natri species, nec ad salia alcalia, sed ad genuinas nitri species referendum et nitro cubico analogum esse, Noster autumat, et a nitro embryonato, quod alcali volatile fouet, nec crystallisatur, sed per euaporationem auolat, longe recedere, ostendit.

p.379. 15) *Obseruatio de relatione succini versus nitrum*, Auctore *Eodem.* Succinum, cum nitro mixtum et detonatum, Noster varie disquisiuit, tuncque acidum succini sub detonatione dissipari, nec sal commune inde nasci, idemque acidum ob volatilitatem ab acido vitriolico discrepare, hocque, corporibus inflammabilibus immixtum, sub detonatione cum nitro in sal medium, polychrestum dictum, abire, sal acidum vero succini omniumque bituminum per detonationem cum nitro in alcali fixum mutari, reperit.

p.388. 16) *Obseruatio circa mercurium vitae*, Auctore *Eodem.* Obtinuit Noster, dum butyrum antimonii cum aqua miscuit et aquam super puluerem album antimonialem per aliquot dies in vitro aperto reli-

reliquit, cryſtallos plumoſas, albas, inſipidas, quae ſiccatae et aeri expoſitae ſiccae permanſerunt. Hinc aquam, in qua butyrum antimonii ſolutum eſt, ſi ea aliquamdiu ſuper mercurium vitae relinquatur, acidum ſalis communis, ex butyro antimonii ante ſuſceptum, ex parte rurſus deponere, hocque cum mercurio vitae nouam mixtionem inire, et ſubſtantiam non amplius corroſiuam, nec in aere deliqueſcentem, ſed inſipidam et ſicciſſimam oriri, colligit.

17) *De cera flaua pictorum vſui accommodata,* p. 391. Auctore Cl. IACOBI. Admiſcuit Cl. Auctor aquae calcis viuae concentratae vnciis quatuor, olei tartari per deliquium, valde ſaturi vnciam ſemis, inque eas terreo in vaſe cerae flauae vnciam ſemis immiſit, lenique applicato igne, et adhibita absque interruptione cum ſpatula lignea agitatione nitidiſſimam ſolutionem cum permultis pigmentis, ab acido liberis, iunctionem ſubientem. Maſſam hanc per linteum candidum, ad ſeparandas partes grumoſas ceraceas, traiecit, eamque, quo diutius vaſi incluſa aſſeruetur, eo melius picturae inſeruire obſeruauit. Vas, ceraceam maſſam recondens, vitreum aut, ſi terreum adhibeatur, exactiſſime coctum probeque vitreatum requiri, notat. Hanc cerae tractationem eundem quidem in pingendo vſum cum noto illo Neapolitano artificio habere, ſed a Neapolitana cerae diſſolutione, quae cerae in aquam tranſitum, additione paucarum guttularum liquoris cuiusdam efficit, differre monet, ſiquidem Cl. Auctoris ſolutio notabilem lixiuii ſoluentis copiam pro eodem obtinendo ſcopo expoſcat. Quam ob rem ſaponariorum lixiuium, nondum ſaponis coctioni adaptatum, maxime ſatur, ad ſiccitatem vsque euaporatum, calcinatum vitreaeque tabulae impoſitum, ſpontaneae in cella deliqueſcentiae expoſuit, iterum-

que euaporatum ſimili deliquio tradidit, ſicque operationem ad quartam vicem repetiit, tandemque liquorem, Neapolitano ſimillimum, obtinuit. Caeterum picturas, recenter paratas madida ſtatim cum ſpongia detergendas non eſſe, ſed interuallum quoddam, quo tempus exſiccationi relinquatur, concedendum innuit, omnemque peregrinarum rerum, vt vernicum mucilaginum etc. adiunctionem vetat, ſiquidem ſufficientem ſplendorem exſiccatione, aliquot hebdomadum ſpatio conceſſo, ſponte obtineri perhibet. Reſpectu pigmentorum, cerae admiſcendorum, omnia acidae indolis pigmenta exulare debere, contra pigmentis, germanice *Laccfarben* dictis, locum concedendum eſſe, monet.

p.401. 18) *Experimenta quaedam chemica de cinnabari eiusque partibus conſtituentibus cum obſeruationibus quibusdam de eiusdem vi medica*, Auctore Cl. MANGOLD. Cinnabarim, cum ſingulo metallorum et ſemimetallorum miſtam per caementationem diſquiſiuit et ſequentia obſeruauit. 1) Mercurius, in cinnabari contentus, facillime omnium liberatur per cuprum et ferrum, a ſtanno contra maxime retinetur. 2) Mercurius, a cupro liberatus ſingulari modo in globulos colligitur, radios formantes. 3) Nullum metallum et ſemimetallum, praeter argentum, cuprum et quodammodo ſtannum cinnabari qualitatem, qua inſtar plumbi vel ſaltem ceruſſae ſcindi poteſt et metallicum ſplendorem acquirit, communicat. 4) Pondus cupri, ſtanni, reguli antimonii, plumbi, zinci et argenti cum cinnabari per caementationem augetur, biſmuthum vero pondere minuitur. 5) Cinnabaris cryſtallos, ſplendore metallico praeditas, ex argento producit, quae peculiarem ſpeciem ſiſtunt et ſalinae acidae ſunt, eademque vel pars eiusdem generationi et vegetationi metallorum fauet. 6) Cinnabari metalla

talla ignobiliora et ſemimetalla, inprimis regulus antimonii, cuprum, plumbum, ferrum et zincum calcinantur. 7) Nulla cinnabaris ſublimata pellucida eſt, praeter eam, quae cum argento caementatur et nulla aurum muſicum dat, quam quae cum ſtanno et biſmutho digeritur.

His expoſitis obſeruationem Noſter de effectu antiſpaſmodico communicat, quem edidit cinnabaris in viro, qui in ſiniſtro pede globulo plumbeo, ex ſclopeto emiſſo, inſigniter laeſus poſteaque horrendis ſpaſmis ita excruciatus fuit, vt totum corpus miris modis conuelleretur. Hanc ob cauſam aegroto ad methodum Cl. SCHLICHTINGII vnciam dimidiam cinnabaris cum ſex aquae pluuiae vnciis exhibuit, terrificumque iſtum ſpaſmum eodem die mitigatum eſſe, annotauit. Cum autem remedium hoc, recurrente licet ſpaſmo, denuo propinatum non fuerit, atque aeger gangraena proſerpente ſuccubuerit, obſeruationem hanc nondum plane perfectam eſſe, arbitramur. p.421.

Obſeruatio de mala quadam conformatione ſituque partium quarundam imi ventris in puero quinque cum dimidio annorum, Auctore Cl. BOESEFLEISCH. p.431.
Vmbilicus in hoc puero non in loco, naturali adfuit; ſed eius loco in latere imi ventris ſiniſtro, vnum digitum cum dimidio a regione vmbilici, cicatrix quaedam, plana, neque vero excauata viſa fuit. Aliquot digitos ſub iſto loco, vbi alias vmbilicus eſt, inaequaliter rotundum, dilute rubrum et nitens corpus adfuit. Ex hoc corpore inferius verſus dextrum latus quaedam vrinae ſtriae prodierunt; ſub iſto autem corpore pars quaedam viſui ſe obtulit, quae glandem penis inuerſam repraeſentauit, frenulo nempe ſuperius, praeputio autem inferius ſito. Eo in loco, vbi corporis iſtius, glan-

glandem referentis, finis fuit, atque in lateribus eiusdem nonnullae plicae adfuerunt, ſpeciem quandam ſcroti praebentes, ſed parum elatae. In vna harum plicarum ſine dubio paruula adfuit apertura cum lotium inde ſtillauerit; in corpore vero, glandem referente, eiusmodi apertura plane defecit. Sub ea parte, quae ſcroto ſimilis fuit, atque in lateribus ſiue inguinibus inſignes et oblongi tumores apparuerunt, inſtar coni fere compoſiti, labiaque verendorum muliebrium quaſi repraeſentantes, inter quos rimae cuiusdam ſpecies, vt iisdem verendis, intercepta fuit, ita, vt hermaphroditum imaginari ſibi quis potuiſſet. Memoratus puer non niſi panniculis mollibus et pendens minime vero ſellae, inſidere, nec etiam cubare potuit, niſi in parte ſuperiori dorſi, vel genubus capiteue. Caeterum appetitus viguit et aluus bene reſpondit.

p.443. 20) *Hiſtoria morbi, maxime complicati, mulieris cuiusdam, in cuius diſſectione poſt mortem praeter alia ventriculus in duas partes diuiſus et ſitus viſcerum quorundam mutatus deprehendebatur* Auctore Cl. MANGOLD. Foemina, in iuuentute adhuc conſtituta, poſtquam ingens onus tulit, vehementi dolore in latere dextro cruciatur. Viro poſthac nupta plures difficiciles partus patitur, vltimoque, vbi mortuum edidit foetum, male tractata, febre et inflammatione corripitur, ab eoque tempore ingens excreſcentia in vagina apparet. Dolore ſupra memorato aucto tandem decumbere cogitur, inſimulque enormem in vtero et ſinu pudoris ſentit dolorem. Multum demum a variis malis iisque grauiſſimis defatigata obiit. Corpore eius diſſecto, praeter viſcerum quorundam ſitum mutatum, ventriculus in duas partes diuiſus in conſpectum venit, cuius medio pancreas ſcirrho-

rhoſum et fere cartilagineum ſolito maius et rubicundum incubuit. Quae in ſano ſtatu in ſiniſtro latere haeret ventriculi pars, perque vaſa breuia cum liene coniungitur, ſuperius ſub diaphragmate vna cum liene locata fuit, quae vero dextrum alias latus reſpicit, inferius, vmbilicum verſus, ſitum habuit. In medio ventriculus, vbi diuiſio apparuit, contractus fuit ingentemque verſus inferiora plicam formauit, in cuius medio foramen magnitudine groſſi germanici adfuit, per quod et ſupra plicam cibos e parte ſuperiori ventriculi in inferiorem deſcendiſſe, Noſter autumat.

21) *Obſeruatio de vtero cuiusdam foeminae duplici* Auctore Cl. BOESEFLEISCH. Quantum ex deſcriptione perſpicere licet, vterus ſepto craſſo et firmo ad fundum vsque diuiſus duas cauitates habuit, in quas hiarunt tubae fallopianae, quarum extremitates, alias liberae, cum ouariis confuſae fuerunt. p. 451.

22) *Obſeruationes de morbis venereis* Auctore Cl. BAUMER. Ex his notamus, Cl. Auctorem mercurii dulcis aliquot grana cum olei hyperici vel momordicae ſemuncia coniuncta et, vitro probe agitato, ter de die iniectionem, ſyringae ope, in vrethram vel vteri vaginam in gonorrhoea maligna ſimilique fluore albo ſuſcepiſſe, ſimulque interne diuretica propinaſſe, ſicque morbum vtrumque feliciter ſanaſſe. p. 455.

23) *Obſeruatio de praeclaro vſu corticis peruuiani in febribus malignis* Auctore Cl. VOGEL. Decocti corticis peruuiani vnciam cum pauxillo ſyrupi acetoſitatis citri omni bihorio febre maligna decumbentibus exhibuit, nec vllum eorum, qui ſtatim ab initio aut ſaltem ſub incremento morbi eo vſi ſunt, periiſſe, deprehendit. p. 461.

p. 465. 24) *Obseruationes de vi fulminis electrici in membra frigore vsta, et alio modo adfecta* Auctore Cl. FÜCHSEL. Viro quinquagenario, cuius pedes et manus frigus exussit, electrica vi applicata, intra tres hebdomades stupor et tumor secessit sensusque rediit. Idem aeger posthac defluxione catarrhali ad dentes cum erysipelate correptus fuit; quapropter Noster scintillulas electricas simplices in buccam tumidam, vsque dum cutis madescere videretur, prosilientes ex machina eduxit; quo facto noctu subsequens sudor capitis largus malum istud profligauit. Alii viro octogenario, doloribus rheumaticis vexato, tumoreque glandularum inguinalium et varice seu spasmo inflata vena brachiali laboranti, electricam vim applicuit; inde dolores quidem imminuti fuere, sed sine constanti effectu; varicem dicta vis intra vnam vesperam abegit et tumorem inguinalem, pugno aequalem, nulli remedio obedientem, intra triduum constanter discussit. Mulier hemiplectica, adhibita simplici electricitate, nullam primo mutationem sentiens, subsequente nocte horrendis epilepsiae conuulsiuae insultibus distorsa fuit; sequentibus horis matutinis eruperunt per totum latus hemiplecticum exanthemata, inter purpuram et vrticatam speciem media, tuncque insultus epileptici cessarunt. Verum hemiplexia remansit, corpus autem prius macrum, posthaec magis, et ad obesitatem fere vsque, intra duos annos et vltra nutritum fuit. Tandem nouo insultu apoplectico accedente ad summam maciem redacta periit. Vir rheumate vago laborans brachium affectum tribus scintillis simplicibus concussum illico mouit, nec halitus frigidos, brachium et quodcunque membrum, in quo alternatim latitauit rheuma, nonnunquam perflantes, intra mensem sensit, vsque dum catarrhalis insultus, non rite succedens in nouum, ast leuius, rheuma transiret.

25) *Ob-*

25) *Obſeruatio de aegra poſt multum opium ſumtum ſecura* Auctore Cl. STRACK. Ancilla pharmacopoei cuiusdam remedium, ex ſpiritus vini gallici vnciis quatuor, ſaponis veneti vncia vna et dimidia, camphorae drachmis duabus et opii crudi ſcrupulo vno paratum et externo vſui deſtinatum pro pharmaco purgante habuit et ſumſit. Aliquot horis praeterlapſis pharmacopoeus tincturam hanc aegro tranſmittere cum voluiſſet, ab ancilla relatum accepit, ſe eandem, pro purgante habitam, ſumſiſſe nec inde quidquam perſentiſcere. Statim igitur aquam calidam ancillae potandam dedit, pauloque poſt Noſter conſultus vomitoria, purgantia et ſpiritum cornu cerui propinauit, quibus cunctis duorum dierum ſpatio largiter ſumtis tertio die bene ſana e lecto ſurrexit, nec vllum vitium, a nimio opio alias metuendum, perſenſit. p.477.

26) *Obſeruationes de maniaco, vſu pulueris tunquinenſis ſanato*, a Cl. SEBASTIANI *propoſitas latinitate donauit* D. B. Viro, annum quadrageſimum agenti, qui ob infantis obitum primo triſtis, tandem furibundus euaſit, venaeſectione variisque remediis incaſſum adhibitis, doſin pulueris tunquinenſis, ex moſchi optimi granis ſedecim, cinnabaris natiuae et antimonii ana granis duodecim parati, cum multa aqua ſimplici ingerendam curauit; inde poſt aliquot horas quietior factus, parum demum vel nihil abſoni locutus eſt. Poſtridie alteram laudati pulueris, ex aequalibus ingredientium partibus, cuiuslibet nimirum viginti quatuor granis compoſiti, doſin Noſter exhibuit; quo facto plenaria menti rediit tranquillitas. p.483.

27) *De pilorum circa pudenda reſectione ſingulari methodo, ad humores in gonorrhoea effluentes di-* p.490.

minuendos, dolores in *gonorrhoeis diurnis tollendos nec non bubones venereos resoluendos, quam inuenit et communicat*, Cl. MEDICUS. In curando hoc morbo ad imminuendum humorum affluxum et corroboranda vasa debilitata respiciendum esse, Noster monet. Ad explendam igitur regulam primam, quam primum virus venereum ex membro virili elutum est, pilos circa pudenda penitus desecari atque locum aqua calida lauari iubet. Quo facto, duodecim horarum spatio profluuium minui, duobus vero peractis diebus fere nullum amplius esse, dicit. Si vero pili mediam superarint longitudinem, profluuium etiam validius et copiosius euadere, illico vero, quam primum pili rursus resecti fuerint, diminui obseruauit. Altera resectionis pilorum vtilitas in sedandis tollendisque gonorrhoeae diurnae doloribus consistit: in benigna enim gonorrhoea, per longum tempus iam durante, adeoque cum doloribus coniuncta, pilos circa pudenda Noster resecauit, interne vero medicamenta incrassantia exhibuit, sicque dolores decrescere, nunquam redeuntes obseruauit. Tandem idem remedium, dummodo sine temporis iactura adhibeatur et interne sal resoluens insuper propinetur, ad bubones venereos dissipandos idoneum esse, asserit et triplicem hanc vtilitatem ab impedito humorum ad vrethram affluxu dependere, autumat: humores enim, morbum constituentes, ad incrementum pilorum impendi, ostendit. Minime tamen pilorum resectionem solum remedium gonorrhoeae existimat, sed roborantia omnino remedia adhibenda esse et corticem peruuianum, subiuncto aquae frigidae balneo cum fructu propinari, monet.

p. 500. 28) Μελετυματα *de nummis quibusdam antiquis e mari eiectis* Auctore Cl. APELBLAD.

29) *Com-*

XIII.

Noua physico - medica.

Petropoli relatum habemus, rei medicae per vastissimum Imperium Russicum habendam rationem, prorsus noua ideo ab Augustissima Imperatrice data lege nouoque per illam constituto Collegio Medico Supremo, insigniter mutatam esse, cuius notitiam iisdem verbis, quibus exaratam accepimus, nostris quoque lectoribus exhibendam esse putamus, ne institutum illud forsan aliter, ac sese habeat, explicasse videamur.

Haec

Haec nunc eſt Imperii Roſſici felicitas, vt auſpiciis Auguſtiſſimae CATHARINAE II habeant exteri, quod mirentur, et ciues, de quo gaudeant. Quam indefeſſa cura et labore omnes boni principis partes ſapientiſſima explerit Imperatrix, tot tantaque loquuntur monumenta, vt cum breuitate temporis comparata, fidem fere exſuperent. Vnum ex his haud tamen poſtremum eſt, publico Auguſtae mandato conſtitutum eſſe Collegium Medicum, eadem auctoritate, qua reliqua ſuprema Imperii tribunalia, pollens, cui omnis rerum medicarum per totum Imperium directio, quae olim penes ſolum Archiatrum erat *), credita eſt. Gratum erit exteris, leges collegio datas noſſe: nec vero id vtilitate carebit, praecipuas ſaltem compendio exhibere, quum non parum ſit, quod ad eos aeque ac ad ciues imperii pertinet. Medici, chirurgi ac pharmacopoei omnes tam in exercitu et claſſe, quam et prouinciis et ciuitatibus, auctoritate collegii conſtituuntur, et ab eo agendorum normam accipiunt. Quum vero hucdum omnes medici, magnaque chirurgorum pars ab exteris exciti fuerint, huic ita malo proſpectum eſt, vt paucis annis facile Roſſia hoc exterorum beneficio carere poſſit. Hoc ſcopo Auguſta imperauit, vt communi conſilio cum vniuerſitate Moſcouienſi, collegium quantocius de erigenda facultate medica, conſtituendisque profeſſoribus cogitet, ne ii, qui arti medicae deſtinantur, peregrinas ad oras proficiſci cogantur, ſed natali in ſolo eius praeceptis imbuantur. Magnum adeo imperium, tot continens regna, tot prouincias et coeli et ſoli diuerſitate mirum quantum ſibi diſſimiles ſpem facit, multa adhuc eſſe parum cognita, gratiſſima tamen naturae ſcrutatoribus, ſi olim detegantur, futura,

*) vid. Comment. noſtr. Vol. IX. P. I. p. 168 et 169.

tura, non medicis tantum, ſed et aliis vſibus, apta. Quum omnibus his prouinciis non chirurgi ſolum, ſed et medici dati ſint, ſperandum ſane eſt, multa in apricum productum iri, ſi vllam ſaltem operam huic rei impenderint: hoc vero vt collegium exequatur, ſummo imperiali mandato decretum eſt, datis ſimul praemiis, ſi qui praeclari aliquid praeſtiterint. Nullum eſt dubium, quin et res medica nouis obſeruatis et inuentis coniuncta tot virorum opera increſcat, cum id quoque ſapientiſſimae Legislatricis attentionem haud effugerit. Ea enim data ſimul Collegio cura eſt, vt omnia rariora et ſcitu digna, peculiaribus Commentariis medicis a collegio quouis anno edendis, publici iuris fiant. Medici ſcientia et eruditione clari, qui labore ſuo ad Commentaria haec aliquid contribuere, ex decreto collegii, nomine Auguſtiſſimae imperatricis, titulum membrorum honorariorum obtinebunt, cum, praeter adminiſtrationem rei medicae, idem fere collegii ſit inſtitutum, quod academiarum ſcientiarum. Quum adhuc non pauca ſint, quorum cura identidem collegio incumbit, e compluribus membris illud conſtituere Auguſtae placuit, quibus Praeſes datus eſt

Illuſtriſſimus et Excellentiſſimus L. B. ALEXANDER DE TSCHERKASSOW S. S. M. Imperialis cubicularius actualis, cui quoque ſoli res oeconomica cum aerario tradita eſt. Collegii membra ſunt:

GEORG. THOMAS L. B. DE ASCH, Exercitus Imperialis Proto-Medicus.

CHRISTIANVS PAECKEN, Medicus Academiae militaris.

ANDREAS LINDEMANN Medicus obſtetricius; quibus honor additus eſt conſiliariorum altiorum Imperii tribunalium.

E phar-

E pharmacopoeis conſtitutus eſt: IOH. GEORG. MODEL, pharmacopoeus primariae officinae Imperialis, addito titulo conſiliarii aulici.

E chirurgis data ſunt collegio membra:

IOH. GEORG. WULFF, Primarius chirurgus (*Stabs-Chirurgus*) academiae militaris, addito aulici conſiliarii titulo.

CHRISTIANUS LUD. BLOCK, chirurgus legionis praetorianae Semenouienſis, nomine Aſſeſſoris.

Cum Auguſtiſſimae Roſſiarum imperatricis CATHARINAE iam vniuerſo orbi amor innotuerit, quo omnis generis ſcientias et artes, humano generi vtiles, non ipſa tantum colere, ſed et tueri dignatur: nullum certe dubium eſt, quin aeque vt omnibus eruditis, ſic et inprimis medicis gratiſſimum hoc inſtitutum futurum ſit, et quin vitam immortali famae coaeuam magnae et ſapientiſſimae principi voueant.

Regia chirurgiae Academiae *Pariſienſis* duplicatum praemium, quaeſtioni *de optimo aperiendi tractandique abſceſſus modo* propoſitum et ad hunc annum 1764 dilatum *), adiudicauit nuperrime Cl. DAVID, artium magiſtro et chirurgiae candidato. Is iam praeter varios huc vsque editos commentarios in primis ex praemio illo innotuit viris doctis, quod ante hos duos annos a ſcientiarum ſocietate *Harlemenſi* conſecutus fuit, optime nimirum ſoluta quaeſtione *de augendo vel ſupprimendo lacte* aliisque circa hoc naturae negotium obuenientibus malis optime tollendis **).

Regiam

*) vid. Comment. noſtr. Vol. IX. P. II. p. 344 et Vol. XI. P. I. p. 163.

**) ib. Vol. IX. P. III. p. 542.

Regiam ſcientiarum ſocietatem *Gottingenſem* duo quidem praemia oeconomicis argumentis praefixa, *de ouium* ſcilicet *cultura* et *paſcuorum communione*, auctoribus adhuc incognitis tribuiſſe nuper indicauimus *). Nunc vero legimus, duplex iſtud praemium ab vno eodemque auctore fuiſſe reportatum, Viro Cl. IOANNE AUGUSTO SCHLETTWEIN, sereniſſimo Marchioni Badenſi Durlacenſi a conſiliis redituum ſiue camerae et politiae, in oppido ob egregium ibi florentem hortum botanicum valde claro, *Carlsruhe* dicto, degente.

In vniuerſitate porro, quae *Goettingae* floret, Vir Cl. GEORGIUS MATTHIAE, Medicinae Doctor et Profeſſor huc vsque extraordinarius, nunc eiusdem Profeſſoris Ordinarii honoribus exornatus fuit. Quam is egregie de medicina et litteraria in primis medicorum hiſtoria meruerit, inſigni ſpecimine lectoribus noſtris nuper iam comprobauimus **).

In *eandem* quoque vnuiuerſitatem *Goettingenſem*, vt Medicinae et Anatomiae Profeſſoris Ordinarii munus ibi ſubeat tertiumque facultatis medicae ſic dictae locum occupet, euocatum fuiſſe eoque iam ſeceſſiſſe legimus Virum Cl. PHILIPPUM GEORGIUM SCHROEDER, Medicinae Doctorem eiusdemque hactenus Profeſſorem Publicum Ordinarium in Academia Marburgenſi.

Ibidem denique Profeſſoris Medicinae Extraordinarii munus delatum fuit in Virum Cl. IOANNEM ANDREAM MURRAY, Medicinae Doctorem, qui eandem huc vsque cum laude iam coluerat *Gottingae*.

Aboa

*) vid. Vol. XI. P. II. p. 353 et 354.
**) ib. Comment. noſtr. Vol. X. P. III. p. 538.

Aboa quidem vocatus fuit *Petropolin* Vir Cl. PETRUS KALM, Med. D. et Oeconomiae Professor Publ. Ordinarius Aboensis, vt Professoris Botanices munus ibi susciperet, largo satis stipendio aliisque eximiis praemiis afficiendus. Patriae autem et amantissimus et ipsi fidelissimus munus illud eiusque praemia deprecatus a se fuit.

In Academia *Erlangensi* Professoris Medicinae Ordinarii munus auspicatus nuper fuit Vir Cl. IACOBUS FRIDERICUS ISENFLAMM, Med. D. serenissimo Marchioni Brandenburgico Culmbacensi a consiliis aulae, publice habita oratione *de mutuo scientiae medicae reliquarumque scientiarum consortio*, editoque eum in finem programmate *de tunica cellulosa.*

Nostra quoque vniuersitas *Lipsiensis* denuo habet, de quo sibi gratuletur. Nouum enim Oeconomiae Professoris munus ex auctoritate serenissimi nostri Principis Electoris, fundatum fuit hoc anno 1764, quod iam prima vice datum est Viro Cl. DANIELI GOTTFRIED SCHREBER, Iuris Vtriusque Doctori, Buzouio huc euocato, viro permultis ad rem oeconomicam similesque scientias pertinentibus scriptis inter viros doctos claro facto. Adiit is illud nuperrime, die sexto iunii, sermone publice dicto *de damnis, quae ex neglecta in academiis disciplina oeconomica necessario consequuntur*, editoque programmate sub titulo: *delineatio historiae scientiarum oeconomicarum, quatenus vt academicae considerandae sunt.*

A Regia scientiarum societate *Londinensi* in sociorum numerum recepti nuper fuere Viri Clarissimi, BERNARD SIEGFRIED ALBINUS et HIERONY-

MUS

MUS DAVID GAUBIUS, Doctores et Professores medicinae Lugduno-Bataui, quos modo nominasse satis erit.

Hafniensis e contrario vniuersitas virum et fama et meritis clarum amisit, PETRUM scilicet HORREBOW, Medicinae Doctorem, Philosophiae, Matheseos et Astronomiae Professorem, Consistorii Assessorem, vniuersitatis seniorem, academiarum scientiarum Hafniensis, Parisiensis et Berolinensis socium, qui senio confectus nuper die decimo quinto aprilis vitam cum morte commutauit. Quemadmodum enim et docendo et scribendo bene de suis ciuibus meruit, ita et longam atque honorum plenam et optabilem vitam egit. Anno seculi superioris septuagesimo die maii vicesimo quinto in Iutia natus, iam ex anno huius seculi decimo quarto Professoris munere functus fuit Hafniae. Patris quoque felicis fortuna fruitus, viginti liberos suscepit ex coniuge, nata ROSING, anno huius seculi vndecimo in matrimonium ducta, ex quibus septem superstites reliquit.

Grauissimam porro iacturam non *eadem* solum *Hafniensis* vniuersitas, sed omnis literatus orbis fecit anno superiore. De societate illa doctorum virorum, qui Potentissimi Daniae Regis auctoritate atque sumtibus ante paucos annos iter in aliquas prouincias orientales, Arabiam in primis, susceperant, olim iam *) et deinde plus simplici vice de itinere ab iis hactenus feliciter continuato, ad lectores nostros retulimus. Sed valde nunc tristem de viris illis accepimus nuncium. Postquam enim omnem felicem Arabiam per octo menses peragrauerat illa societas, omnibus, quae annotatu digna

*) vid. Vol. VIII. P. II. p. 348.

digna ipſi obuenerant, omni ſtudio atque diligentia inueſtigatis atque conquiſitis, in triſtiſſimam incidit calamitatem, quum omnia ipſius membra grauibus corriperentur morbis, qui die viceſimo quinto maii Profeſſorem DE HAVEN, iulii vndecimo alterum Profeſſorem FORSKAL, Viros Cl. paulo poſt pictorem BAURENFEIND atque vnum ex apparitoribus, e medio ſuſtulerunt. Reliqui hinc ſocii, et medicus, Cl. CRAMER, et Cl. NIEBUHR, architectus militaris, Bombacum (*Bombay*) petere coacti ſunt, reditum in Europam paraturi. Quamuis interim triſte hoc fatum valde doleamus, non omnes tamen ab illa ſocietate collectos itineris fructus perituros eſſe ſperamus, quum annotationes ſuas ſine dubio literis conſignauerint optimi illi viri, quas ab eorum ſociis ſuperſtitibus editum iri exiſtimamus.

In relationibus publicis obſeruationem quandam legimus, quae attentionem meretur, ſique vlteriore vſu atque experientia comprobata fuerit, inſignem vtilitatem promittit. Fertur ſcilicet *Vtini*, quae vrbs in Foro Iulio, prouincia quadam Veneta, ſita eſt, vir quidam a cane rabido morſus et per largum ſatis aceti vini hauſtum, ex incuria ipſi propinatum curatus fuiſſe; hinc fama tam felicis curationis Patauium lata, medicus noſocomio eiusdem vrbis propoſitus, Cl. LEONISCA, veritatis inueſtigandae cupiditate permotus, ipſe *Vtinum* ſe contuliſſe, ibique de ea certior redditus, domum redux factus, tentamen illud in non nullis talibus aegris idque ſemper cum felici ſucceſſu ita repetiiſſe, vt ter per diem, mane nimirum, a meridie et veſperi aceti libram iis propinauerit. Num autem prophylactice, an curatiue, contra dirum iſtum hydrophobiae morbum datum fuerit acetum, haud clare ſatis expreſſum legimus.

Me-

Memoria IOANNIS FRIDERICI GRONOVII, Medicinae Doctoris, Reipublicae Leidensis Senatoris, et Societatis Regiae Vpsaliensis Socii.

Neminem putamus esse literarum studiosum, quin GRONOVIORUM nomen fama et auditione acceperit: adeo nullus est terrarum locus, ad quem verae doctrinae humanitatisque lumen penetrarit, quin huius etiam nominis splendor cum literis eo delatus sit. Doceremus operose, colenda humanitatis disciplina IOANNEM FRIDERICUM, huiusque filium, IACOBUM, viros in primis doctos, ceteris etiam doctrinae partibus consuluisse, nisi ab omnibus sciremus humanitatis studiis hunc honorem libenter et sponte haberi, aut si dubitare quemquam vereremur, tum demum singulis in locis signum bene de literis sperandi sublatum esse, cum vel e sinu suo humaniora ingenia proferre et alere coeperunt, vel aduenarum beneficio superiorem tarditatem abigi senserunt. Iam si et ii, qui hodie humanitatis studia profitentur, instauratores aequant, cum non solum stabiliant literarum fundamenta, sed caueant etiam tam beneficae humanitati a barbarorum incursionibus: quantam putabimus eius familiae gloriam esse, quae primum duos progenuit, humanitatis omnis peritissimos, quos non dicam cum paucis conferri debere, sed quisque imitari, si qua ratione possit, affectat: deinde ceteros posteros, nominatim ABRAHAMUM, eius, quem hic describimus, fratrem, ad humanitatis literas domesticis exemplis incendit, seuerissimam earum in omni genere doctrinae tenendarum legem sanxit, suppeditato denique tam praeclaro adminiculo in sua quemque arte ad altissimum gradum adscendere iuuit. Non ergo

temere in posterum quoque medicinae doctores commendabunt tironibus humanioris doctrinae amorem, non frustra sine eo negabunt etiam in re medica et naturali aliquid effici posse, cum sententiae huius tantae prostent auctoritates, quibus nouum hoc GRONOVII exemplum recte iungetur, qui, ex quo scriptis innotuit, huius etiam doctrinae laudem consentienti doctorum opinione tulit.

Leidae natus est a. 1690. e IACOBO, viro summo, et ANNA VAN VREDENBURG, feliciqne omine celeberrimi aui, IOANNIS FRIDERICI, nomen accepit, quod ita mereri studuit, vt non vna nominis similitudine, sed et doctrinae laudisque amplitudine dignus auo esset nepos, dignus item IACOBO patre, filio parentis simillimo. Non potest nomen ipsum et consanguinitas ita liberorum animos afficere, vt necessario eos informet ad omnem paterni ingenii similitudinem: sed de incitamento clari nominis celebrataeque familiae dubitari non debet, quo saepe tarditas impellitur, stupor commouetur, auersatio denique abstergitur. Certe videtur domestica laus in mente GRONOVII non paruum fecisse ad sequendos maiores momentum, cum nihil indulgeret magnae debilitati, qua natura corpus emolliuerat, nec retardari pateretur animum segnitie, quem corporis ratio tardius ad praeceptorum disciplinam admiserat, ac ne obtusum quidem aurium sensum praetexeret negligentiae magno in illa aetate amori. Nec pugnauit GRONOVIUS contra hanc infirmitatem tantum externa quadam assiduitate, qua saepenumero etiam sana corpora adquiescunt; sed ipsa animi contentione veroque studio, sine quo ad doctrinam accedere numquam potuisset. Ergo satis maturo tempore ad academicas scholas venit, primumque ante alios audiuit patrem, non opinione aut amore addu-

adductus, ſed quod literarum graecarum latinarumque ſtudia, quarum profeſſionem IACOBUS ſuſtinebat, centies audierat iis eſſe vnice aemulanda, qui ſtabile fundamentum doctrinae iacere vellent. Hoc apparatu inſtructus animus felicius tractauit duce RAUWIO anatomica, faciliusque accepit botanica, chemica et practica ex magni BOERHAAVII ore. Sed vt ii, qui ad multorum amicitias ſe applicant, eligunt ex omnibus vnum, quo praecipue familiariter vtantur, non quo ſpretos velint ceteros aut deſtitutos, ſed quod vnum aliquem ſuo ingenio ſuisque moribus in primis ſimilem deprehendunt; ita mirum non eſt, ſi GRONOVIUS, ceteris quidem medicinae reique naturalis partibus accurate tractatis, praecipuo tamen amore botanicen coluit, de quo infra plura dicentur, ne nunc temporis ordo turbetur. Scilicet diſceſſit tandem ex ea diſciplina, quam academicae ſcholae praeſcribunt, editaque diſſertatione, quae *hiſtoriam camphorae* expoſuit, cepit cum ſumma dignitatis laude honorem doctoris a. 1715 d. 23 Maii. Ex quo autem magnum cum medicina vſum contraxerat, eodem amore atque ſtudio, quod eum paulo ante docuimus botanicae conſecraſſe, CORNELII CELSI libros ita verſauit, vt omni diligentia, quidquid ad interpretationem et criſin pertineret, colligeret, ſi forte emendata editio hoc modo confici poſſet. Atque etiam praeclara potuiſſet eſſe eius opera, cum ob literarum humaniorum diuturnum et GRONOVIANAE familiae proprium vſum, tum quod omnes editiones et codices Leidenſis, rurſus quosdam libros Oxonienſis bibliothecae cum exemplo ALMELOVENIANO contulerat, niſi, incertum coactus an volens, totum hoc conſilium materiei digerendae abieciſſet. Poſt vigeſimum quartum h. ſ. annum, cum morte coniugis domus eius afflictata eſſet, conſolandae

orbitatis causa literario amore Angliam adiit, maxime vt plantas a Batauo solo alienas, saltem domi rariores, conquireret. Conuenit ibi doctissimos viros, DILLENIUM, SHERARDUM, LAUSONUM, COLLINSONUM et CATESBAEUM, contulitque hoc totum tempus ad firmandam botanices cognitionem, quam in eo summam fuisse satis demonstrat herbarii ditissimi collectio, libri multi accurate scripti, in his *Flora Virginica* et *Orientalis,* plurium plantarum diligentior descriptio, vita etiam hoc maxime literarum genere transmissa, et in mediis his occupationibus finita, tum magna fama, iudiciis virorum intelligentium commendata. Coeperat etiam extremis vitae annis, quoniam bibliothecae Leidensis curam habuit, manu scriptas schedas CLUSII, quae in illa bibliotheca asseruantur, excutere, vt vitam eius et res omnes cum fide iustaque diligentia descriptas ederet, fueratque aliquantum colligendo progressus. Sed intercepit hunc fructum ingrauescens senectus, quae etsi legitimam habet excusationem, tamen, id quod certo scimus, non solum narrationem de CLUSII vita nobis eripuit, sed et exemplar vitae huiusmodi scribendae. Huic indefesso literarum studio, huic amori doctrinae, atque ipsi etiam scientiae debetur, quod plantarum in herbario seruatarum, librorum et lapidum tantam multitudinem reliquit, vt valde laetemur, quod a LAURENTIO THEODORO, filio GRONOVII, catalogum herbarii exspectare possumus. Prostant, praeter libros GRONOVII, et in actis Societatis Vpsaliensis descriptiones piscium nonnullorum, quas ductu Cl. ARTEDII inseruit, postquam a. 1744. Societati adscriptus erat. Veniendum est tandem ad aliud genus meritorum. Quamquam ciuibus aeque ac exteris scribendo satis vberem vtilitatem adiunxerat, praeterea tamen ingressus est curriculum, in

in quo maxime patriae ciuiumque causa exerceretur. Nam anno h. s. 42 allectus est in Senatum Leidensis ciuitatis, et ab hoc gradu altius adscendit ad munus Curatoris rerum pupillarium, hinc ad Scabinatum, quo magistratu ter functus est, donec bis accepta Consulari dignitate ad summum ciuitatis locum promotus est. Vt vero ex hoc tempore ciuitati nulla ex parte defuit, ita nec a literis se abstrahi passus est illius administratione, sed sic distinxit ciuilium curarum et doctrinae tempora, vt illas etiam in vsum literarum conuerteret, et, cum honor Bibliothecarii consulatui coniunctus esset, asseruatas in bibliotheca Leidensi Clusianas schedas, de quibus antea diximus, perlustraret. Nos vero, quibus propositum non fuit, permagna Viri in rempublicam merita laudibus cohonestare, sed instituta literaria narrare, et nomini eius etiam nostro modo consulere, ita putamus satisfactum esse hac narratione consilio nostro, vt, qui haec legerit, et nos intelligat GRONOVII amantissimos fuisse, et nobiscum tam illustrem doctrina Virum venerandum censeat.

Index scriptorum, quae edidit Cl. GRONOVIUS.

Dissertatio inauguralis sistens camphorae historiam. Lugdun. Batau. 1715. 4.

Flora Virginica exhibens plantas, quas V. Cl. IO. CLAYTON in Virginia obseruauit atque collegit. Easdem methodo sexuali disposuit, ad genera propria retulit, nominibus specificis insigniuit et minus cognitas descripsit I. F. GRONOVIUS, Pars prima *ib.* 1739. 8. recusa *ibid.* 743. 8. Pars secunda, *ibid.* 743. 8. Vtraque pars coniuncta denuo Eiusdem opera et studio impressa est *ibidem* 1762. 4.

Index suppellectilis lapideae, quam collegit, in classes et ordines digessit, specificis nominibus ac syno-

ſynonimis illuſtrauit. *Lugd. Bat.* 1740. 8. Editio altera longe auctior, *ibid.* 1750. 8.

Flora Orientalis ſ. recenſio plantarum, quas LEONH. RAUWOLFFUS 1573-1575 in Syria, Arabia, Meſopotamia, Babylonia, Aſſyria, Armenia et Iudaea creſcentes obſeruauit et collegit, earundemque ducenta ſpecimina, quae in bibliotheca publica Lugduno Batana adſeruantur, nitidiſſime exſiccata et chartae agglutinatā in volumen retulit. Has methodo ſexuali diſpoſuit *etc. ibid.* 1755. 8.

A method of preparing ſpecimen of Fiſh, by drying their ſkins. – exſtat in *Philoſoph. Transact. Angl. Vol.* 42. *n.* 463. *p.* 57.

A Letter to PETER COLLINSON concerning a Water Inſect, which being cut into ſeveral pieces, becomes ſo many perfect Animals. – exſt. *ibid. vol.* 42. *n.* 466. *p.* 218.

The Figure of the Muſtela Foſſilis communicated to Mr. PETER COLLINSON. – exſtat *ibid. vol.* 44. *n.* 483. *p.* 451. *tab.* 2. *fig.* 1. *et in Act. Vpſal.* 1742. *p.* 79.

Deſcriptio Cotti oſſiculo pinnae dorſali primo longitudine corporis. – exſtat *in Act. Vpſal.* 1740. *p.* 121. *tab.* 8.

Piſces Belgii, ſeu piſcium in Belgio natantium et a ſe obſeruatorum catalogus – exſt. *in Act. Vpſal.* 1741. *p.* 67. – item Belgice *in de Uytgez. Verhand.* etc. *vol.* 1. *p.* 145. et huius catalogi additamentum *ibid.* ſiſtitur, *vol.* 1. *p.* 324.

Salmo oblongus maxillae inferioris apice introrſum reflexo – exſt. in *Act. Vpſal.* 1741. *p.* 85.

Piſces Belgii rariores – exſt. *in Act. Vpſal.* 1742. *p.* 79. *tab.* 3.

Piſcis ſcombri et percae deſcriptio – exſt. in *Act. Vpſal.* 1744. *p.* 36. *tab.* 4.

XIV.

Continuatio indicis ſcriptorum phyſico-medicorum, quae anno 1761 prodierunt.

Le Claveſſin electrique, avec une nouvelle Theorie du Méchaniſme et de Phénomenes de l'Electricité par le P. DE LA BORDE. a Paris 12.

ERN. GOTTLOB BOSE, Diſſ. inaug. de anaſtomoſeos vaſorum corporis humani dignitate, Reſp. *Gottl. Frid. Fiſcher*. Lipſ. 4.

LUDOV. CLAUD. BOURDELIN, Quaeſt. med. vtrum homo ſanus, qui et bene valet et ſuae ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debeat? affirm. Reſp. *Auguſt. Roux*. Pariſiis 4.

ANDR. EL. BÜCHNER, Diſſ. inaug. de probe attendendis mixtionis imminutae et ſuppreſſae variis cauſſis. Reſp. *Petr. Ianſſen*, Hal. 4.

Eiusd. Diſſ. inaug. de vaſorum lymphaticorum glandularumque conglobatarum vtilitate. Reſp. *Frid. Iac. Vogel*. ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. inaug. de neglecta benigna febre catarrhali frequenti morborum pulmonalium cauſſa. Reſp. *Aug. Frid. Dohlhoff*, ibid. 4.

Eiusd. Diſſ, inaug. de cauto vſu ſternutatoriorum in apoplexia. Reſp. *Adam Hildebrand*. ibid. 4.

Ei. Diſſ. *περι της Φλεβοτομιας ὡς ἐκ ἀει ἀναγκαιας ἐν τοις ὀξεσιν ἁμα και κακοηθεσι πυρετοις*: de venaeſectione in febribus acutis malignis non ſemper neceſſaria. Reſp. *Demetr. Nic. Karakaſſes*. ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. inaug. de vera podagrae ſede et fomite, Reſp. *I. H. Ge. Balth. Stolle*. ibid. 4.

SPIRIT. CLAUD. FRANCISC. CALVET, Diſſ. inaug. de lymphae ſecretione natura et vſu. Reſp. *Dominic. Iſidor Vicary*. Auenione, 4.

SPIRIT. CLAUD. FRANCISC. CALVET. Diſſ. inaug. de haemorrhagiis internis. Reſp. *Mich. Ioſeph. Dandrimont.* Auenione. 4.

IO. FRID. CARTHEUSER, Diſſ. inaug. de branca vrſina Germanica. Reſp. *Ioan. Georg. Kunſt.* Frf. Viadr. 4.

Eiusd. Diſſ. inaug. de ſaccharo. Reſp. *Philip. Mendel,* ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. theſes quaedam miſcellaneae de calore et refrigeratione corporis humani naturali. Reſp. *Abrah. Wolff.* ibid. 4.

CARL WILHELM. CARTHEUSERS *vermehrte Betrachtungen über einige Materien aus der Diätetic, Glückſt. u. Altona.* 8.

Il Latte: Idilio di GIUSEPPE CERRECESI, in Milano 8. (*Decantatur poemate ſalubritas lactis, optimi pro corpore humano nutrimenti*).

A Treatiſe on the Diſeaſe called a cold by I. CHANDLER. London. 8.

Nouvelles obſervations ſur la Goutte et ſur les qualites de la Poudre ou Ptiſane Balſamique, qui en eſt le ſpecifique calmant, connue et approuvée par les Chefs de la Médicine par. M. CHANVY DE MONGERBET. a Paris 12.

PETR. CHEVALIER, Quaeſt. med. an phthiſi pulmonari idiopathicae praecauendae, parca ſed frequens ſanguinis miſſio? affirm. Reſp. *Coſm. Aug. Lezurier,* Pariſiis 4.

Abregé de l'Hiſtoire des Plantes uſuelles; dans le quel on donne leur Noms differens, tant François que Latins, la maniere de ſ'en ſervir; la doſe et les principales compoſitions de Pharmacie, dans les quelles on les emploie par feu PIERRE IEAN BAPTIST CHOMEL, Nouvelle edition revue corrigée et augmentée. Tom. I. II. a Paris 12. Voll. 3.

Diſcorſi

Discorsi dell Dottore ANTONIO COCCHI, in Firenze, 4.

Observations et Reflexions sur la Colique de Poitu ou des Peintres; ôu l'on examine et l'on tache d'eclaircir l'histoire, la theorie et le traitement de cette maladie. Premiere Partie. Contenant l'histoire et l'explication d'une Colique metallique singuliere par M. COMBALUSIER, a Paris, 12.

The complete Distiller by COOPER. London. 8.

CAESAR COSTE, Quaest. med. an retina primarium visionis organum? affirm. Resp. *Lud. Gilb. Boyrot de Ioncheres*, Doct. Med. Monspel. Parisiis 4.

DOMINIC. COTONNY, de aquae ductibus auris humanae internae Dissertatio. Neapoli. 8 mai. tab. aen.

L' Art des Forges et Fourneaux a fer par le Marquis de COURTIVRON et par M. BOUCHY, a Paris, fol. c. f.

HENR. NEPOM. CRANTZ solutiones difficultatum circa cordis irritabilitatem Viennae Austr. 8. c. f.

FRANCISC. AUG. FERDIN. GUENOTTE, Diss. inaug. sistens casum subluxationis vertebrae dorsi cum fractura complicatae post factam repositionem et varia dira symptomata duodecima demum septimana funestae, Argentorati. 4.

HENRIC. FRIDER. DELIUS, Diss. inaug. sistens problema chemicum de alcali primigenio. Resp. *Georg. Frid. Hübschmann*, Erlangae 4.

PETRI PAULI DESBANS specimen practicum de hydrope peritonaei saccato memorabili casu firmato, edidit D. RUD. AUG. VOGEL, Goett. 4.

Del' air, de la terre et des eaux de Boulogne sur Mer et des environs. Nouvelle edition, corrigée et considerablement augmentêe, a la quelle on a joint Constitution Epidemique, observée suivant les

les principes d' HIPPOCRATE, a Boulogne ſur mer en l'année 1759; avec des Diſſertations ſur la Maladie Noire, les Eaux du Mont-Lambert, et l' origine des Fontaines en général par M. DESMARS, Méd. Penſionnaire de la Ville; a Paris, 12.

IOAN. IACOB. DUVAL. Diſſ. med. de inhalatione externa. Lugd. Bat. 4.

Le Gentil-Homme Cultivateur, ou Corps complet d' Agriculture, tire de l'Anglois et de tout les Auteurs, qui ont le mieux écrit ſur cet Art; par M. DUPUY DEMPORTES. Tom. I. II. a Paris, 4. c. f.

Idem liber ibidem eodemque anno in duodecima forma prodiit; continetur vero quatuor voluminibus.

I. PETR. EBERHARDI conſpectus medicinae théoreticae in tabulas redactus. Pars II. Pathologia generalis et ſpecialis. Halae, 8.

Das hundertjährige Alter, welches etliche Männer und Frauens, die noch am Leben ſind glücklich überſtanden. Es wird zugleich Rath und That gegeben, wie man bey ordentlicher Lebensart, Gemüthsruhe und mäſsiger Arbeit, nach dem Exempel unſerer Väter auch ſehr alt werden und Kindes-Kindes-Kinder erleben könne, an das Licht geſtellt von Chryſoſtomo Erasmo Ehrlichmann. *Frf. u. Leipz.* (Verum autoris nomen CHRISTIAN. ERN. ENDTER).

M. F. L. EISFELDS *Verſuch einer natürlichen Beſchreibung des bey Quedlinburg befindlichen Geſundbrunnens oder Mineral- und Stahlwaſſers, Leipzig und Quedlinburg.* 8.

BALTHASAR ERHARDS *oekonomiſche Pflanzenhiſtorie, nebſt dem Kern der Landwirthſchaft, Garten- und Arzneykunſt* 10*ter und* 11*ter Theil. Ulm und Memmingen,* 8. Voll. 2.

IOAN. FRIDER. FASELIUS, Diſſ. inaug. de neruis exhalantibus, Reſp. *Io. Theod. Koehler.* Ien 4.

Obſer-

Obſervations ſur differens Cas ſinguliers, relatifs à la Médécine Pratique, à la Chirurgie, aux Accouchemens et aux Maladies Vénériennes; aux quelles on a joint quelques reflexions en faveur des etudians par M. PHILIPP. FICHET DE FLECHY, a Paris 8.

På minnelſer wid ſweriges almänna och enſkylta Hushållning af I. FISCHERSTRÖM. Stockholm. 8.

Traité de l'Aſthme, contenant la deſcription, les cauſes et le traitement de cette maladie, par IEAN FLOYER, traduit de l'Anglois, a Paris 12. (*Ex anglica in gallicam transtulit linguam* Cl. IAU, M. D.).

Diſſertation ſur la Morve, en forme de Mémoire, préſentée au Mois d'Avril 1761, à l'Académie Royale des Sciences par le Sieur la FOSSE, le fils: avec un Extrait des Regiſters de l'Acad. Roy. des Sc. du 24 Iuillet 1761. a Paris 12.

Inträdes om Finska Slimatit och diss följder i Landets Hushållning för Kongl. Vetensk. Acad. d. 14 Ian. 1761 af ANDR. GADD. Stockh. 8.

PETR. IOSEPH. GAINE, Diſſ. inaug. de acido infantum. Trai. ad Rh. 4.

Comentarios a las Ordenanzas de Minas, dedicados al Catholico Rey, Meſtro Sennor Don Carlos III por Don FRANCISCO XAVIER DE GAMBOA, Colegial de el Real, y mas antiquo de San Ildefonſo de Mexico, Abogado de la Real Chancilleria de aquella Ciudad, y de Preſos de el Santo Oficio de la Inquiſicion, Su Conſultor por la Suprema, y Diputado de el Conſulado, y Commercio de la Nueva-Eſpanna on la Corte de Madrid. En Madrid, fol.

THEOBALD MATTH. GASSER, Diſſ. inaug. de morbo nigro HIPPOCRATIS. Argent. 4.

An

An Account of the ſtructure of the Eye, with occaſional remarks on ſome Diſordres of that Organ by THOMAS GATAKER. London. 8.

LUDOV. GERARDI Flora Gallo-Prouincialis, Pariſiis, 8. cum. icon. aen.

IOAN. GESNER, Diſſ. de variis annonae conſeruandae methodis earumque delectu. Turici 4. c. tab. aen.

Diſſertation ſur le Thermometre Botanique par M. GESNER. a Basle, 4.

EDMUNDUS ALEXIS GILLET, Diſſ. de medicamentis compoſitis. Monspelii, 4.

GEORG. ANDR. GLOXIN, Diſſ. de iſchuria. ibid. 4.

Flora Ingrica ex ſchedis STEPH. KRASCHENINNIKOW, Botan. et Hiſtor. Naturalis Profeſſ. quondam Petropolitani, confecta et propriis obſeruationibus aucta à DAVIDE DE GORTER. Petropoli. 8 mai.

Gezuiverde Geneeskonſt, of kort Onderwys der meeſte inwendige Ziekten nutte der Zee en Veld-Chirurgyns door I. GORTER t' Amſterd. 8. (*Editio tertia*).

D. GEORG. FRIEDR. GUTERMANNS *Unterricht von äuſerlichen oder chirurgiſchen Arzneymitteln, und ihren unterſchiedlichen Claſſen und Graden, Erkänntniſs, Gebrauch, Nutzen, Doſi und Art und Weiſe, wie ſie ihre Wirkung thun* 1. *und* 2*ter Theil. Augsburg*, 8.

Vernünftige und in wohlüberlegter Erfahrung gegründete Bedenken über mancherley aus Unwiſſenheit, wann und wie ein Kind in Mutterleibe zu wenden, durch Miſsbrauch ſtumpfer und ſchärfer Inſtrumenten verunglückte Geburten, wie hingegen nach der ächten Entbindungskunſt die Kinder und Mütter ſchonlich zu behandeln und im Leben zu erhalten ſeyn, nach eingehohltem Gutachten herausgegeben von D.

GEORG.

GEORG. FR. GUTERMANN. *Mit einem Responſo der löbl. mediciniſchen Facultät zu Helmſtädt und ergangnen obrigkeitlichen Verordnungen 1 und 2ter Theil. Frankf. u. Leipz.* 8.

ANTON. DE HAEN Pars ſexta rationis medendi in noſocomio practico, quod in gratiam et emolumentum medicinae ſtudioſorum edidit Maria Thereſia, Vindobonae. 8.

Eiusdem libri partis IIdae editio ſecunda, ibid. 8.

Eiusdem ratio medendi in noſocomio practico etc. Tomus I. in quo tres priores partes continentur. Tomus II. partes IV et Vtam complectens: accedit eiusdem Auctoris de colica Pictonum diſſertatio. Pariſiis 12.

Difficultates circa modernorum ſyſtema de ſenſibilitate et irritabilitate humani corporis orbi medico propoſitae ab ANTON. DE HAEN. Viennae Auſtr. 8 mai.

HEINR. HAGEN *phyſiſch chymiſche Betrachtungen über den Torf in Preuſsen, Königsberg,* 4.

ANT. NIC. HAGG. Diſſ. inaug. de hydrophobia, eiusque per mercurialia potiſſimum curatione. Argentorat. 4.

IOH. SAM. HALLENS *Werkſtäte der heutigen Künſte. oder die neue Kunſthiſtorie. Mit Kupfern und Vignetten. Erſter Band, Brandenb. u. Leipz.* 4.

Elementa phyſiologiae corporis humani, Auctore ALBERTO V. HALLERO. Tomus III. Reſpiratio, Vox. Lauſannae, 4.

Eiusdem ad viri illuſtris ANTONII DE HAEN difficultates apologia (ſ. l.) 8. (*Bernae, prodiit etiam Lauſannae*).

Eiusd. libellum germanice reddidit praefationemque adiecit D. H. E HIRZEL ſub hac indice: *Herrn* ALBR. V. HALLERS *Vertheidigung gegen die Einwürfe, welche Herr* ANTON V. HAEN *wider die*

die Lehre der Reizbarkeit und Empfindlichkeit der Theile des menschlichen Leibes vorgetragen, Zürch. 8.

Traité de la Culture des Terres par M. DU HAMEL DU MONCEAU. Tome VI. a Paris 12.

L'Art du Chandelier par M. DU HAMEL DU MONCEAU, à Paris fol. c. f.

Philoſophiae naturalis ſiue Phyſicae dogmaticae Tom. I. continens phyſicam generalem, coeleſtem et aethéream: tanquam continuationem ſyſtematis philoſ. CHRISTIANI L. B. DE WOLF, Auctore MICH. CHR. HANOVIO Halae 4. c. f.

IOH. IAC. HARTMANNS *Neue Gartenerforſchung, worinnen von Vermehr- Fortpflanz- und Erhaltung nicht allein der Orangerie, ſondern auch von Luſthecken, Pyramiden, Alleen, Spalieren und Luſtwäldern ausführlicher Unterricht gegeben wird. 1ſter Theil. Erfurt,* 8.

Hiſtoria medica trium morborum, qui anno 1760 frequentiſſime in noſocomio occurrebant, cui adiecta eſt notabilium obſeruationum anatomicarum decas. Auctore I. G. HASENÖRHL, Vindobon. 8.

I. N. HELD, *mediciniſche Gedanken über den* 147 *und* 149 *Articul der Römiſch- Kayſerl. und des heil. Römiſchen Reichs peinliche Halsgerichts-Ordnung, Frf. u. Leipzig,* 4.

GEORG. MELCH. GEDEON HENCKEL, Diſſ. inaug. exhibens experimenta chymica de naphtha nitri etiam per ignem elaboranda. Erford. 4.

IOACHIM FRIEDR. HENCKELS *Abhandlung von der Geburtshülfe, m. K. Berlin,* 8.

BLAS. HENNER. conatus phyſico-experimentales de corporum affectionibus tum generalibus tum ſpecialibus. Pars ſecunda de attributis corporum ſpecialibus opus poſthumum. Würceburg. 8. c. tab. aen.

FRIDER.

FRIDER. HERLITZ, Diſſ. de ictero, ſpeciatim epidemico. Gotting. 4.

GOTTL. THOM. HERRMANN, Diſſ. inaug. de remediorum quorundam ad placentam vterinam expellendam commendatorum, tam inſufficienti, quam noxio vſu. Halae 4.

The vegetable Syſtem, or the internal Structure and the Life of Plants, their Parts and Nourishment explained; their Claſſes, Ordres, Genera and Species aſcertained and deſcribed in a Method altogether new; comprehending an Artificial Index and a Natural Syſtem; with figures of all the plants deſigned and engraved by the Author. The whole from Nature only by IOHN HILL. Vol, II. containing the whole Series of Plants whit Radiated Flowers. Vol. III. containing the Entire Claſſes of Plants with Tubulate and Ligulate Flowers. London, fol. mai. Voll. 2.

Entwurf eines Lehrgebäudes von Erzeugung der Pflanzen von D. I. HILL, *mit Kupfern erläutert. Aus dem Engliſchen überſetzt und von D.* GEORG. LEONHARD HUTH *überſehen. Nürnberg*, 8.

IOH. HILLS *Entwurf eines Lehrgebäudes von Erzeugung der Pflanzen. Leipzig*, 8. *m.* K.

An Inquiry into the means of improving medical Knowledge by examining all thoſe methods, who have hinderd or increas'd its improvement by WILL. HILLARY. London, 8 mai.

Die Wirthſchaft eines philoſophiſchen Bauers entworfen von H. E. HIRZEL. *Zürch*, 8.

I. W. HÖNERTS *kurzgefaſste Anlegung und Unterhaltung eines wohlbeſtellten Blumengartens, nebſt genauer Beſchreibung der Art, Geſtalt, Pflege* etc. *Bremen*, 8.

Les Principes de l'Agriculture et de la Vegetation: Ouvrage traduit de l'Anglois de M. FRANCOIS

HOME. Au quel on a joint deux Memoires nouveaux ſur la maniére de préſerver le froment de la corruption et de la conſerver. a Paris 12. (Ex anglica in gallicam transtulit linguam Abb. GUENEE).

Idem liber eodem anno Amſtelodami eſt recuſus.

IOANNIS NEPOM. AB HUMBOURG obſeruationes de hydrocelis cura radicali Vindobonae, 8.

CAR. FRID. HUNDERTMARK, Diſſ. inaug. de vrina cretacea. Reſp. *Ioan. Sam. Pilling.* Lipſiae, 4.

L. G. IACOBI *Abhandlung von der rechten Art die Eichbäume zu ſäen, zu pflanzen und zu erhalten. Halle,* 8.

L. CHRISTIAN IAHNS praxis medica theoretico-clinica, *welche in 2 Theile abgefaſſet iſt.* Der 1. *Theil enthält in ſich* 3 *Sectiones. In der* 1. *iſt eine theoretiſche Einleitung zur Pathologie. In der* 2 *zur Semiologie und in der* 3 *zur Therapie. Der* 2*te Theil iſt ebenfals in* 3 *Sectiones eingetheilet; in der* 1 *wird gezeiget, wie die Krankheiten des Haupts, in der* 2 *der Bruſt und in der* 3 *des Unterleibes zu curiren ſind. Dresd. u. Leipz.* 8.

CAROLI IENTY demonſtratio vteri praegnantis mulieris cum foetu ad partum maturo. Latine aeque ac germanice opera C. C. SCHMIEDELII) Norimb. fol. c. tab. aen.

A Short Hiſtory of Brighthelmſton with remarks on its Air and an Analyſis of its Water, particularly of an uncommum mineral one by IOHNSTON. London, 8.

FRIDER. CHRISTIAN. IUNCKER, Diſſ. inaug. de cauſis luxationum internis. Reſp. *Frid. Aug. Weitz.* Halae, 4.

Eiusd. Diſſ. inaug. Vindicias virginum, quae ex vteri vitio ſub contumelia quidem ſed maxima innocentia

tia aegrotant, in tabula exhibens. Resp. *Christ. Frideric. Shelhammer.* ibid. 4.

Vollständige Abhandlung von denen Manufacturen und Fabriken; 2ter Theil, welcher alle einzelne Manufacturen und Fabriken nach der Eintheilung ihrer Materialien abgehandelt von IOH. HEINR. GOTTL. VON IUSTI. *Kopenhagen*, 8.

Ebendesselben gesammlete chymische Schriften, worinnen das Wesen der Metalle und die wichtigsten chymischen Arbeiten vor dem Nahrungsstand und das Bergwesen ausführlich abgehandelt werden. Zweyter und letzter Band, Berlin u. Leipz. 8.

Ebendesselben Abhandlungen von der Vollkommenheit der Landwirthschaft und der höchsten Cultur der Länder. Ulm. 8.

En Resa til Norra America på Kongl. Svenska Vetenskaps Academiens befallning och Publici Kostnad, förrättad af PEHR KALMS. T. III. Stockholm. 8

CAR. FRID. KALTSCHMIED, Diss. inaug. de medicamentorum consolidantium modo agendi et vsu. Resp. *Benj. Traug. Cotta*, Ienae, 4.

Eiusd. Progr. de parte ossis humeri exstirpata brachio tamen post consolidationem integram seruante longitudinem. ibid. 4.

Eiusd. Diss. inaug. de prognosi status morbosi rite formanda. Resp. *Mart. Frideric. Henrici.* ibid. 4.

C. H. KEILS *compendiöses, doch vollkommnes anatomisch- chirurgisch- und medicinisches Handbüchlein. Königsberg.* 8.

L'Hypothese des petits Tourbillons, justifiée par ses usages, ou l'on fait voir, que la Physique, qui doit son commencement au Tourbillons, ne peut mieux être perfectionnée, qu'en poussant le principe, qui l'a fait naitre; par M. KERANFLECH. a Rennes, 12.

IOAN KIES, Diſſ. de aere. Reſp. *Iohan. Frider. Sehner*, Tubingae, 4.

TH. KIRKLANDES *Abhandlungen von den Brandſchäden, nebſt einer Unterſuchung derer, wider den Gebrauch der Fieberrinde in Brandſchäden gemachten Einwendungen. Aus dem Engliſchen überſetzt von* GR. LEONH. HUTH, *Nürnberg*. 8.

IOAN. THAD. KLINGKOSCH, Diſſ. inaug. ſiſtens theſes phyſiologicas de ſenſibilitate et irritabilitate ex experimentis factis deductas. Pragae, 8.

IO. HIERON. KNIPHOFII botanica in originali ſ. Herbarium viuum, in quo plantarum tam indigenarum, quam exoticarum peculiari quadam operoſaque enchireſi atramento impreſſorio obductarum nominibusque ſuis ad methodum illuſtrium noſtri aeui botanicorum LINNAEI et LUDWIGII inſignitorum elegantiſſima ectypa exhibentur opera et ſtudio IO. GODOFR. TRAMPE. Centuria VIII, Hal. fol.

IO. FRIDER. KNOLLE, epiſt. gratul. continens decadem librorum anatomicorum rariorum. Lipſ. 4.

Regnum Florae: *Das Reich der Blumen mit allen ſeinen Schönheiten nach der Natur und ihren Farben vorgeſtellet: bis* 300 *Blat in Kupfer geſtochen und illuminirt von* GEORG. WOLFG. KNORR, *Nürnberg, Fol.*

Lapides ex celeberrimorum virorum ſententia diluuii vniuerſalis teſtes etc. *Sammlung von Merkwürdigkeiten der Natur und der Alterthümer des Erdbodens zum Beweiſe einer allgemeinen Sündfluth aus dem Reich der Steine bewieſen; in Kupfer geſtochen und mit Farben ausgedruckt von* G. W. KNORR. 2*ter Theil bis* 37 *Blat.* ibid. *Fol.*

Deliciae naturae ſelectae: *oder Auserleſenes Naturaliencabinet, welches aus den drey Reichen der Natur*

tur zeiget, was behalten und gesammlet zu werden verdienet; bis 31 Blat; in Kupfer gestochen und illuminirt von G. W. KNORR. ibid. *fol.*

IOH. GOTTLIEB KOELREUTERS *Nachricht von einigen das Geschlecht der Pflanzen betreffenden Versuchen und Beobachtungen. Leipz.* 8.

Natursspiegel, worinn der Mensch vom ersten Augenblick seiner Werdung bis zu seinem Ausschluss aus Mutterleib in einer dreyfachen Abbildung zu ersehen — — deme einige anatomische Erklärung nebst vielen besonders denen Neo - Confessariis *dienlichen Anmerkungen, wie auch die ausfürlichen Ursachen wegen Fruchbarkeit oder Unfruchtbarkeit beyden Geschlechts vorangefüget werden, gezeichnet und beschrieben vou* NIC. AMBR. KRAFF. *Basel, fol.* c. f.

Tankar om den Wanmackt, uti hwilken Finska Landman sig befinner af I. KRASTMANN. Stockholm, 8.

Progr. quo CAR. CHRIST. KRAUSE institutionum medicarum ab HERM. BOERHAAVIO digestarum §phos 737 - 744 commentatur Lips. 4.

D. IOH. CHRISTOPH KÜHNST'S *mediciniſches Gutachten von der so genannten Rindviehseuche, derselben Ursache, Praeservation und Cur, auch was von der Ablederung des gefallenen Rindviehes zu halten sey, mit etlichen Anmerkungen nebst einer Vorrede eines vornehmen Rechtsgelehrten, Leipz.* 8.

L'Art de faire le Papier par M. DE LA LANDE. a Paris, fol. c. tab. aen. 14.

GEORG. AUG. LANGGUTH, Progr. de modestia sternutantium medica. Witteberg. 4.

Eiusd. Diss. inaug. sistens causas principaliores, quae efficiunt, quo minus in morbis curandis finis exoptatus semper obtineatur. Resp. *Sam. Gottfr. Füssel,* ibid. 4.

Historia medica biennalis morborum ruralium, qui a verno tempore anni 1759 vsque ad finem hyemis anni 1761 Laxenburgi et in vicinis vndique oppidis pagisque dominati sunt; complectens memorabilem rarioremque febrium intermittentium et de earum genere remittentium epidemiam auctore FRANC. IOSEPH. LAUTTER. Vindob. 8.

MARTIN. FROBENIUS LEDERMÜLLERS *Microscopische Gemüths- und Augenergötzung: bestehend in ein hundert nach der Natur gezeichneten und mit Farben erleuchteten Kupfertafeln, samt deren Erklärung Nürnberg)* 4.

Cadmiologia, *oder Geschichte des Farben Kobolds nach seinen Namen, Arten, Lagerstädten, darbey brechenden Metallen, Mineralien, Erzten und Steinen, wie auch dessen Verhältniss nach der Probierkunst, dessen Gebrauch und andern dabey vorfallenden Umständen; nebst Beschreibung derer darzu gehörigen Oefen, Maschinen und Arbeiten, theils aus andern Schriften, grösstentheils aber aus eigner Erfahrung und sorgfältig angestellten Versuchen und Wahrnehmungen zusammengetragen und mit denen nöthigen Kupfern erläutert von* IOH. GOTTLOB LEHMANN, *Erster Theil. Königsberg.* 4.

Eiusd. *Probierkunst, Berlin*, 8.

Eiusd. *Physicalisch-chymische Schriften, als eine Fortsetzung der Probierkunst*, ibid. 8.

PETR. ANT. LEPY, Quaest. med. an bis in die cibari praestet, quam semel? aff. Resp. *Simon Vacher*. Parisiis, 4.

IOAN. LETCH, tentamen medicum de haemorrhoidibus, Lugd. Bat. 4.

L'Art des Accouchemens démontré par des principes de Physique et de Mechanique, pour servir d' introduction et de base a des Leçons particuliére par

par M. ANDRE LEVRET. Seconde Edition corrigée et considerablement augmentée tant dans le Corps de l'Ouvrage, que dans le Supplément avec addition de deux nouvelles planches et d'un abrégé du sentiment de l' Auteur sur les aphorismes DE MAURICEAU. à Paris. 8 mai.

Herrn LEVRETS *Wahrnehmungen von den Ursachen und Zufällen vieler schwerer Geburten. Mit Anmerkungen über die bishero vorgeschlagenen und angewandten Mittel dieselben zu enden; nebst einigen neuen Mitteln dazu viel leichter zu gelangen. Zweyter Band, herausgegeben und mit Kupfertafeln vermehrt von D.* IOH. IULIUS WALLBAUM. *Lübck u. Altona,* 8.

An Experimental History of the Materia medica; or of the Natural and Artificial Substances made use of in Medicine; containing a compendious Vieuw of their Natural History, an Account of their Pharmaceutic Properties, and an Estimate of their Medicinal Powers, so far as they can be ascertained by Experience, or by rational Induction from their sensible Qualities; by WILLIAM LEWIS, M. B. F. R. S. London, 4 mai.

FRID. WILH. a LEYSER flora Halensis exhibens plantas, circa Halam Salicam crescentes, secundum systema sexuale Linnaeanum distributas. Hal. 8.

Précis de la Médécine Pratique; contenant l' histoire des Maladies, avec des observations sur les pointss les plus interressans par M. LIEUTAUD. Nouvelle edition. a Paris, 8.

Dissertation de IEAN. PHILIP. DE LIMBOURG sur les Affinités Chymiques, qui a remporté le Prix de Physique de l'an. 1758 quant a la partie chymique au Iugement de l' Academie Royale des Sciences, Belles Lettres et Arts de Rouen, a Liege, 12.

CAR. LINNAEVS, Diss. in qua potus coffeae leuiter adumbratur, Resp. *Henr, Sparschuch.* Vpsal. 4.

Eiusd. Diss. inaug. Diaeta acidularis, Resp. *Eric. Vigelio* ibid. 4.

I. L. L. LÖSEKENS *Therapia specialis* interna: *oder gründliche Anweisung zur Erkänntniss und Cur der innerlichen Krankheiten 1-ster Theil, welcher die Lehren von den einfachen und zusammengesetzten Krankheiten, die den ganzen Leib befallen, in sich enthält. 2ter Theil, welcher die Lehren von den Mängeln des Kopfs und der Brust enthält. Dresd. u. Warschau,* 8.

Eiusd. *Neue und seltene anatomisch-chirurgisch-medicinische Wahrnehmungen mit Kupferstichen erläutert, Berlin.* 8.

Di TITO LUCRETIO CARO della Natura Libri 6 Tradotti da ALESSANDRO MARCHETTI Tom. I. II. in Londra, 12.

CHRIST. GOTTL. LUDWIG. Progr. de vita molli causa debilitatis in morbis, Lipsiae. 4.

Zufällige Gedanken auf was Art einem grossen Herrn in foro medico *und was die Gesundheit einer Unterthanen betrift, Nützliches in seinem Lande könnte angegeben werden, entworfen von D. C. G. M. * * * Königsberg,* 4.

Dell' Inoculazione del Vajuolo. Trattato istorico, politico, fisico, morale di SAVERIO MANETTI, in Firenze, 4.

ANDR. SIEGM. MARGGRAFS *chymische Schriften: Erster Theil. Berlin,* 8. *m. K.*

Elemens des Sciences et des Arts litteraires, traduits de l'Anglois de BENIAMIN MARTIN, a Paris. 12. Voll. 3. (*In secundo volumine, praeter historiam et philosophiam, physiologia, et in tertio botanica, anatomia pharmacia et oeconomia traditur*).

ANTONII MATANI, Pistoriensis, in Acad. Pisana P. Prof. soc. Monspell. Sod. de aneurismaticis prae-

praecordiorum morbis, animaduerſiones; editio italica ſecunda correctior et auctior. Liburni, 4.

Conſpectus hiſtoriae medicorum chronologicus in vſum praelectionum academicarum confectus a GEORG MATTHIAE. Goetting. 8.

Het XIX Claſſe van de Genera plantarum van de Heer CAR. LINNAEUS Syngeneſia genaamt, opgeheldert en vermeerdert. Mitsgaders een berigt van een Nieuw-Botanisch Stuk, aangande het leeren kennen der Planten kort na hunne Geboorte of Uitſpruiting uyt hun Zaad. Als meede de Beſchryving en Afbeelding van een zeldzame en zonderlinge Zee-Plant, door DAVID MEEZE, Hovenier in de Kruidt-tuin aan Frieslands Hooge Shole te Franeker, te Leeuward. 8mai. c. 8. tab aen.

IOAN. HENRIC. MEINCKE, Diſſ. inaug. de oeconomia foetus in vtero humano Trai. ad Rhen. 4.

SALOM. THEOPH. DE MEZA, Med. Hafn. armamentarium medicum ſ. materia medica, quo adducuntur omnia ſuppellectilia medica ex tribus regnis petita nec non chemica praeparata cum variis raris et curioſis et huc vsque ignotis Hafn. 8.

PAUL. H. G. MOEHRINGII hiſtoriae medicinales, iunctis fere vbique corollariis praxin medicam illuſtrantibus. Amſtelod. 8. c. tab. aen.

CHRIST. MOLINARII epiſtola ad Cl. virum ANT. STOERK, qua mulieris a ſcirrho curatae hiſtoria exponitur. Viennae, 8.

Herrn ALEX. MONRO's, *des Aeltern, Knochenlehre, nach der Ausgabe des Herrn* SUE *überſetzt, und mit der ſechſten Engliſchen Ausgabe ſorgfältig verglichen, nebſt der Nervenlehre eben dieſes Verfaſſers und einer Erklärung von der abwechſelnden Bewegung des Herzens, wie auch einer Beſchreibung des menſchlichen Milchſaftsbehälters und der Milchſaftröhre,*

aus dem Englischen übersetzt und mit nöthigen Register versehen durch CARL CHRISTIAN KRAUSE. *Leipz.* 8.

PETRI VAN MUSSCHENBROEK elementa physicae, quibus nunc primum, in gratiam studiosae iuuentutis, accedunt vbique auctaria quamplurima, frequentissimae annotationes, disputatio physico-historica de rerum corporearum origine ac demum de rebus coelestibus tractatus, opera et studio ANTONII GENUENSIS. Editio tertia Veneta, tabulis aeneis ornata, Tom. I. II. Venetiis, 8. Voll. 2.

ALEXANDR. NAHUYS, tractatus chemicus continens noua quaedam experimenta cum basi salis marini, nitri et aluminis. Pars I. adiecta est eiusdem Auctoris oratio de quaestione: vtrum vroscopus ex sola vrinae inspectione morbos quorumuis aegrotantium rite detegere iisque ex arte mederi possit. Amstelod. 8.

Trattato chirurgico di ANGELO NANNONI sopra la semplicita del medicare i mali d'attenenza della Chirurgia. In questo Trattato, come nel restante del libro si trovano riunite molte e varie esperienze, osservazioni, e ragionamenti, cose tutte, che molto giovano per lo stabilimento del buon metodo di medicare mali appartenenti al Chirurgo, introdotto alla lettura del seguente Trattato con un discorso fatto sopra alcuni fatti seguiti dopo finita la stampa del presente Libro. Tomo Primo, in Firenze. 4.

Physicalische Abhandlung von der goldnen Ader, welche sowohl die Eigenschaften, Wirkungen und Ursachen, als auch die Heilungsart derselben in sich fasst zum allgemeinen Nutzen herausgegeben von D. ERNST IER. NEIFELD, *Züllichau.* 8.

ERN. ANT. NICOLAI, Diſſ. inaug. de congeſtionibus. Reſp. *Ioan. Frider. Wilhelmi* Ienae 4.

Eiusd. Diſſ. inaug. de pulſibus Reſp. *Iodoc. Ehrhart*, ibid. 4.

Eiusd. Progr. IV et vltimum exponens rationem ſtructurae quarundam auris partium. ibid. 4.

Eiusd. Progr. exhibens quaedam de cordis et arteriarum in ſanguinem actione. ibid. 4.

Eiusd. Progr. I. de cauſis pelluciditatis partium corporis humani praeſentis et ſublatae. ibid. 4.

ANDR. NUNN, Diſſ. inaug. de affectibus rheumatico-arthriticis ex emanſione menſium. Reſp. *Carol. Frider. Hauswald.* Erfordiae, 4.

Delle Acque di Recoaro, et delle Regole concernenti il loco uſo: Diſſertazione di HOR. MARIA PAGANI. in Vicenzia, 8.

PAULAE ANDR. PARENTI de doſibus medicamentorum liber ſingularis in ordinem alphabeti digeſtus, quo ex ſcriptoribus optimis et praxi fideliſſima pro diuerſa hominum aetate plerorumque tam ſimplicium, quam compoſitorum remediorum vſitata et legitima quantitas determinatur, cum praefatione HIERONYMI DAV. GAUBII, Editio tertia multo emendatior, Lugd. Batav. 8.

Eandem hanc libri huius editionem eodem anno Krauſe, bibliopola Viennenſis recudendam curauit Viennae, 8.

Idem liber, ab ipſo Auctore vero multum auctus eodem anno prodiit ſub hoc indice: Doſium tum ad ſimplicia, tum ad compoſita medicamenta ſpectantium index omnium, qui hactenus prodierint, locupletiſſime auctus et clariſſimorum Authorum eruditionibus cum chemicis tum botanicis et Galenicis nouiter ac longe exornatus, variisque humani corporis aetatibus accommodatus PAULI ANDREAE PARENTI, vna cum Antidotario chirur-

chirurgico in calce libri ab eodem excogitato, chirurgiae professoribus elargito. Bononiae, 4.

Alia aucta huius libri editio eodem anno prodiit Venetiis, quae in ipso indice eius vocatur Editio post duas Bononienses prima Veneta. 4.

Dictionnaire de Physique, dedié a M. le Duc de BERRY par le P. AIME HENRI PAULIAN. à Avignon. 4. c. f. Voll. 3.

Coniectures nouvelles sur les causes physiques des phenomenes électriques pour servir de nouveau Prospectus au Grand Dictionnaire de Physique par le P. AIM. HENR. PAULIAN. à Avignon. 4.

MICH. PERRIER, Diss. de bradyspermatismo. Monspelii, 4.

Extrait du nouveau Systême de Physique et d'Astronomie; ou du Systêm Electrique de l'Univers de M. DE LA PERRIERE, Chevalier-Seigneur DE ROIFFE a Paris, 12.

CARL PETERSEN Diss. om Metallernes calcinationer i Eld. Upsal.

Bibliotheque choisie de Médécine, tirée des ouvrages periodiques tant françois qu' etrangeres avec plusieurs Piéces rares et des Remarques utiles et curieuses, avec un très-grand nombre des figures gravées en taille douce; par M. PLANQUE. a Paris, 4. Voll. 6. (*Duplici in forma vno eodemque tempore hic prodiit liber, in quarta nimirum et in duodecima, vt appellant: numerus itaque voluminum dispar est, in quarta quippe forma sex tantum, in duodecima vero duodeuiginti iam prostant volumina*).

ANTON. GUIL. PLAZ. Progr. de natura plantas muniente. Lipsiae, 4.

Insecta musaei Graecensis, quae in ordines, genera et species iuxta systema naturae CAROLI LINNAEI digessit NIC. PODA. Graecii. 8.

Infor-

Insortuni del Vajuolo e methodo di andarne al riparo, opera del Conte SILVESTRO ANTONIO PONTICELLI, in Parma, 8.

IOH. HEINR. POTT *physicalisch chymische Abhandlung von dem Urinsalze und dessen weitläuftigen Anwendung, nebst einem neuen apologetischen Anhange, 2te Auflage. Berlin.* 4.

Eiusd. *wichtige und ganz neue physicalisch chymische Materien mit vielen Experimenten ausgeführet, samt einer chymischen Zerlegung der Vorwürfe und Beschuldigungen. die ihm der Herr Bergrath von Iusti in dem 2ten Theile seiner chymischen Schriften zur Last legen will.* ibid. 4.

Cl. viro D. FRANCISCO SERAO in Reg. Neapolitana Vniuersitate Pub. Med. Professori D. CAESAR POZZI, P. Matthes. Professor. Romae, 4. (*Perstringuntur, in hac epistola experimenta a Cl.* DE TURRE *capta, de figura particularum sanguinis*).

Observations on the Diseases of the Army by IOHN PRINGLE. The third Edition enlarged, London. 8.

IOSEPHI QUARIN tentamina de cicuta. Vienn. 8.

FRID. LUDOV. ALBERT. RAUCH, Diss. inaug. de haemoptysi. Argentor. 4.

La Fabrique des Ancres par M. DE REAUMUR, à Paris fol, c. tab. aen.

L'Art de l'Epinglier par le même. ibid. fol. c. tab. aen.

HENR. IOSEPH. REGAE tractatus duo de vrinis. Prior Quaestio Quodlibetica, an vlla scientiae medicae inuestigatione, aut experimento, quispiam possit ex sola vrinarum inspectione morborum naturam ad medelam dignoscere? Alter de vrinis vt signo: In quo ordinarius et naturalis hominis sani vrinae ad pectus eiusdemque ab eo mutatae constitutio morbi tempore proponitur, in

causas

caufas inquiritur et quid fingulae variationes indicent, tam ex veterum, potiffimum HIPPOCRATIS quam recentiorum obferuatione exponitur. Frf. ad Moen. 8.

D. REINHARDS *verletzte Leber. Glogau*, 8.

ANT. RELHAN's fhort Hiftory of Brighthelmfton with Remarks on its air and analyfis of its water, particularly of an uncommon minerale one by IOHNSTOHN. London, 8 maior.

CLAUD. ANTON. RENARD, Quaeft. med. an litteratis vita coelebs? aff. Refp. *Lud. Gilbert. Boyrot de Ioncheres.* Parifiis, 4.

GASPARDUS IOANNES RENE, Quaeftiones medicae duodecim pro regia cathedra vacante defenfae. Monspelii, 4.

MATTHIAS RICHEVILLE, Diff. inaug. an, vt faepius chronicorum officina ventriculus, ita et acutorum fomes? Trai. ad Rhen. 4.

GEORG. GOTTL. RICHTER. Progr. de antiquitate et falubritate victus animalis, Goett. 4.

COLLINE ROBERTSONE, Diff. inaug. de expuitione fanguinis e pulmonibus editi. Trai. ad Rh. 4.

NICOL. LE ROY DE S. AIGNAN Quaeft. med. an a perito Χημείας medico, quam plurima ὑγίειας praecepta falubriora, certiora dentur? aff. Refp. *Cosma Aug. Lezurier*, Parifiis, 4.

A methodical Synopfis of Mineral Waters by RUTTY, London. 4.

AUG. SCHARSCHMIDTS *Nachrichten von dem Gefundbrunnen bey Freyenwalde. Berlin*, 8.

Der wunderbare und vielleicht in der Natur noch nie erfchienene Eulenzwitter, nebft der Baumraupe, aus welcher derfelbe entftanden, und welche vor einigen Iahren an vielen Orten Sachfens überaus grofsen Schaden gethan hat, befchrieben und mit einigen auf die Natur diefer Raupen fich gründende Vorfchlägen

fie

ſie am leichteſten zu verringern und am ſicherſten auszurotten, begleitet von IAC. CHRIST. SCHAEFFER. *Nebſt einer Kupfertafel mit ausgemahlten Abbildungen. Regensburg,* 4.

Eiusd. piſcium Bauarico - Ratisbonenſium pentas, cum tabulis 4. aere inciſis icones, coloribus ſuis diſtinctas, exhibentibus. ibid. 4.

Eiusd. icones et deſcriptio fungorum quorundam ſingularium et memorabilium; ſimul fungorum Bauariae icones, natiuis coloribus expreſſae, editioni iam paratae, propediem euulgandae denuntiantur. Ratisbonae, 4.

Idem libellus eodem anno Germanice quoque prodiit.

IOAN. PHILIP. BONAVENT. SCHALLER, Diſſ. inaug. de ialappa. Argentor. 4.

D. G. SCHREBERS *Sammlung verſchiedener Schriften, welche in die oekonomiſche Policey und Cameralwiſſenſchaften einſchlagen. 7 u. 8ter Theil, Halle,* 8. *m. K.*

IO. HENRIC. SCHÜTTEI Oryctographia Ienenſis ſiue foſſilium et mineralium in agro Ienenſi breuiſſima deſcriptio etc. quam reuidit, nonnulla praefatus eſt, adnotationes ſubiecit CHRIST. VALENT. MERCKELIUS. Editio altera renouata, Ien. 8.

IOAN. ANT. SCOPOLI, Ph. et Med. D. S. R. I. et C. M. Montanae Ciuitatis Phyſici de hydrargyro Idrienſi tentamina phyſico - chemico - medica 1) de minera hydrargyri 2) de vitriolo Idrienſi, 3) de morbis foſſarum hydrargyri. Venetiis, 8.

GEORG. FR. SIGWART. Diſſ. inaug. de hydrope vteri grauidi, Reſp. *Georg. Bern. Bilfinger,* Tubing. 4.

GEORG. FR. SIGWART. Diff. inaug. de exploratione per tactum vtilissima et summe necessaria artis obstetriciae enchiresi. Resp. *Ioh. Iac. Manner*. ibid. 4.

Eiusd. Diff. inaug. medicinae dynamicae specimen IV sistens. Resp. *Chrift. Conrad. Köhlreuter*. ib, 4.

The Family Physician: Being a Collection of useful Family Remedies. Together with Plain and Full Directions for Administering them, and properly Nursing the Sick, where the Advice of a Physician is difficult to be procured. To which is added a short Account of those Cases in which Bleeding and Blisters are really serviceable: by HUGH SMITH. The third Edition with Additions. London. 4.

FRID. SNIP, Diff. de lithotomia f. calculi sectione. Amstelod. 8.

IOH. FRIEDR. SOELEMANNS *Einleitung in die Pharmacevtik und pharmacevtischen Benennungen, für Anfänger der Apothekerkunst und Chirurgie, durchgesehen und verbessert von D.* IOH. ERH. TRAMPEL. *Lemgo*, 8.

IOH. NICOL. SPACH. Diff. inaug. casum sarcohydroceles exhibens. Argent. 4.

IAC. REINB. SPIELMANN, Diff. de hydrargyri praeparatorum internorum in sanguinem effectibus. Resp. *Ioan. Frider. Ehrmann*. ibid. 4.

FRANZ ANTON VON STEINBERG *gründliche Nachricht von dem in Ienner-Crain liegende Czirknützer See, worinnen alle Seltenheiten desselben beschrieben, wie nämlich in einem Iahre bey An- uud Auslauf jährlich in solchem gefischet, gejaget und eingeärndiet, Heu und Stroh eingebracht, von den darrauf wohnenden die Oeconomie besorget werde. mit* 35 *Kupfern. Grätz*, 4.

I. G.

I. G. STOCKAR DE NEUFORN tractatus chemico-medicus de ſuccino in genere, nec non ſpeciatim de eo, quod nuper in agris Wisholzenſibus effoſſum eſt, in quo per tentamina chemica natura ſuccini ſuccincte examinatur, atque auctorum de eo opiniones inueſtigantur atque examinantur. Lugd. Bat. 8.

ANTONII STOERCK annus medicus ſecundus, quo ſiſtuntur obſeruationes circa morbos acutos et chronicos, adiiciunturque eorum curationes et quaedam anatomicae cadauerum ſectiones. Vindobonae. 8.

Eiusd. libellus ſecundus, quo demonſtratur, cicutam non ſolum vſu interno tutiſſime exhiberi, ſed et eſſe ſimul remedium valde vtile in multis morbis, qui huc vsque curatu impoſſibiles dicebantur, ibid. 8.

Eiusd. Supplementum neceſſarium de cicuta, vbi ſimul iungitur cicutae imago aere excuſa, ibid. 8.

Eiusd. *prioris de cicuta libelli hoc anno altera prodiit editio*, ibid. 8.

Idem *libellus gallice redditus editus eſt*, ibid. 8. Voll. 3.

Land brukets rätta Högd uti rön och machiner af MAGN. STRIDTSBERG, Stockholm. 8 min.

Traité des Bandages et des Appareils; avec un Deſcription abbrégé des Brayers ou Bandages et de pluſieurs Machines propres à differentes Maladies par M. SUE. Seconde Edition, a Paris, 12.

Die Kennzeichen der Inſekten nach Anleitung des Ritters CARL LINNAEUS *durch 24 Kupfertafeln erläutert und mit derſelben natürlichen Geſchichte begleitet von* I. H. SULZER, *mit einer Vorrede des Herrn* IOHANNIS GESNERS, *Zürich*, 4.

Deſcription abrégée des Maladies, qui regnent le plus communement dans les Armées avec la methode de

de les traiter; par M. VAN SWIETEN. a Amſterd. 12.

Diario dell innesta del Vajuolo fatto ne due figli del D. TADINI nel meſe di Maggio 1761 in Milano.

CAR. IO. SIGISM. THIEL, D.ſſ. inaug. de ſingultu. Goett. 4.

FRID. LUD. THIEL, Diſſ. inaug. de curatione morborum artificiali per vlcera. ibid. 4.

IO. LE THIEULLIER Quaeſt. med. vtrum omnibus in morbis natura coctiones moliatur? aff. Reſp. *Aug. Roux.* Pariſiis, 4.

Nob Illuſtriſſimo ALB. V. HALLERO, Soc. R. Sc. Goett. Praeſ. de variolis, apoplexia et hydrope, s. A. D. TISSOT. Lauſannae, 8,

Avis au Peuple ſur ſa Santé. avec des Remedes pour ſe conſerver par M. TISSOT. *ibid.* 8.

De methodo medendi variolis hactenus cognita, ſaepe inſufficiente, magno pro inoculatione argumento, diſſertatio epiſtolaris ad Cl. D. E. CASP. SULZERUM exarata a D. BALTH. LUD. TRALLES. Vratislauiae. 8.

ANDR. GOTTFR. TRETZELIUS, Diſſ. inaug. de inſigni et praeſtantiſſimo vſu corticis peruuiani in medicina. Altdorf. 4.

— TRIBOULET, Quaeſt. med. vtrum ſit ſecanda vena in indigeſtione. Duaci.

DAN. WILH. TRILLER, Diſſ. inaug. de tabaci ptarmici abuſu ceu atrocis affectus ventriculi aliorumque morborum cauſa. Reſp. *Aug. Lud. Vnwürde,* Witteberg. 4.

H. G. N. TROSCHEL, *nothwendige Nachricht von den wahrhaften Böhmiſchen Bitterwaſſer Saydſchützer Urſprungs aus dem Hochbetſcher Berge. Leitmeritz.* 8.

IOH. FRID. TÜNZEL, de vita ruſtica, ruſticaeque rei ſcriptis eccleſiarum paſtoribus rure degentibus commendandis. Brunſw. 4.

Me-

Memoires ſur les Defrichemens par M. le Marq. DE TURBILLY, a Paris 12.

Praeclariſſimo viro Abbati NOLLETO, IO. MARIA DE TURRE S. P. Neapoli. 8. c. 2 tab. aen. (*Agitur in his literis de particularum ſanguinis figura*).

Nouveaux ſyſteme du Microcosme ou Traité de la Nature de l' Homme; dans laquelle on explique la cauſe du Mouvement des fluides, le principe de la vie, du ſang et des humeurs, la generation et les autres operations des parties du corps humain par le Sr. DE TYMOGNE, a la Haye. 8. c. f.

PAULI VALCARENGHI, Com. Eq. Prim. Prof. Med. Ticin. de praecipuis febribus ſpecimen practicum ad VINCENTIUM, filium. Cremonae. 4.

Minéralogie, ou Nouvelle Expoſition du Regne Mineral. Ouvrage dans le quel on a tâché de ranger dans l' ordre le plus naturel les Individues de Regne et où l' on expoſe leurs propriétés et uſages méchaniques, avec un Dictionnaire Nomenclateur et des Tables ſynoptiques par M. VALMONT DE BOMARE. Tome Premiere, a Paris. 8.

DOMINICI VANDELLI de thermis agri Patauini: accedit bibliotheca hydrographica et apologia contra HALLERUM. Patauii, 4 mai. c. tab. aen.

Iournal de Medecine, Chirurgie, Pharmacie etc. par M. VANDERMONDE Ianvier — Decembr. 1761 Tome XIV. XV. a Paris 8. Voll. 2.

DAVID VASSE, Quaeſt. med. an pueri bene mane cibandi? aff. Reſp. *Carol. Salin.* ibid. 4.

MICHAEL LUD. VERNAYE, Quaeſt. med. an poſt longas defatigationes, ſubito inſtituta vita deſes periculoſa? aff Reſp. *Nicol. Iean-roy*, ibid. 4.

EMAN. MAURIT. DU VERNEY, Quaeſt. med. an ſudare tutius, quam algere? aff. Reſp. *Hugo Gauthier*, ibid. 4.

Dell' Arte Ostetricia, Trattato di GIUSEPPE VESPA in Firenze. 4.

Commentatio physiologica, qua foetum in vtero non liquore amnii, sed sanguine, per venam vmbilicalem aduecto, nutriri ostenditur a IOH. HERM. VOGEL, Goett. 4.

RUD. AUGUSTIN VOGELS *neue medicinische Bibliothek. Des vierten Bandes, fünftes Stück.* ibid. 8.

Das Steinreich systematisch entworfen von IOH. ERNST IMMMANUEL WALCH, *der Beredsamkeit und Dichtk. ord. öffentl. Lehrer auf der Univ. zu Iena, Halle,* 8. *m. K.*

IOH. GOTTSCHALK WALLERIUS, *Physische Chymie. 1ster Theil. Aus dem Schwedischen übersetzt. Gotha,* 8. *m. K.*

Eiusd. Diss. analysin et synthesin pulueris laxantis d'AILHAUD sistens. Resp. *Petr. Christoph. Schulz.* Vpsaliae, 4.

Eiusd. Diss. qua dubia quaedam, contra transmutationem aquarum mota, refelluntur. Resp. *Iac. Wahlström.* Holmiae, 4.

Eiusd. Diss. de principiis corporum, Resp. *Er. Schoenstedt.* Vpsal. 4.

Eiusd. Diss Agriculturae fundamenta chemica (*latine et suècice*) Resp. *Gust, Adolph. Gyllenborg*, Comes. ibid. 4.

Eiusd. Diss. om Guld och Silfver - skedning. Resp. *Car. Henr. Fiintberg*, ibid. 4.

Eiusd. Diss. de origine oleorum in vegetabilibus. Resp. *Georg. Rothmann.* ibid. 4.

Eiusd. Diss. an interitus mundi quaedam indicia in globo terraqueo sint obuia? Resp. *Nic. Ion. Bredberg.* Holm, 4.

Eiusd. Diss. de incrementis montium dubiis. Resp. *Petr. Iac. Frisendahl.* Vpsal. 4.

IOAN.

IOAN. GOTSCH. WALLERIUS, Diſſ. de inſulis natantibus. Reſp. *Ioh. Brolin.* ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. de mutata facie telluris. Reſp. *Eric. Sv. Wagenio.* Strogneſiae. 4.

Eiusd. Diſſ. de tellure olim per ignem fluida. Reſp. *Ioan. Murberg.* Vpſal. 4.

Eiusd. Diſſ. de origine fontium. Reſp. *Sven. Weſtphal.* ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. Animaduerſiones chemicae ad ictum fulminis in arce regia Vpſalienſi d. 24 Aug. 1760 (*latine et ſuecice*). Reſp. *Car. Petr. Wibom.* ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. om metallernes calcinationes i eld. Reſp. *Car. Peterſen.* Holmiae. 4.

Eiusd. Diſſ. de diluuio vniuerſali. Reſp. *Aeſtan Petr. Harlin.* Vpſal. 4.

Eiusd. Diſſ. de vegetatione ſeminum vegetabilium per mortem. Reſp. *Mich. Henr. Ottin.* ibid. 4.

Eiusd. Diſſ. de indole aquae mutabili. Reſp. *Nicol. Schwarz.* Holm. 4.

C. L. WALTHERS *ſonderbare Anmerkungen, welche ſowohl in der Medicin, Anatomie, als Chirurgie vorfallen. Nürnberg.* 8. *m. K.*

The Life and Literary Remains of RALPH. BATHURST by THOM. WARTON. London, 8. (*Continentur varia ſcripta medica, ex quibus eminent tres praelectiones de reſpiratione habitae*).

IO. NIC. WEISIUS, Diſſ. ſiſtens hiſtoriam partus impediti ex membrana tendinoſa os vteri internum arctante. Reſp. *Andr. Gottfr. Tretzelius.* Altdorf. 4.

ANDR. WESTPHAL, Diſſ. ſiſtens ſuccinctas aliquas animaduerſiones medicas circa potiora quaedam momenta in paſſione optimi maximi ſeruatoris occurrentia. Reſp. *Tim. Chriſt. Guil. Overkamp.* Gryphiswald. 4.

Physiological Essays, containing, 1) an Inquiry into the Causes which promote the Circulation of the Fluids in the very Small Vessels of Animals. 2) Observations on the Sensibility and Irritability of the Parts of Men and other Animals; occasioned by M. de HALLER's late Treatise on these Subjects. The second Edition, corrected and enlarged. With an Appendix, containing an Answer to M. de HALLER's Remarks in the 4th Volume of the *Memoires sur les parties sensibles et irritables*. By ROBERT WHYTT. M. D. F. R. S. etc. Edinburgh. 8.

An Essay on the Virtues of Lime-Water and Soap in the Cure of the Stone. The third Edition corrected and enlarged with an Appendix, containing the Cases of Lord WALPOLE, the Bishop of Landaff, WILLIAM HAY Esq. M, L. TREVIGAR. etc. by ROBERT WHYTT. ibid. 8.

10. GOTTFR. WOLFIUS, Diss. inaug. de balsamis vitae, Altdorf. 4.

Della Cura de Bambini attacati della rachitide. trattato di GIOV. EVERARD. ZEVIANI, in Verona. 4.

Eiusd. Trattato del flato a favore degl' Ipocondriaci. *ibid.* 4 min.

Con-

Contenta in hac parte.

INDEX.

A.

Cellu-

vasa

I.

K.

L.

T.

W.

Z.

Emen-

Emendanda.

Pag. 20. lin. 16. wedius lege medius. p. 21. l. 10. elixir proprietatis lege elixir vitrioli l. 15 loco proprietatis lege vitrioli. p. 30. l. 16. corrofiua l. corrofiuas. p. 53. l. aguam l. aquae p. 58. l. 2. cognofuntur l. cognofcuntur. p. 60. l. 29. patefcaiendis l. patefaciendis p. 66. l. 4. hydragyri l. hydrargyri. p. 93. l. 73. frufta l. fruftra. p. 97. l. vlt. varolarum l. variolarum. p. 101. l. 26. poft 1762. add. 4to. p. 106. lin. 7. poft pl. 2½ add. 4to. p. 120. l. 15. poft 1760. add. 8vo. p. 146. l. 8. vegetarionem l. vegetationem. p. 181. l. 23. Giovanni l. Ginanni. p. 194. l. 13. nimis l. minus. p. 207. l. vlt. maximum l. minimum. p. 244. l. 30. nonuullis l. nonnullis. l. 31. Mateau l. Morteau. p. 255. l. 29. fcirrofa l. fcirrhofa. p. 260. l. 8. ceaffrunt l. ceffarunt. 283. l. vlt. queaut l. queant. p. 290. l. 21. poft 1761. add. 4to. p. 292. l. 9 Regiae l. Regiae. p. 310. l 11. poft 1761. c. Ind. add. 4to. p. 353. l. 14. ob lege ab. lin. 26. fcripfit l. fcripferit. p. 354. l. 28. erat l. effet. p. 406. l. 26. fthaecadum l. ftaechadum. p. 418. l. 17. poft 1762. add. 4to. p. 444. l. 2. peuitus l. penitus. p. 468. l. 8. poft 1762. adde 4to. p. 486. l. 10. fuerit l. fuerint. p. 584. l. 7. imperbis l. imberbis. p. 612. l. 11. poft 1762. adde 4to. p. 624. l. 6. Leignitius l. Leibnitius. p. 631. l. 31. affatam l. affam. p. 640. l. penult. edanem l. eandem. p. 687. l. 13. poft 1762. add. fol.

